

***„Każdy model należy odrzucić. Nie ma czegoś takiego jak model uzasadnienia.
(....) Nie należy krępować sędziów formą. Trzeba uczulać (....).”***

Anonimowy uczestnik niniejszego badania

Spis treści

WPROWADZENIE	7
ROZDZIAŁ I: PRZEDMIOT, CEL I METODA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ	11
1. Przedmiot i cel badań	11
2. Problemy badawcze i metoda przeprowadzonych badań	11
ROZDZIAŁ II: WYNIKI BADANIA OPINII SĘDZIÓW CYWILNYCH NA TEMAT MODELOWEGO UZASADNIENIA	17
1. Uwagi wprowadzające	17
2. Ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych:	17
2.1 Ocena „zgodności z art. 327 ¹ k.p.c.”	17
2.2 Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego”	20
2.3 Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)”	23
2.4 Ocena „zwięzłości”	26
2.5 Ocena „poprawności językowej”	29
2.6 Ocena „poprawność edycji tekstu”	32
3. Ogólna ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych	35
4. Ocena możliwości upowszechnienia stosowania w sądach wypracowanego modelu uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych	40
ROZDZIAŁ III: WYNIKI BADANIA OPINII SĘDZIÓW KARNYCH NA TEMAT MODELOWEGO UZASADNIENIA	43
1. Uwagi wprowadzające	43
2. Ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych:	43
2.1 Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.”	43
2.2 Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego”	47
2.3 Ocena „przejrzystości (formy uzasadnienia, przy użyciu punktów)”	51
2.4 Ocena „zwięzłości”	54
2.5 Ocena „poprawności językowej”	57
2.6 Ocena „poprawności edycji tekstu”	60
3. Ogólna ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych	63
4. Ocena możliwości upowszechnienia stosowania w sądach wypracowanego modelu uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych	70
5. Ocena sporządzania uzasadnień orzeczeń sądowych w sprawach karnych na formularzu	72

WNIOSKI	75
SPIS WYKRESÓW	77
SPIS TABEL	81
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	83
BIBLIOGRAFIA	84
ZAŁĄCZNIKI	85
UZASADNIENIE	87

Wprowadzenie

Niniejszy dokument prezentuje efekty realizacji projektu badawczego pt. „W poszukiwaniu optymalnego modelu uzasadnienia orzeczenia sądu”. Pomysł realizacji badania powstał na bazie doświadczeń z realizacji szkoleń dla sędziów pt. „Uzasadnianie orzeczeń sądowych”, które realizowano w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury od 2016 r. Wielu uczestników tych szkoleń, dostrzegając nadmierną objętość uzasadnień oraz ich trudny, niekiedy hermetyczny język prawniczy, sygnalizowało wówczas zainteresowanie w pisaniu uzasadnień krótszych i bardziej komunikatywnych dla stron. Jednocześnie jednak osoby te twierdziły, że „tradycyjnych” uzasadnień wymagają od nich sądy odwoławcze, które oczekują by uzasadnienie obszernie referowało stan sprawy od wniesienia pisma inicjującego postępowanie po przebieg rozprawy (tzw. „część historyczna”), było napisane językiem prawniczym oraz szeroko przywoływało orzecznictwo i literaturę. Taki sposób uzasadniania nie jest jednak wymagany przez przepisy procesowe regulujące strukturę uzasadnienia zarówno w postępowaniu cywilnym jak i karnym. Przeciwnie, obie regulacje procesowe wyraźnie nakazują, by uzasadnienie było sporządzone w sposób zwięzły. W Dziale Badań i Analiz Krajowej Szkoły powstała wówczas inicjatywa realizacji projektu badawczego, który doprowadziłby do opracowania sposobu uzasadnienia, pewnego wzorca, modelu, zawierającego jedynie niezbędną treść, a jednocześnie przejrzystego i możliwie komunikatywnego dla osoby nieposiadającej wykształcenia prawniczego.

Ponieważ wśród samych sędziów, pomimo zasadniczo ugruntowanego stanu prawnego, istnieją rozbieżności co do sposobu sporządzenia uzasadnienia orzeczenia uznano, że nowo powstały model powinien być nie tylko opracowany, ale i oceniony przez sędziów. Z drugiej strony jednak, skoro uzasadnienie miało być możliwie komunikatywne i przejrzyste, za konieczne uznano także udział w projekcie językoznawców. Do udziału w projekcie zaproszono 17 sędziów cywilistów i 18 sędziów karnistów, którzy pozytywnie odpowiedzieli na zaproszenie umieszczone na platformie szkoleniowej KSSiP. Wyłoniono także czterech ekspertów: dwóch językoznawców (dr hab. Paweł Nowak, prof. UMCS oraz prof. dr hab. Mariusz Rutkowski), a także dwóch doświadczonych sędziów odwoławczych (dr Jacek Sadowski, sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz Artur Ozimek, sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie). Realizacja projektu odbyła się w trzech fazach. W pierwszej fazie, uczestnicy projektu wraz z ekspertami, w dniach 29 – 31 października 2018 r. wzięli udział w specjalistycznych warsztatach w trakcie, których wypracowano założenia modelowego uzasadnienia w sprawie cywilnej i karnej. W fazie drugiej, która trwała od listopada 2018 r. i zakończyła się w kwietniu 2020 r. sędziowie uczestniczący w projekcie sporządzali swoje uzasadnienia w rekomendowany na warsztatach sposób. Każdy z nich, w okresie trwania projektu, w miarę potrzeby mógł konsultować się z ekspertami.

Pierwotnym założeniem projektu było, by każdy z uczestników nadesłał 5 uzasadnień do wyroków, do których uzasadnienie sporządzono w rekomendowany sposób i które przeszły kontrolę instancyjną. Następnie do każdego sędziego sprawozdawcy sprawy odwoławczej, w której była rozpoznawana apelacja miała być skierowana ankieta z pytaniami o ocenę prawidłowości uzasadnienia. Z uwagi jednak na niewielką stopę zwrotu uzasadnień i zróżnicowany poziom implementacji zaleceń projektowych, podjęto decyzję o zmianie formuły badania. Zarówno uzasadnienia modelowe jak i kwestionariusz ankiety wysłano za pośrednictwem platformy e-KSiP do wszystkich jej użytkowników będących sędziami orzekającymi w wydziałach cywilnych i karnych. Wedle pierwotnych założeń projekt miał się zakończyć we wrześniu 2020 r. konferencją go zamykającą. Niestety pandemia Covid-19 spowodowała konieczność przesunięcia konferencji, a tym samym zakończenia projektu, na rok 2021.

Celem projektu nie było wypracowanie ani przełomowego, ani szczególnie oryginalnego uzasadnienia. Zważywszy na kodeksowe ramy prawne oraz liczebność polskich sędziów i różnorodności ich opinii co do sposobu uzasadniania można było przypuszczać, że upowszechnienie takiego modelu byłoby trudne. Chodziło więc raczej o opracowanie zbioru dobrych praktyk w formie wzorca, nazwanego w pewnym uproszczeniu „modelem”, który miałby szanse na upowszechnienie się w środowisku. Dlatego też przyjęto, że uzasadnienie modelowe powinno być opracowane na bazie „reprezentatywnego” uzasadnienia sporządzonego w sprawie cywilnej i karnej. Obie grupy uczestników wybrały zatem uzasadnienie będące podstawą opracowania modelu. Następnie uzasadnienia te poddano bardzo szczegółowej analizie w obu grupach. Każde uzasadnienie, zdanie po zdaniu, analizowano z punktu widzenia ich niezbędności oraz merytorycznej i językowej poprawności. W efekcie powstał pewien model uzasadnienia, który od „tradycyjnego” uzasadnienia różni się tym, że ma bardzo ograniczoną (kilkudzaniową) część historyczną, jest pisane przy użyciu punktatorów dzielących odrębnie strukturalnie części uzasadnienia oraz jest napisane komunikatywnie (brak używania niezrozumiałych powszechnie, niekiedy archaicznych sformułowań, brak zdań wielokrotnie złożonych, używanie odesłań do literatury i orzecznictwa jedynie w niezbędnym zakresie). Ostatecznie uzasadnienia modelowe miały znacznie mniejszą objętość, niż uzasadnienia, na bazie których powstały: w obu przypadkach uzasadnienie modelowe było o około 60% krótsze niż uzasadnienia w wersji pierwotnej¹.

Już w trakcie trwania projektu zmienił się istotny dla niego stan prawny. Począwszy bowiem od 5 grudnia 2019 r. wprowadzono obowiązek sporządzania uzasadnienia w postępowa-

¹ Wersja pierwotna uzasadnienia cywilnego liczyła 31 284, zaś wersja ostateczna 11 887 znaków. Wersja pierwotna uzasadnienia karnego liczyła 30 686 znaków, zaś ostateczna 11 667, zob. załącznik nr 3 i załącznik nr 6.

niu karnym na urzędowych formularzach. Zważywszy jednak na to, że uzasadnienia sporządzane w sprawach wykroczeniowych w dalszym ciągu były sporządzane w dotychczasowy sposób oraz z uwagi na poznawczy charakter projektu, badania były kontynuowane bez zmian i w konsekwencji, środowiskowej ewaluacji poddano także modelowe uzasadnienie w sprawie karnej. Jednocześnie jednak, korzystając z okazji do przeprowadzenia badań, kwestionariusz ankiety uzupełniono o pytania dotyczące praktyki stosowania formularzy uzasadnień. Dzięki temu niniejszy raport zawiera także wyniki badania w tym zakresie.

Rozdział I: Przedmiot, cel i metoda przeprowadzonych badań

1. Przedmiot i cel badań

Celem badań była ocena prawidłowości wypracowanych w Krajowej Szkole z sędziami sądów rejonowych modelowych uzasadnień orzeczeń sądu w sprawach cywilnych oraz karnych. Chodziło zatem o określenie jak ankietowani oceniają wypracowane modele pod kątem:

- ich zgodności z: art. 327¹ k.p.c.²/art. 424 k.p.k.,³
- komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego, przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów),
- zwięzłości,
- poprawności językowej,
- poprawności edycji tekstu.

Przedmiotem badań były opinie sędziów cywilistów i karnistów orzekających w sądach rejonowych i okręgowych w I i II instancji, co do prawidłowości opracowanych w Krajowej Szkole modelowych uzasadnień i możliwości ich stosowania w sądach powszechnych. W przypadku badania sędziów karnistów przedmiotem badań były również opinie na temat formularzy uzasadnień.

2. Problemy badawcze i metoda przeprowadzonych badań

W badaniu postawiono szereg problemów badawczych o charakterze eksploracyjnym:

1. Jak sędziowie oceniają wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych oraz karnych po kątem: a) zgodności z art. 327¹ k.p.c./ art. 424 k.p.k., b) komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego, przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów), c) zwięzłości, d) poprawności językowej, e) poprawności edycji tekstu?

² art. 327¹ k.p.c. : „§ 1. Uzasadnienie wyroku powinno zawierać: 1) wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. § 2. Uzasadnienie wyroku sporządza się w sposób zwięzły”.

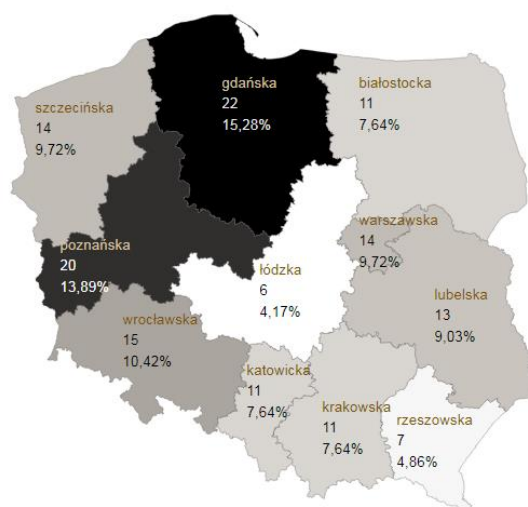
³ art. 424 k.p.k. : „Uzasadnienie wyroku: § 1. Uzasadnienie powinno zawierać zwięzłe: 1) wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych; 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku. § 2. W uzasadnieniu wyroku należy ponadto przytoczyć okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kary, a zwłaszcza przy zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary, środków zabezpieczających oraz przy innych rozstrzygnięciach zawartych w wyroku. § 3. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydanego w trybie art. 343 uwzględnienie wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy, art. 343a rozpoznanie wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego bez postępowania dowodowego lub art. 387 wniosek oskarżonego o skazanie bez przeprowadzania postępowania dowodowego uzasadnienie powinno zawierać co najmniej wyjaśnienie podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.”

2. Jak w opinii badanych sędziów ogólnie można ocenić wypracowane modele uzasadnień orzeczeń sądu?
3. Które z części modelowych uzasadnień orzeczeń sądu są zdaniem badanych prawidłowe, a które wymagają poprawy?
4. Czy w opinii badanych sędziów wypracowane w Krajowej Szkole modele uzasadnień w sprawach cywilnych oraz karnych mogłyby być powszechnie stosowane w sądach i dlaczego?
5. W jakim stopniu proponowane przez Krajową Szkołę modele uzasadnień mogłyby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia (w opinii osób, które uważają, że mogą one być powszechnie stosowane w sądach)?
6. Jak sędziowie karni oceniają wprowadzone w życie formularze uzasadnień pod kątem przejrzystości, zrozumiałości i komunikatywności?
7. Jak czasochłonne w opinii sędziów karnych jest sporządzanie uzasadnień na formularzach, w porównaniu ze sporządzaniem uzasadnień tradycyjnych.

Badanie przeprowadzono na dwóch grupach adresatów. Pierwszą grupę stanowili sędziowie cywilni, orzekający w sądach rejonowych i okręgowych I i II instancji. Drugą zaś sędziowie karni.

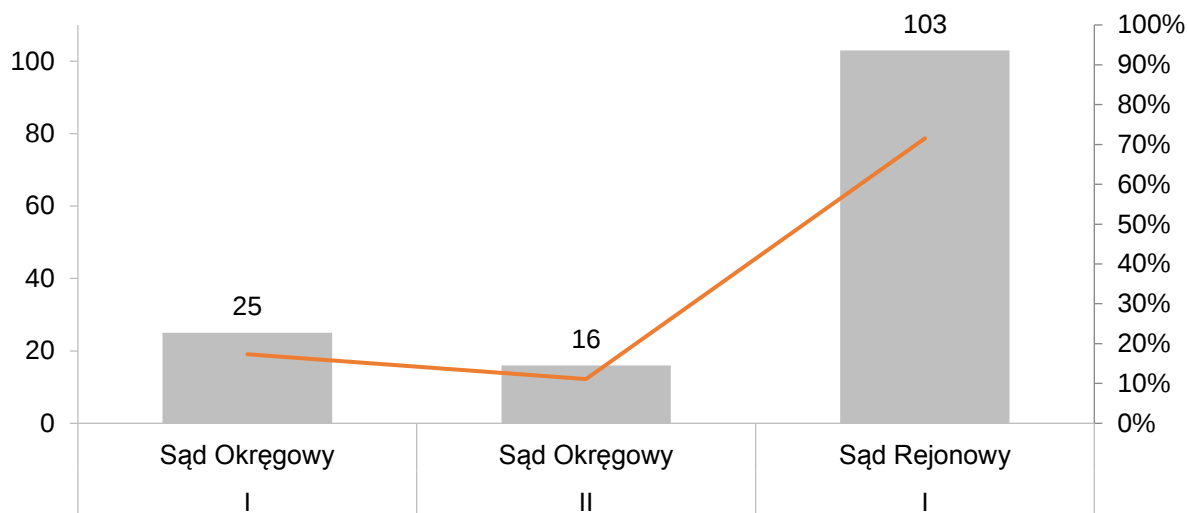
Spośród 1329 sędziów cywilnych zaproszonych do udziału w badaniu, na udział w nim zdecydowały się 144 osoby. Poziom responsywności w badaniu wyniósł 10,8%. W badanej grupie było 84 kobiety (58,3%) oraz 60 mężczyzn (41,7%). Uczestnicy badania to osoby orzekające w sądach rejonowych i okręgowych na terenie wszystkich 11 apelacji. Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii „apelacja, na terenie której osoby badane pełnią funkcje orzecznicze” przedstawiono na wykresie 1.

Wykres 1: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii „apelacja, na terenie której osoby badane pełnią funkcje orzecznicze” (n=144)

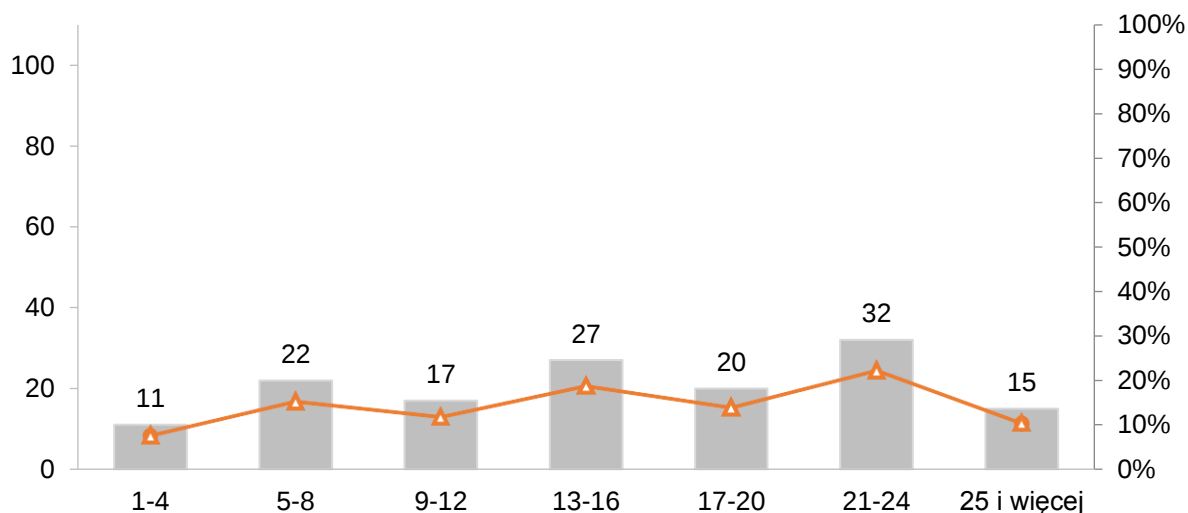
Pięć siódmych badanej próby wykonuje czynności w sądach rejonowych (n=103, 71,5%), zaś pozostałe 41 osób orzeka w sądach okręgowych. Spośród uczestników badania orzekających w sądach okręgowych 16 osób orzeka w drugiej instancji, zaś pozostali badani z tej grupy w pierwszej (Wykres 2).

Wykres 2: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii "jednostka i instancja, w której orzekają osoby badane" (n=144)

W badanej próbie największy odsetek stanowiły osoby posiadające od 21 do 24 lat stażu orzeczniczego (n=32, 22,2%), zaś najmniejszy – osoby posiadające od 1 roku do 4 lat doświadczenia sędziowskiego (Wykres 3).

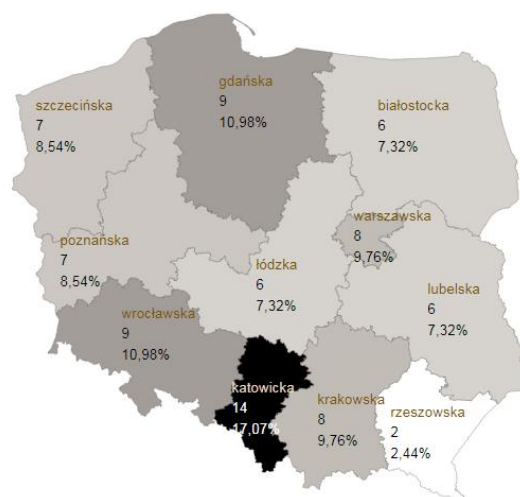
Wykres 3: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilistów wg kategorii "staż orzeczniczy" (n=144)

Do udziału w badaniu zaproszono również 978 sędziów karnych, zaś na udział w nim zdecydowały się 82 osoby. Poziom responsywności w tym badaniu wyniósł 8,4%. W badanej grupie było 40 kobiet (48,8%) oraz 42 mężczyzn (51,2%). Uczestnicy badania to osoby orze-

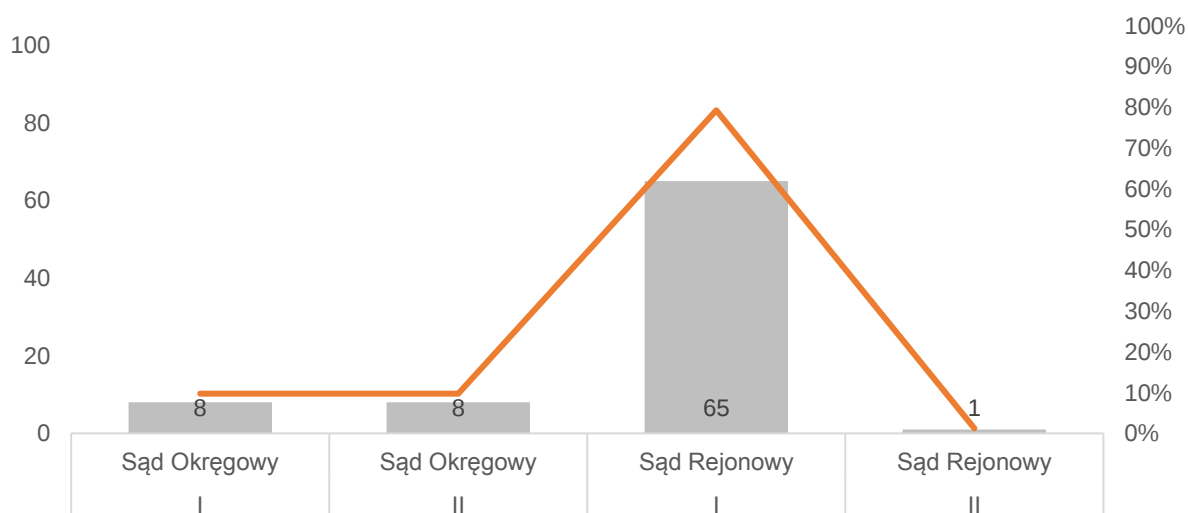
kające w sądach rejonowych i okręgowych na terenie wszystkich 11 apelacji. Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii „apelacja, na terenie której osoby badane pełnią funkcje orzecznicze” przedstawiono na wykresie 4.

Wykres 4: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii „apelacja, na terenie której osoby badane pełnią funkcje orzecznicze” (n=82)

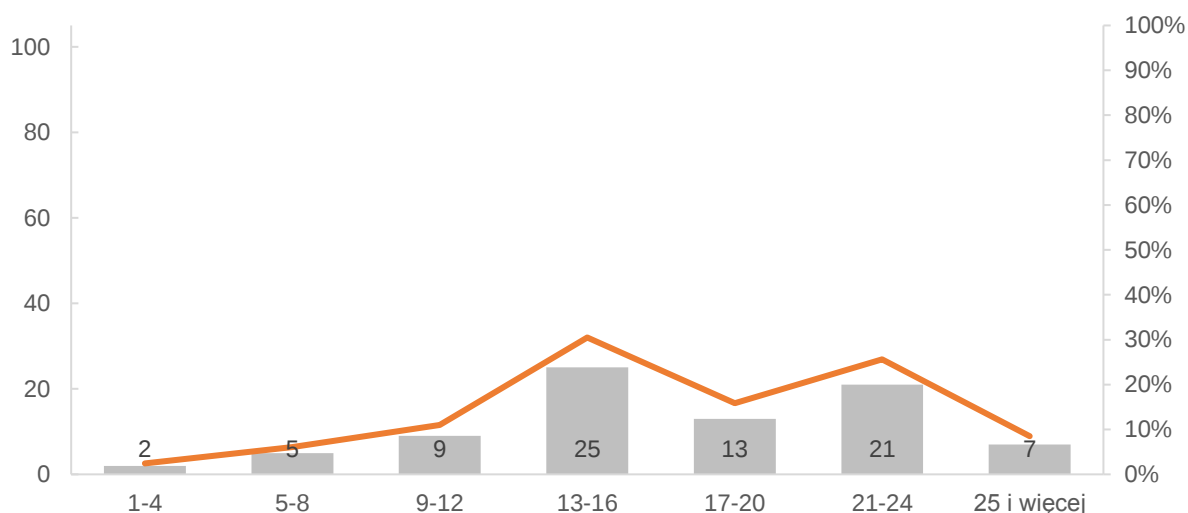
Niemal jeden na pięciu badanych orzeka w sądzie okręgowym (n=16, 19,5%), pozostali zaś w sądach rejonowych. Na wykresie zamieszczonym poniżej zaprezentowano rozkład osób badanych w zależności od jednostki i instancji, w której pełnią funkcje orzecznicze (Wykres 5).

Wykres 5: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii „jednostka i instancja, w której orzekają osoby badane” (n=82)

W badanej próbie największy odsetek stanowiły osoby posiadające od 13 do 16 lat stażu orzeczniczego (n=25, 30,5%), zaś najmniejszy – osoby posiadające od 1 roku do 4 lat (n=2, 2,4%) doświadczenia sędziowskiego (Wykres 6).

Wykres 6: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii "staż orzeczniczy" (n=82)

Do zrealizowania celu badania wybrano najczęściej stosowaną technikę w badaniach empirycznych – ankietę. Z uwagi na to, że badaniem objęto dwie grupy osób badanych, wykorzystano jako narzędzie dwa kwestionariusze anonimowych ankiet (jeden był adresowany do sędziów cywilnych, drugi do karnych)⁴. W przypadku obu kwestionariuszy zastosowano zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, tak aby była możliwa zarówno ilościowa⁵, jak i jakościowa analiza danych. Pytania zamknięte poddano analizie statystycznej⁶. Odpowiedzi na pytania otwarte poddano ocenie trzech sędziów kompetentnych⁷, którzy, na podstawie analizy odpowiedzi udzielonych przez respondentów, ustalili kategorie odpowiedzi w odniesieniu do każdego pytania otwartego. Następnie dokonali kategoryzacji odpowiedzi, czyli przydzielenia udzielanych przez respondentów odpowiedzi do ustalonych kategorii. Analizę danych jakościowych przeprowadzono z wykorzystaniem podejścia usystematyzowanego polegającego na występowaniu danych kategorii odpowiedzi u badanych osób.

Oba kwestionariusze ankiet zamieszczono na Platformie e-KSSiP. W części wstępnej każdego z kwestionariuszy zamieszczono wypracowane przez uczestników projektu modelowe uzasadnienia sądu. Każdy z kwestionariuszy zawierał metryczkę, kilka pytań zamkniętych (wraz z kafeterią odpowiedzi) oraz jedno pytanie otwarte i półotwarte.

W przypadku obu ankiet pytania zamknięte dotyczyły: a) oceny wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia sądu pod kątem kilku wymienionych aspektów; b) oceny

⁴ Ankieta badająca opinie sędziów cywilnych stanowi załącznik nr 1 do niniejszego raportu, natomiast ankietę adresowaną do sędziów karnych zamieszczono w załączniku nr 4.

⁵ W prezentowanych analizach, w niektórych przypadkach, suma udzielonych odpowiedzi dla poszczególnych wartości nie jest równa 100%. Wynika to z algorytmu zaokrąglania wyników do jednego miejsca po przecinku.

⁶ Dla celów analizy kontyngencji, obszary poszczególnych apelacji sądowych przypisano do umownych regionów Polski, których zakres terytorialny zaprezentowano w załączniku nr 7 do niniejszego raportu.

⁷ Metoda sędziów kompetentnych polega na ocenie materiału badawczego dokonywanej zwykle przez nieparzystą liczbę niezależnych ekspertów z danej dziedziny wiedzy, którzy oceniają materiał bez porozumiewania się ze sobą.

czy zaproponowany przez Krajową Szkołę model mógłby być powszechnie stosowany w sądach; c) oceny w jakim stopniu zaproponowany model mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia. Kwestionariusz dla sędziów karnych dodatkowo zawierał pytania zamknięte, dotyczące oceny sporządzania uzasadnień na formularzu.

Zarówno kwestionariusz dla sędziów cywilnych, jak i kwestionariusz dla sędziów karnych, zawierał pytanie półotwarte dotyczące ogólnej oceny wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia sądu oraz jej uzasadnienia.

Na zakończenie każdego kwestionariusza zamieszczono nieobligatoryjne pytanie otwarte, w którym uczestnicy badania mogli wskazać dodatkowe informacje, ważne w kontekście prowadzonego badania.

Badanie opinii sędziów cywilnych i sędziów karnych przeprowadzono w tym samym czasie: od 2 listopada do 17 listopada 2020 r.

Rozdział II: Wyniki badania opinii sędziów cywilnych na temat modelowego uzasadnienia

1. Uwagi wprowadzające

Niniejszy rozdział zawiera analizę zebranych danych w badaniu opinii sędziów orzekających w wydziałach cywilnych. Wyniki zaprezentowano za pomocą wykresów i tabel oraz podano interpretacji.

2. Ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych:

W tym punkcie przedstawiono wyniki analiz, które stanowią odpowiedź na pytanie badawcze – *jak Pan/i ocenia wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu w sprawach cywilnych pod kątem: a) zgodności z art. 327¹ k.p.c.¹, b) komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego, przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów), c) zwięzłości, d) poprawności językowej, e) poprawności edycji tekstu?*

Na wykresach poniżej zaprezentowano rozkłady liczebności osób wg kategorii „ocena” pod kątem:

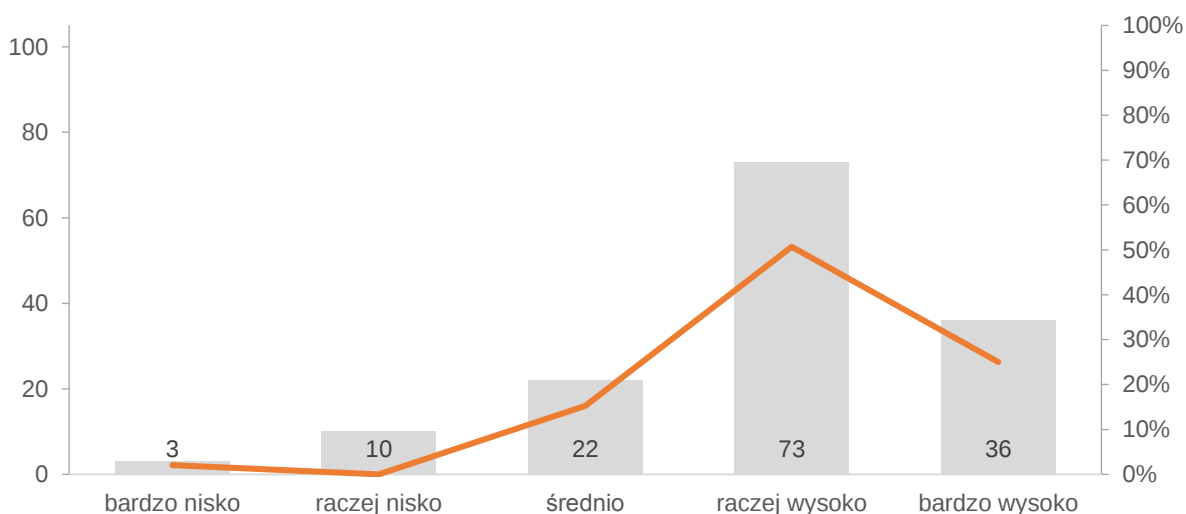
- „zgodności z art. 327¹ k.p.c.”,
- „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego”,
- „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)”,
- „zwięzłości”,
- „poprawności językowej”,
- „poprawności edycji tekstu”.

Ponadto oceny te poddano analizie kontyngencji, a wyniki z przeprowadzonych analiz przedstawiono w formie tabelarycznej lub na wykresach.

2.1 Ocena „zgodności z art. 327¹ k.p.c.”

Ponad trzech na czterech badanych sędziów cywilistów ocenia „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia cywilistycznego pod kątem zgodności z art. 327¹ k.p.c. W badanej zbiorowości 36 osób (25,0%) oceniło „bardzo wysoko” zgodność modelu z tym przepisem, zaś 73 osoby (50,7%) „raczej wysoko”. W opinii 22 osób (15,3%) model ten w analizowanym zakresie został oceniony „średnio”, zaś pozostałe 13 badanych osób oceniło jego „zgodność z art. 327¹ k.p.c.” „raczej nisko” (n=10, 6,9%) lub „bardzo nisko” (n=3, 2,1%) (Wykres 7).

Wykres 7: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii - "ocena zgodności z art. 327¹ k.p.c." (n=144)

W opinii ponad czterech piątych badanych sędziów sądów okręgowych (n=34, 82,9%), proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych pod kątem „zgodności z art. 327¹ k.p.c.” został oceniony na poziomie „raczej wysokim” (n=21, 51,2%), bądź „bardzo wysokim” (n=13, 31,7%). Jeden na siedmiu respondentów orzekających w sądzie okręgowym wskazał ocenę „średnio”(n=6, 14,6%). Tylko jeden ankietowany sędzia sądu okręgowego wskazał ocenę „bardzo nisko” (2,1%), zaś żaden respondent z tej grupy nie zaznaczył oceny „raczej nisko”. Wśród badanych sędziów sądów rejonowych odnotowano o 10,1 punktów procentowych niższy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, niż wśród badanych sędziów sądów okręgowych. Ponadto w grupie badanych sędziów sądów rejonowych odnotowano wyższy o 0,9 punktu procentowego odsetek wskazań „średnio” oraz odnotowano odsetek wskazań „raczej nisko” na poziomie 9,7% (Tabela 1). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 1: „Ocena zgodności z art. 327¹ k.p.c.” w zależności od sądu, w którym orzekają osoby badane – sędziowie cywilni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	2,4%	0,0%	14,6%	51,2%	31,7%	100,0%
Sąd Rejonowy	1,9%	9,7%	15,5%	50,5%	22,3%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	6,9%	15,3%	50,7%	25,0%	100,0%

W badaniu nieco lepiej „zgodność modelu z art. 327¹ k.p.c.” oceniają respondenci orzekający w drugiej instancji, niż w pierwszej. Oznacza to, że żaden z respondentów orzekających

w drugiej instancji nie wskazał oceny „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”. Ponadto, większy odsetek ankietowanych sędziów z drugiej instancji wyraził pogląd, że proponowany model jest „zgodny z art. 327¹ k.p.c.” w stopniu „bardzo wysokim”, niż wśród sędziów pierwszej instancji (Tabela 2). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 2: „Ocena zgodności art. 327¹ k.p.c.” w zależności od instancji, w której orzekają osoby badane – sędziowie cywilni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	2,3%	7,8%	14,1%	51,6%	24,2%	100,0%
II	0,0%	0,0%	25,0%	43,8%	31,3%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	6,9%	15,3%	50,7%	25,0%	100,0%

Analizując opinie osób badanych na temat „zgodności modelowego uzasadnienia z art. 327¹ k.p.c.” w zależności od regionu Polski i apelacji, w której orzekają osoby badane, zauważono, że na terenie dwóch apelacji łączny % udział wskazań „bardzo nisko” oraz „raczej nisko” przekroczył 10%. Są to apelacje: katowicka (n=3, 27,3%) oraz wrocławska (n=2, 13,4%), czyli apelacje z regionu południowo-zachodniego Polski. Warto dodać, że wśród badanych z obszaru apelacji katowickiej odnotowano najmniejszy w całej Polsce łączny % udział wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, wyniósł on 54,6% (n=6). Badani z regionu południowo-zachodniego najslabiej ocenili „zgodność modelu z 327¹ k.p.c.”. Oznacza to, że wśród badanych z tego regionu odnotowano największy łączny procentowy udział wskazań „bardzo nisko” oraz „raczej nisko” (n=5, 19,2%) oraz najmniejszy procentowy udział wskazań „bardzo wysoko” oraz „raczej wysoko” (n=17, 65,4%) w porównaniu do pozostałych regionów Polski.

Nieco lepiej „zgodność opracowanego w Krajowej Szkole modelu z art. 327¹ k.p.c.” ocenili badani sędziowie orzekający na obszarze apelacji mieszczących się w regionie Polski północno-zachodnim, gdzie odnotowano najwyższy procentowy udział wskazań „średnio” (n=8, 23,5%,) i nieco wyższy niż w regionie południowo-zachodnim łączny procentowy udział wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, wyniósł on 70,6% (n=24). W opinii 77,3% respondentów (n=17) z regionu północnego, a więc apelacji gdańskiej, proponowany model jest „zgodny z art. 327¹ k.p.c.” w stopniu „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim”.

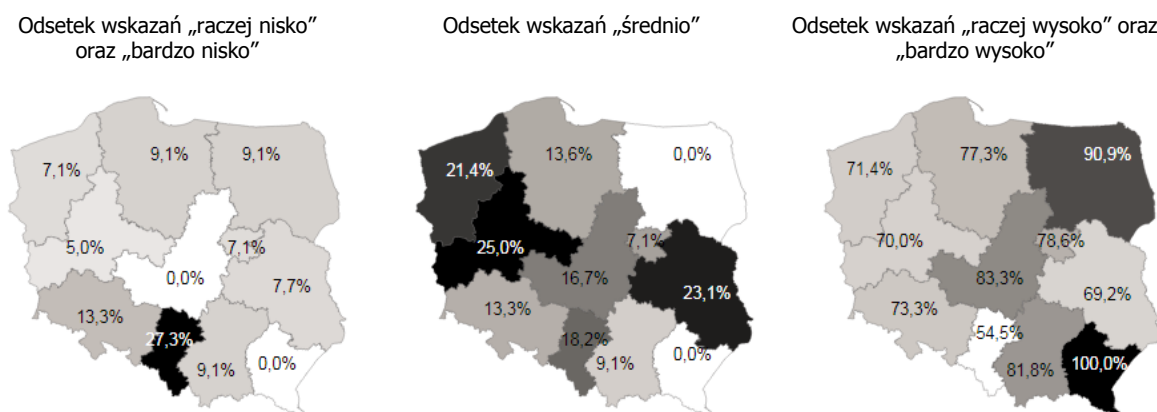
W pozostałych regionach Polski tj. wschodnim, południowym i centralnym odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” był większy bądź równy 80,0%. Największy odsetek ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” uzyskano na obszarze regionu wschodniego. W regio-

nie tym położona jest apelacja rzeszowska, z obszaru której 100% uczestników badania oceniło „zgodność modelu z art. 327¹ k.p.c.” w stopniu „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim” (Wykres 8).

Wykres 8: „Ocena zgodności z art. 327¹ k.p.c.” w zależności od regionu, w którym orzekają osoby badane – sędziowie cywilni

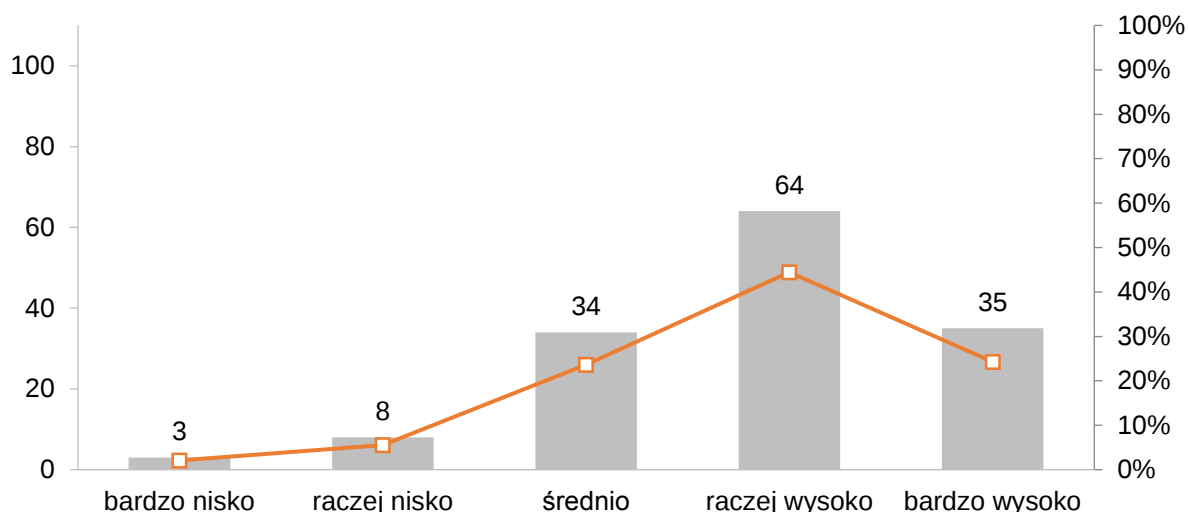
Wykres 9: „Ocena zgodności z art. 327¹ k.p.c.” w zależności od apelacji, w której orzekają osoby badane – sędziowie cywilni

2.2 Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego”

Uczestnicy badania wypracowany w Krajowej Szkole model orzeczenia w sprawach cywilnych pod kątem „komunikatywności rozumianej jako zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także nieposiadających wykształcenia prawniczego” ocenili nieco gorzej niż pod kątem „zgodności z art. 327¹ k.p.c.”. W opinii 68,7% respondentów (n=99) model ten jest „komunikatywny” w stopniu „raczej wysokim” (n=64, 44,4%) lub „bardzo wysokim” (n=35, 24,3%). Niemal co czwarty badany (n=34, 23,6%) ocenił go „średnio”, zaś niespełna dwie na dwadzieścia pięć osób „raczej nisko” (n=8, 5,6%) lub „bardzo nisko” (n=3, 2,1%) (Wykres 10).

Wykres 10: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „komunikatywność – zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” (n=144)

Podobnie jak w przypadku oceny „zgodności z art. 327¹ k.p.c.” respondenci orzekający w sądach okręgowych, lepiej oceniają „komunikatywność (...)” opracowanego w Krajowej Szkole modelu, niż respondenci orzekający w sądach rejonowych. Należy przez to rozumieć, że w przeprowadzonym badaniu odnotowano większy odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko” wśród uczestników badania wykonujących czynności w sądach okręgowych, niż w sądach rejonowych. Ponadto w ramach badania odsetek wskazań „bardzo nisko” i „raczej nisko” w analizowanym zakresie był niższy wśród sędziów sądów okręgowych, niż wśród sędziów sądów rejonowych (Tabela 3). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 3: Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	2,4%	17,1%	43,9%	36,6%	100,0%
Sąd Rejonowy	2,9%	6,8%	26,2%	44,7%	19,4%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	5,6%	23,6%	44,4%	24,3%	100,0%

Analizując opinie osób badanych wg kategorii „komunikatywność – zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają osoby badane, zauważono, że tylko wśród respondentów z regionu północno-zachodniego nie odnotowano wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”. Wśród badanych z pozostałych regionów Polski łączny odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko” kształtował się na podobnym poziomie i wynosił ok. 10%. Podobnie jak w przypadku analizowanej w punkcie 2.1. kategorii największy odsetek wskazań

„raczej nisko” oraz „bardzo nisko” odnotowano w grupie badanych z obszaru południowo-zachodniego (n=3, 11,5%).

Największy odsetek wskazań „średnio” odnotowano wśród badanych z regionu północno-zachodniego (n=13, 38,2%). Jest to jednocześnie region, który na tle pozostałych regionów Polski uzyskał najniższy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” (n=2, 61,8%). Drugie miejsce pod względem największego odsetka wskazań „średnio” (n=5, 25,0%) uzyskał region centralny, który jednocześnie zajął drugie miejsce pod względem najmniejszego odsetka wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” (n=13, 65,0%). Na terenie regionu centralnego położona jest apelacja warszawska, z obszaru której najmniejszy odsetek respondentów ocenił proponowany przez Krajową Szkołę model pod kątem „komunikatywności” na poziomie „raczej wysokim”, bądź „bardzo wysokim” (n=8, 57,1%).

Na terenie całej Polski największy odsetek ocen „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko” w zakresie analizowanej kategorii odnotowano wśród uczestników badania z regionu wschodniego (n=23, 74,2%). Nieznacznie niższy odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko” odnotowano wśród respondentów z regionu północnego (n=16, 72,7%) oraz południowego (n=8, 72,7%). Odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”, „średnio”, „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”, wśród respondentów z tych regionów ukształtował się na tym samym poziomie. Kolejne miejsca w hierarchii odsetka ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” zajęły regiony południowo-zachodni (n=18, 69,2%), centralny (n=13, 65,0%) i północno-zachodni (n=18, 61,8%) (Wykres 11).

Analizując wyniki badania, wg apelacji, na terenie których orzekają respondenci, zauważono że największy odsetek ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano wśród badanych z apelacji rzeszowskiej (n=6, 85,7%) oraz łódzkiej (n=5, 83,3%). Odsetki wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”, „średnio” oraz „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” wśród badanych z apelacji gdańskiej, białostockiej, krakowskiej i katowickiej ukształtowały się na takim samym poziomie (Wykres 12).

Wykres 11: Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

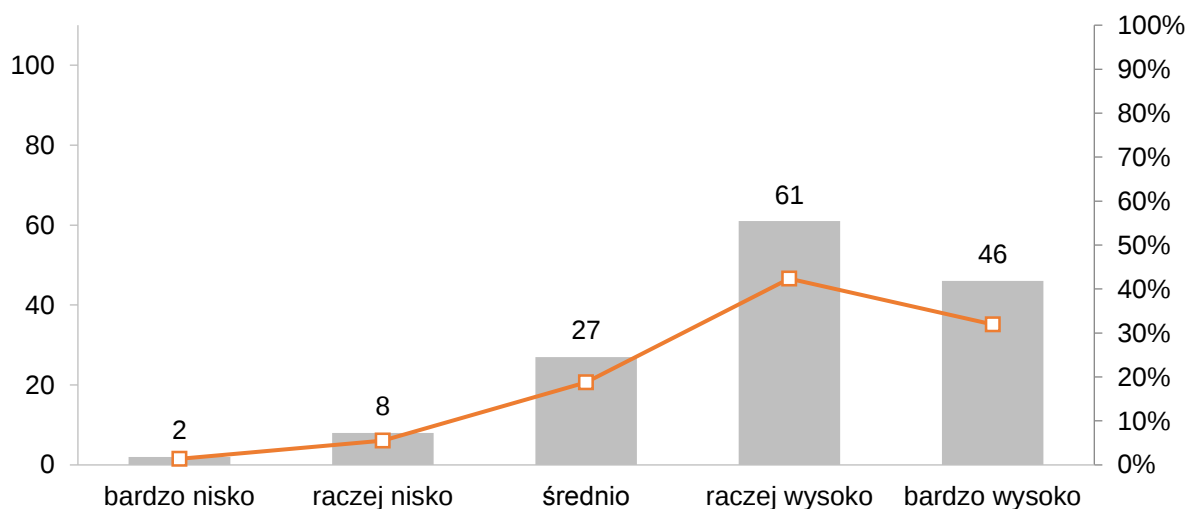
Wykres 12: Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od apelacji, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

2.3 Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)”

Ponad trzech na czterech badanych sędziów cywilistów ocenia „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia cywilistycznego pod kątem „przejrzystości”. W ramach analizowanej kategorii 46 uczestników badania (31,9%) oceniło model „bardzo wysoko”, zaś 61 (42,4%) „raczej wysoko”. W opinii 27 osób (18,8%) model ten w analizowanym zakresie został oceniony „średnio”, zaś pozostałych 10 badanych oceniło jego „przejrzystość” „raczej nisko” (n=8, 5,6%) lub „bardzo nisko” (n=2, 1,4%) (Wykres 13).

Wykres 13: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” (n=144)

Podobnie jak w przypadku wcześniej analizowanych kategorii respondenci orzekający w sądach okręgowych lepiej ocenili „przejrzystość (...)” opracowanego w Krajowej Szkole modelu, niż respondenci orzekający w sądach rejonowych. Należy przez to rozumieć, że w przeprowadzonym badaniu odnotowano większy odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko” wśród uczestników badania wykonujących czynności w sądach okręgowych, niż w

sądach rejonowych. Bowiem, w ocenie sześciu na siedmiu badanych sędziów okręgowych (n=35, 85,4%) „przejrzystość (...)” proponowanego modelu została oceniona w stopniu „bardzo wysokim” (n=20, 48,8%) lub „raczej wysokim” (n=15, 36,6%), zaś pięciu na siedmiu respondentów z sądów rejonowych zaznaczyło odpowiedź „bardzo wysoko” (n=26, 25,2%) lub „raczej wysoko” (n=46, 44,7%). Ponadto wśród badanych z sądów okręgowych nie odnotowano żadnej oceny „bardzo nisko” oraz „raczej nisko”, w przeciwieństwie do ankietowanych z sądów rejonowych, gdzie odsetek wskazań „raczej nisko” wyniósł 7,8% (n=8), zaś „bardzo nisko” 1,9% (n=2) (Tabela 4). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 4: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	0,0%	14,6%	36,6%	48,8%	100,0%
Sąd Rejonowy	1,9%	7,8%	20,4%	44,7%	25,2%	100,0%
Łączny udział %	1,4%	5,6%	18,8%	42,4%	31,9%	100,0%

Analiza ocen respondentów w zakresie „przejrzystości (...)” proponowanego modelu wskazuje na to, że zdecydowana większość uczestników badania orzekających w drugiej instancji (n=15, 93,8%) zaznaczyła ocenę „raczej wysoko” (n=9, 40,6%) lub „bardzo wysoko” (n=6, 31,3%), zaś pozostali badani z tej grupy „średnio”. Żaden z respondentów orzekających w drugiej instancji nie wskazał oceny „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”. W badaniu odnotowano mniejszy odsetek wskazań „raczej wysoko” (n=52, 40,6%) i „bardzo wysoko” (n=40, 31,3%) oraz większy odsetek wskazań „średnio” (n=26, 20,3%), „raczej nisko” (n=8, 6,3%), „bardzo nisko” (n=2, 1,6%) w grupie sędziów orzekających w pierwszej instancji, niż w drugiej instancji (Tabela 5). Z uwagi na duże różnice w liczbie osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 5: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	1,6%	6,3%	20,3%	40,6%	31,3%	100,0%
II	0,0%	0,0%	6,3%	56,3%	37,5%	100,0%
Łączny udział %	1,4%	5,6%	18,8%	42,4%	31,9%	100,0%

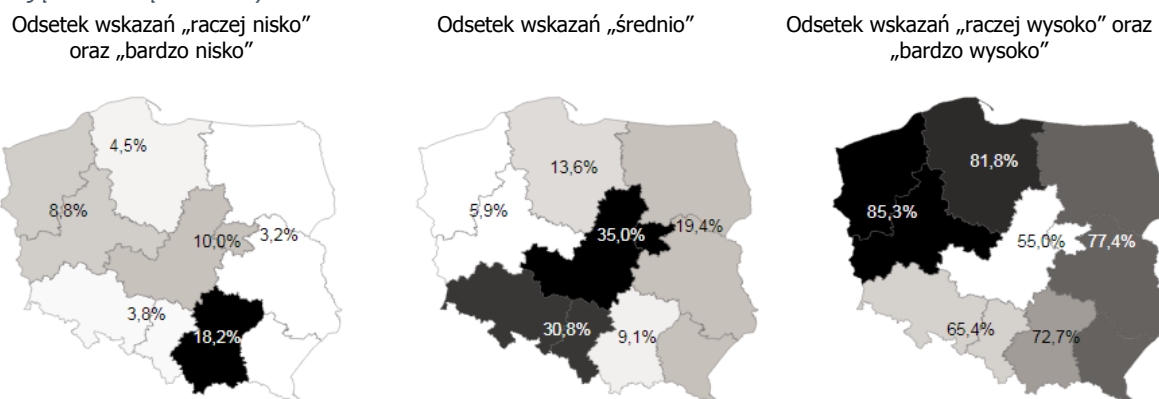
Wśród uczestników badania orzekających na południu Polski zanotowano największy łączny odsetek wskazań „raczej nisko” i „bardzo nisko” (n=2, 18,2%) wg kategorii „przejrzystość (...) proponowanego modelu”. Odsetek osób badanych, które zaznaczyły odpowiedź „raczej nisko”, bądź „bardzo nisko” przekroczył 5% również wśród respondentów z regionu centralnego (n=2, 10,0%) i północno-zachodniego (n=3, 8,8%). Wśród ankietowanych z pozostałych regionów Polski odnotowano po jednym wskazaniu „raczej nisko”, bądź „bardzo nisko”.

Ponad jedna trzecia respondentów z regionu centralnego (n=7, 35,0%) oraz południowo-zachodniego (n=8, 30,8%) ocenia „średnio” proponowany przez Krajową Szkołę model pod kątem „przejrzystości (...)”. Podobnie wypracowany model ocenił niemal jeden na pięciu an-

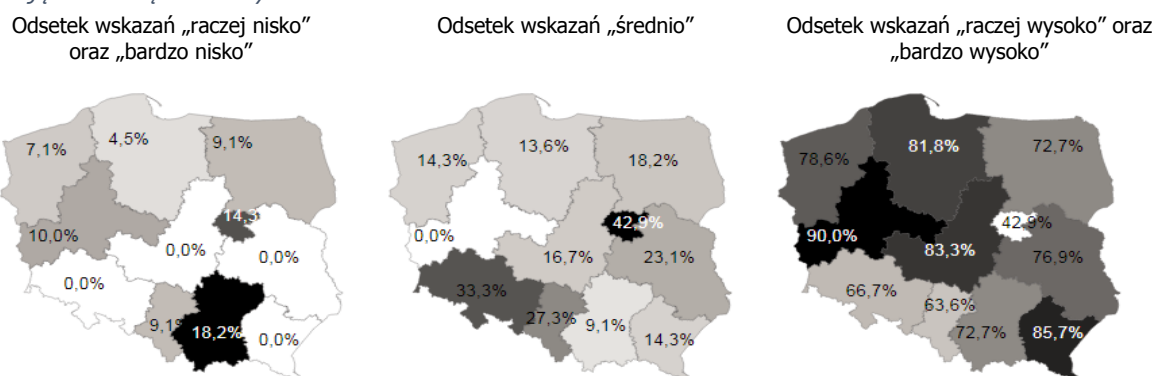
kietowanych sędziów z regionu wschodniego (n=6, 19,4%) oraz przeszło jeden na ośmiu badanych z regionu północnego (n=3, 13,6%). W regionach południowym i północno-zachodnim procentowy udział ocen „średnio” nie przekroczył 10,0%.

Największy odsetek ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” zaobserwowano w grupie badanych orzekających w regionach północno – zachodnim i północnym. W obu tych regionach proponowany model, w ten sposób oceniło ponad cztery piąte badanych (region: północno-zachodni (n=29, 85,3%), północny (n=18, 81,8%). Podobnie model w zakresie analizowanej kategorii oceniło szacunkowo trzech na czterech badanych z regionu wschodniego (n=24, 77,4%) i południowego (n=8, 72,7%). Najmniejszy procentowy udział ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano wśród badanych z regionu centralnego (n=11, 55,0%) i południowo-zachodniego (n=17, 65,4%) (Wykres 14).

Wykres 14: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Wykres 15: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

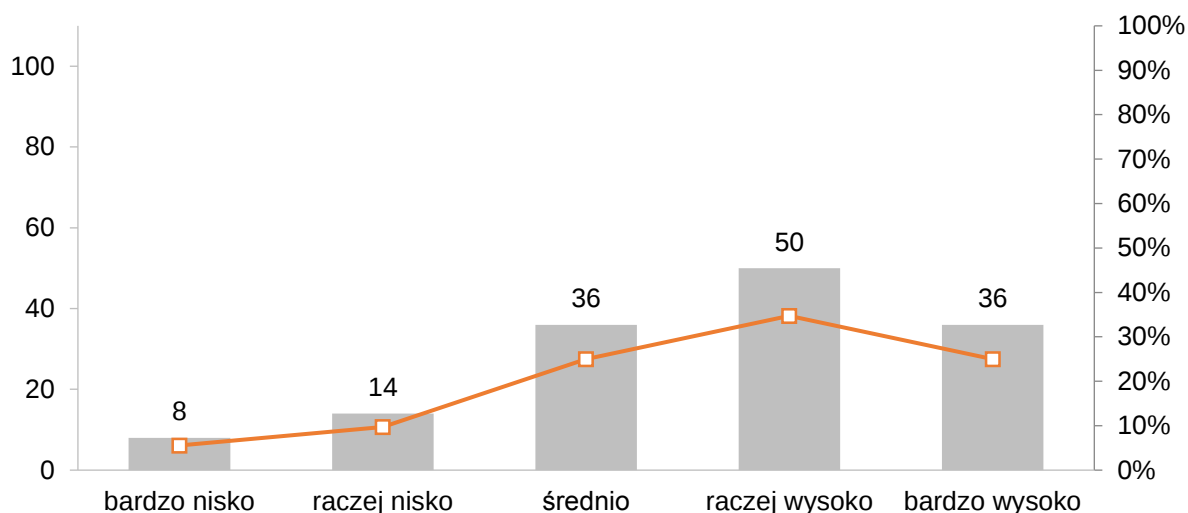

2.4 Ocena „zwięzłości”

Niemal sześciu na dziesięciu respondentów ocenia „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia cywilistycznego pod kątem „zwięzłości”. W ramach analizowanej kategorii 36 badanych sędziów (25,0%) oceniło model „bardzo wysoko”, zaś 50 (34,7%) „raczej wysoko”. W opinii 36 respondentów (11,1%) „zwięzłość” modelu

została oceniona „średnio”, zaś zdaniem 22 uczestników badania proponowany model jest „zwięzły” w stopniu „raczej niskim” (n=14, 9,7%) lub „bardzo niskim” (n=8, 5,6%) (Wykres 16).

Wykres 16: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych) wg kategorii „zwięzłość” (n=144)

Analiza ocen respondentów pod kątem „zwięzłości” proponowanego modelu uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach cywilnych wskazuje na to, że również w tym zakresie odnotowano wyższy łączny odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” i mniejszy odsetek wskazań „średnio” wśród sędziów sądów okręgowych, niż wśród sędziów sądów rejonowych. Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 6: Ocena „zwięzłości” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	12,2%	12,2%	34,1%	41,5%	100,0%
Sąd Rejonowy	7,8%	8,7%	30,1%	35,0%	18,4%	100,0%
Łączny udział %	5,6%	9,7%	25,0%	34,7%	25,0%	100,0%

Czterech na pięciu uczestników badania orzekających w drugiej instancji (n=13, 81,3%) wypowiedziało się, że ocenia „raczej wysoko” (n=8, 50,0%) lub „bardzo wysoko” (n=5, 31,3%) wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia orzeczenia sądu pod kątem „zwięzłości”. Jeden na ośmiu badanych respondentów z tej grupy ocenił model „średnio” (n=2, 12,5%), zaś pozostałe 6,3% (n=1) badanych „raczej nisko”. Podobnie, jak w przypadku wcześniej analizowanych kategorii, również w przypadku „zwięzłości” odnotowano wyższy odsetek wskazań „ra-

czej wysoko” i „bardzo wysoko” wśród sędziów orzekających w drugiej instancji, niż w pierwszej instancji (Tabela 7). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 7: Ocena „zwięzłości” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	6,3%	10,2%	26,6%	32,8%	24,2%	100,0%
II	0,0%	6,3%	12,5%	50,0%	31,3%	100,0%
Łączny udział %	5,6%	9,7%	25,0%	34,7%	25,0%	100,0%

Statystycznie jeden na trzech badanych sędziów z centralnej części Polski (n=6, 30,0%) oraz przeszło jeden na czterech z regionu południowo-zachodniego (n=7, 26,9%) ocenia „raczej nisko” i „bardzo nisko” proponowany model uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach cywilnych wg kategorii „zwięzłość”. W ramach badania podobną ocenę odnotowano również wśród niemal jednej piątej badanych z regionu południowego (n=2, 18,2%) oraz mniej niż jednej dziesiątej badanych z pozostałych regionów Polski.

Wśród uczestników badania z regionów: wschodniego, centralnego, południowego i północno-zachodniego procentowy udział ocen „średnio” w zakresie analizowanej kategorii był większy bądź równy 25,0%. Mniejszy odsetek takich ocen odnotowano wśród badanych z regionów północnego (18,2%) i południowo-zachodniego (11,5%).

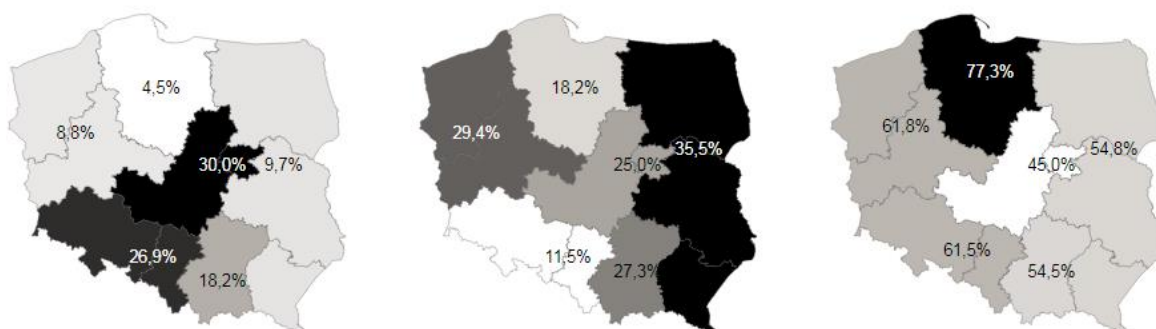
Największy procentowy udział ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” pod względem zwięzłości opracowanego w Krajowej Szkole modelu odnotowano wśród badanych z regionu północnego (n=17, 77,3%). Trochę mniejszy odsetek ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” zaobserwowano wśród ankietowanych z regionu północno-zachodniego oraz południowo-zachodniego. W regionach tych odsetek ten wyniósł niespełna 62,0%. W ten sam sposób model ocenia przeszło co drugi ankietowany sędzia z regionu wschodniego oraz południowego. Najmniejszy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano wśród badanych sędziów z centralnej części Polski (n=9, 45,0%) (Wykres 17).

Wykres 17: Ocena „zwięzłości” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Odsetek wskazań „raczej nisko”
oraz „bardzo nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz
„bardzo wysoko”

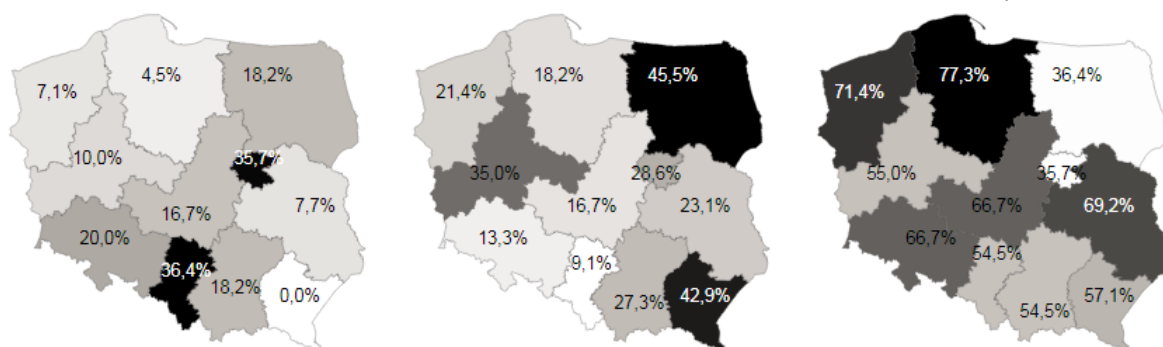

Wykres 18: Ocena „związłości” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

Odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

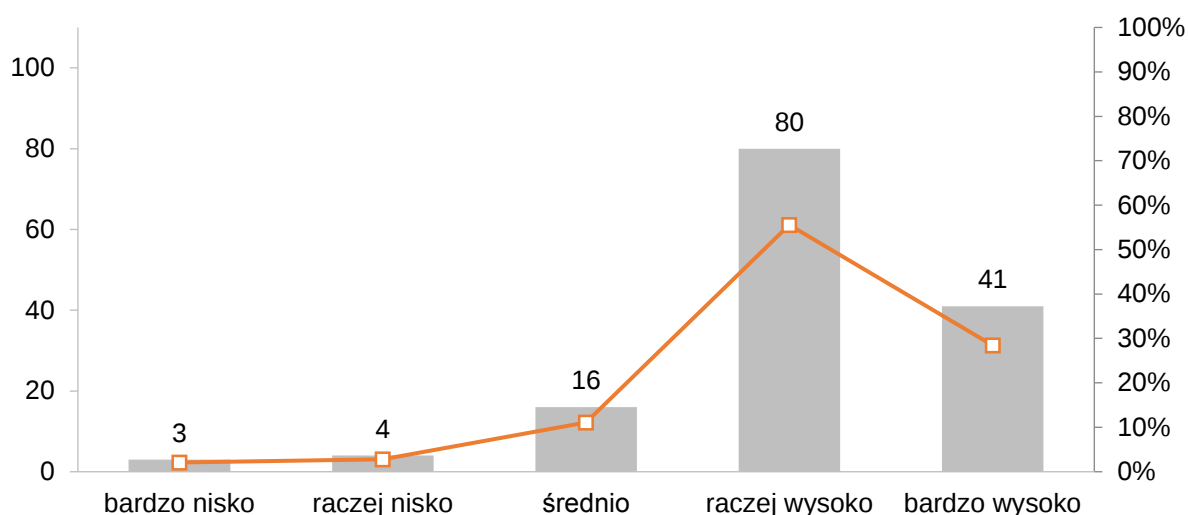
Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

2.5 Ocena „poprawności językowej”

Ponad pięciu na sześciu badanych sędziów cywilistów ocenia „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia cywilistycznego pod kątem „poprawności językowej”. W ramach analizowanej kategorii 41 uczestników badania (28,5%) oceniło model „bardzo wysoko”, zaś 80 (55,6%) „raczej wysoko”. W opinii 16 osób (11,1%) model ten w analizowanym zakresie został oceniony „średnio”, zaś pozostałych 7 badanych oceniło jego „poprawność językową” „raczej nisko” (n=4, 2,8%) lub „bardzo nisko” (n=3, 2,1%) (Wykres 19).

Wykres 19: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „poprawność językowa” (n=144)

W opinii niemal dziewięciu na dziesięciu badanych sędziów sądów okręgowych, proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia w sprawach cywilnych pod kątem „poprawności językowej”, został oceniony na poziomie „raczej wysokim”, bądź „bardzo wysokim”. Pozostałe osoby badane z tej grupy wskazały ocenę „średnio” (n=3, 7,3%), bądź „bardzo nisko” (n=1, 2,4%). Analiza zebranych danych wskazuje na to, że wśród badanych sędziów sądów rejonowych odnotowano niższy procentowy udział wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, niż w przypadku sędziów sądów okręgowych (Tabela 8). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 8: Ocena „poprawności językowej” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	2,4%	0,0%	7,3%	58,5%	31,7%	100,0%
Sąd Rejonowy	1,9%	3,9%	12,6%	54,4%	27,2%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	2,8%	11,1%	55,6%	28,5%	100,0%

Podobnie jak w przypadku analizowanych w punktach od 2.1 do 2.4 kryteriów oceny proponowanego przez Krajową Szkołę modelu, tak i w przypadku analizy ocen uczestników badania dotyczących „poprawności językowej” zaobserwowano lepsze oceny modelu w grupie ankietowanych sędziów orzekających w drugiej instancji, niż w grupie sędziów orzekających w pierwszej instancji. Oznacza to, że ankietowani sędziowie orzekający w drugiej instancji częściej wskazywali oceny „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, niż ankietowani sędziowie orzekający w pierwszej instancji. Ponadto w grupie badanych sędziów orzekających w drugiej instancji nie odnotowano ocen „bardzo nisko” oraz „raczej nisko”, zaś w grupie sędziów orzekających

w pierwszej instancji łączny odsetek osób, które dokonały takich wskazań, wyniósł 5,4% (Tabela 9). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 9: Ocena „poprawności językowej” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	2,3%	3,1%	10,9%	53,9%	29,7%	100,0%
II	0,0%	0,0%	12,5%	68,8%	18,8%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	2,8%	11,1%	55,6%	28,5%	100,0%

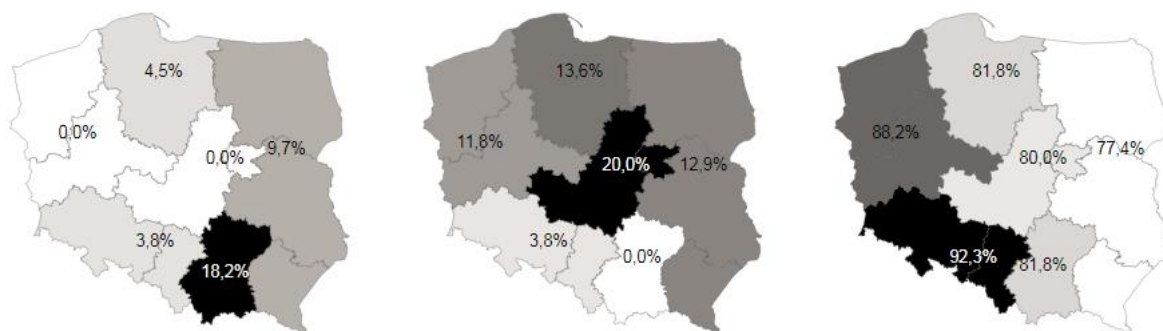
Niemal jeden na pięciu uczestników badania z południowej (n=2, 18,2%) części Polski ocenił „raczej nisko” lub „bardzo nisko” wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach cywilnych pod kątem „poprawności językowej”. Tak samo model ocenia niemal jeden na dziesięciu ankietowanych z regionu wschodniego oraz mniej niż jeden na pięciu uczestników badania z regionu północnego (n=1, 4,5%) oraz południowo-zachodniego (n=1, 3,8%). Żaden z ankietowanych z regionu centralnego oraz północno-zachodniego nie ocenił modelu w analizowanej kategorii „raczej nisko” i „bardzo nisko”.

Największy odsetek wskazań „średnio” odnotowano wśród uczestników badania z centralnej części Polski, wyniósł on 20,0% (n=4). Trochę mniejszy procentowy udział takich odpowiedzi udzielili respondenci z regionów: północnego (n=3, 13,6%), wschodniego (n=4, 12,9%) oraz północno-zachodniego (n=4, 11,8%), wśród których taką ocenę modelu „średnio” pod kątem „poprawności językowej” statystycznie zaznaczył mniej niż jeden na siedmiu badanych. Tożsamo model ocenia jedna badana osoba z regionu południowo-zachodniego (n=1, 3,8%). Żaden z ankietowanych z południowej Polski nie ocenił modelu w analizowanym zakresie „średnio”.

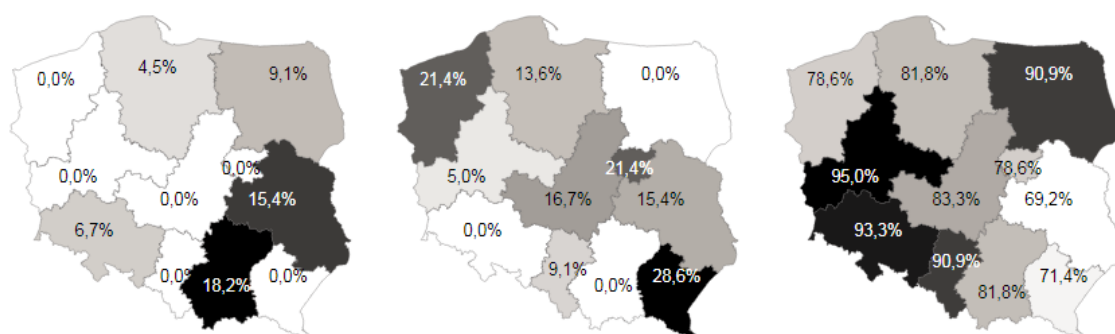
Nieco ponad trzech na czterech ankietowanych sędziów orzekających w wydziałach cywilnych z regionu wschodniego (n=24, 77,4%) oceniło model „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” pod kątem „poprawności językowej”. Większy odsetek takich ocen odnotowano wśród uczestników badania z pozostałych regionów Polski, gdzie był on większy bądź równy 80,0%. Największy procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” zauważono wśród badanych z regionu południowo-zachodniego (n=24, 92,3%) (Wykres 20).

Wykres 20: Ocena „poprawności językowej” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Odsetek wskazań „raczej nisko” Odsetek wskazań „średnio” Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

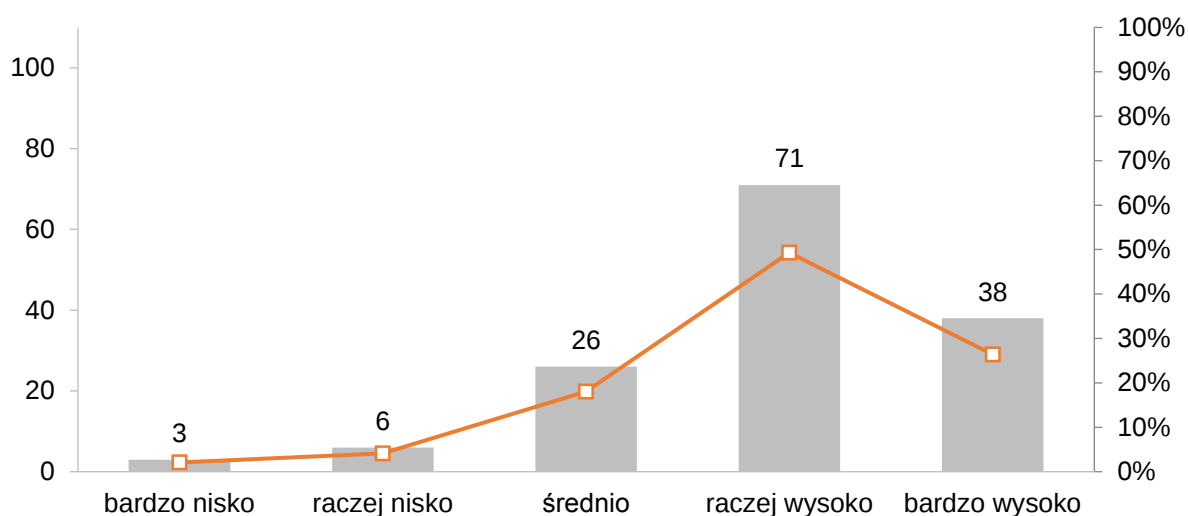
Wykres 21: Ocena „poprawności językowej” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni
 Odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko” Odsetek wskazań „średnio” Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

2.6 Ocena „poprawność edycji tekstu”

Trzech na czterech ankietowanych sędziów cywilistów ocenia „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia cywilistycznego pod kątem „poprawności edycji tekstu”. W ramach analizowanej kategorii 38 uczestników badania (26,4%) oceniło model „bardzo wysoko”, zaś 71 (49,3%) „raczej wysoko”. W opinii 26 badanych osób (18,1%) zastosowana w modelu edycja tekstu jest poprawna w stopniu „średnim”. Pozostali uczestnicy badania „poprawność edycji tekstu” w proponowanym modelu ocenili „raczej nisko” (n=6, 4,2%) lub „bardzo nisko” (n=3, 2,1%) (Wykres 22).

Wykres 22: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „poprawność edycji tekstu” (n=144)

W opinii niemal trzech czwartych badanych sędziów sądów okręgowych, proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia w sprawach cywilnych pod kątem „poprawności edycji tekstu”, został oceniony na poziomie „raczej wysokim”, bądź „bardzo wysokim”. Pozostałe osoby badane z tej grupy wskazały ocenę „średnio” (n=7, 17,1%), raczej nisko (n=1, 2,4%) „bardzo nisko” (n=1, 2,4%). Wśród badanych sędziów sądów rejonowych odnotowano o 3,4 punkty procentowe mniejszy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, niż wśród badanych sędziów sądów okręgowych. Ponadto w grupie badanych sędziów sądów rejonowych odnotowano wyższy o 1,3 punktu procentowego odsetek wskazań „średnio” oraz wyższy o 2 punkty procentowe łączny odsetek wskazań „raczej nisko” i „bardzo nisko” (Tabela 10). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 10: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	2,4%	2,4%	17,1%	48,8%	29,3%	100,0%
Sąd Rejonowy	1,9%	4,9%	18,4%	49,5%	25,2%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	4,2%	18,1%	49,3%	26,4%	100,0%

Analizując zebrane dane dotyczące kategorii „poprawność edycji tekstu” zauważono, że łączny odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” był wyższy o 6,3 punktów procentowych w grupie respondentów orzekających w drugiej instancji, niż w grupie respondentów orzekających w pierwszej instancji. Odsetek udzielonych odpowiedzi „średnio” w obu tych grupach ukształtował się na podobnym poziomie, zaś odpowiedzi „raczej nisko” i „bardzo nisko” odnotowano wyłącznie w grupie uczestników badania z pierwszej instancji (Tabela 11).

Tabela 11: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	2,3%	4,7%	18,0%	48,4%	26,6%	100,0%
II	0,0%	0,0%	18,8%	56,3%	25,0%	100,0%
Łączny udział %	2,1%	4,2%	18,1%	49,3%	26,4%	100,0%

Niespełna jeden na pięciu ankietowanych z regionu południowego ($n=2$, 18,2%) ocenił „raczej nisko” lub „bardzo nisko” model uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach cywilnych pod kątem „poprawności edycji tekstu”. Wśród badanych z regionu południowego odnotowano największy w całej Polsce procentowy udział takich ocen. Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się grupa badanych z regionu centralnego, w której jeden na dziesięciu respondentów zaznaczył ocenę „raczej nisko” lub „bardzo nisko”. Takie samo zdanie na temat proponowanego modelowego uzasadnienia sądu wyraził jeden na szesnastu badanych z regionu wschodniego ($n=2$, 6,5%) oraz mniej niż jeden na dwudziestu ankietowanych sędziów cywilnych z pozostałych regionów Polski.

Analizując odpowiedzi udzielone przez respondentów, zauważono, że największy w Polsce odsetek wskazań „średnio” odnotowano w grupie badanych z regionu północnego, wyniósł on 27,3% ($n=6$). W regionach północno-zachodnim oraz wschodnim, ocenę „średnio” zaznaczył jeden na pięciu badanych, zaś w regionach centralnym i południowo-zachodnim odsetek takich odpowiedzi wyniósł ok. 15%. Żadna z osób badanych z regionu południowego wypełniając ankietę nie zaznaczyła odpowiedzi „średnio” w odniesieniu do kategorii „poprawność edycji tekstu”.

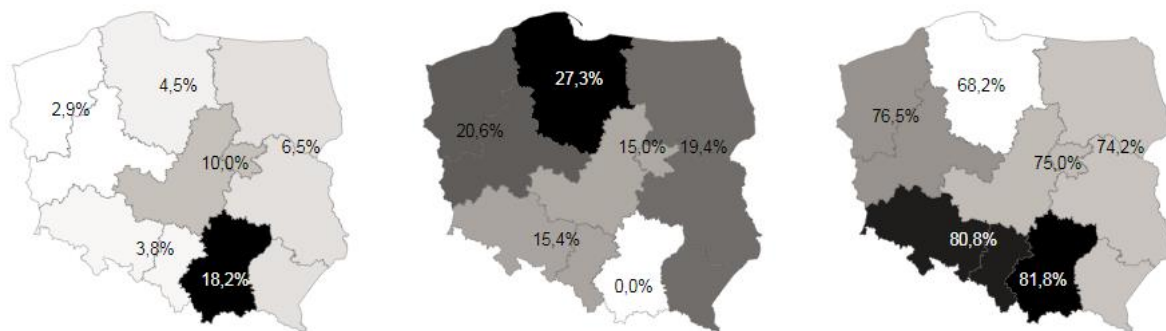
Wśród osób badanych z obszaru całej Polski, największy odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano w grupie respondentów z regionu południowego i południowo-zachodniego. W regionach tych ponad czterech na pięciu badanych sędziów w ten sposób oceniło model pod kątem „poprawności edycji tekstu”. Analogicznie model oceniło trzech na czterech badanych z regionów północno-zachodniego, centralnego oraz wschodniego. W grupie badanych sędziów z regionu północnego odnotowano najmniejszy w całej Polsce procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” (68,2%, $n=15$) (Wykres 23).

Wykres 23: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Odsetek wskazań „raczej nisko”
oraz „bardzo nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz
„bardzo wysoko”

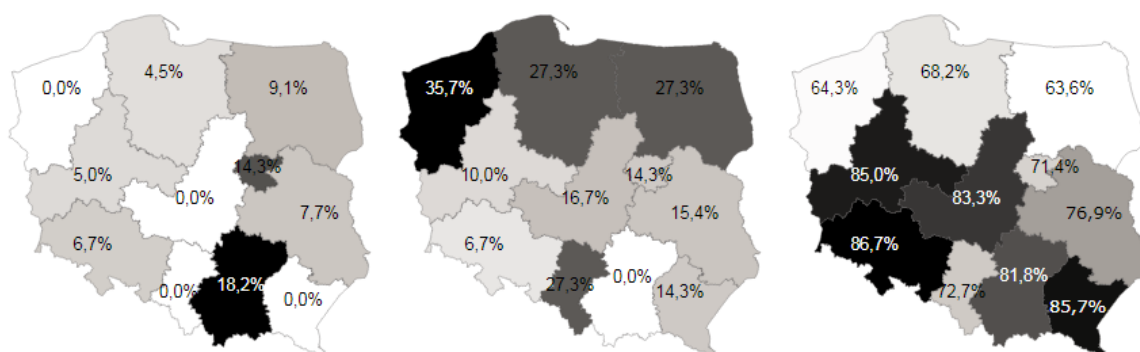

Wykres 24: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

Odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

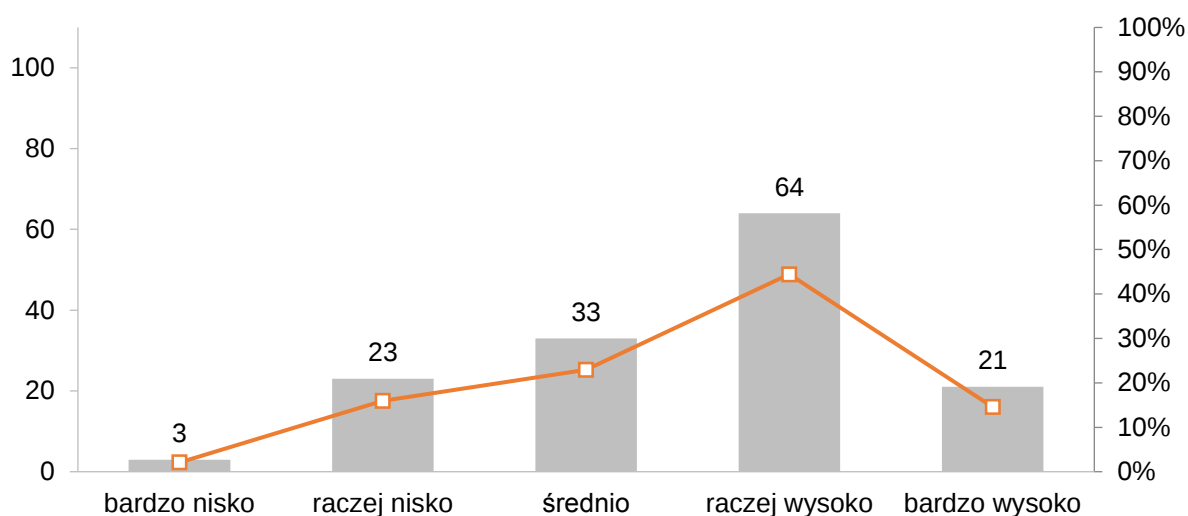

3. Ogólna ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych

W tym punkcie przedstawiono wyniki analiz, które stanowią odpowiedź na pytanie badawcze – jak ogólnie ocenia Pan/i wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu w sprawach cywilnych? Prosimy o krótkie uzasadnienie Pana/i opinii.

Niemal trzech na pięciu badanych sędziów cywilistów ogólnie ocenia wypracowany w Krajowej Szkole model „raczej wysoko” (n=21, 14,6%) lub „bardzo wysoko” (n=64, 44,4%). W opinii 33 osób (22,9%) model ten w analizowanym zakresie został oceniony „średnio”, zaś pozostałe 26 osób oceniło go „raczej nisko” (n=23, 16,0%) lub „bardzo nisko” (n=3, 2,1%) (Wykres 25).

Wykres 25: Rozkład liczebności osób wg kategorii "ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych" (n=144)

Osoby, które ogólnie oceniły zaproponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych na poziomie „bardzo wysokim” lub „raczej wysokim” swoją opinię uzasadniały tym, że: a) „popierają go, ponieważ spełnia wymogi k.p.c. (dobrze, że pominięto część historyczną)” (n=52, 61,2%), b) „jest zrozumiałe dla stron” (n=14, 16,5%), c) „brak w nim oceny dowodów” (n=13, 15,3%) oraz d) „punktory czynią uzasadnienie bardziej komunikatywne” (n=12, 14,1%).

- *Przedstawione uzasadnienie dzięki zwięzłości i punktom jest przejrzyste. Ponadto użycie powszechnie zrozumiałych słów pozwala zrozumieć uzasadnienie nie tylko prawnikom, ale również innym odbiorcom. Ta forma uzasadnienia, gdy się upowszechni, pozwoli zaoszczędzić czas. (Odpowiedź nr 82009)*
- *Uważam, że takie uzasadnienie spełnia wszystkie wymogi kpc, jest poprawne pod względem prawnym, a komunikatywne dla stron. Za zbędne uważam cytowanie poglądów wyrażonych w innych orzeczeniach, za wyjątkiem spraw, które wymagają rozstrzygnięcia trudnych problemów prawnych. Forma w punktach jest bardziej czytelna dla stron i łatwiejsza zarówno dla sądu I instancji, jak i dla sądu, który będzie rozpatrywał środek odwoławczy. Uważam, że model ten może być stosowany powszechnie, ale absolutnie nie można czynić go obligatoryjnym. Są sprawy o takim stopniu skomplikowania prawnego, które nadal będą wymagały obszernego wywodu. (Odpowiedź nr 81952)*
- *Uzasadnienie zwięzłe, napisane zrozumiałym językiem dla nieprawnika. Moje wątpliwości budzi zbyt lakoniczna ocena dowodów, w szczególności opinii biegłego, która z zasady jest kwestionowana przez stronę. (Odpowiedź nr 81055)*
- *Zasadniczo uzasadnienie to nie różni się od uzasadnień, które można było sporządzać dotychczasowo. Ubranie odrębnych rozdziałów w punkty może rzeczywiście mieć charakter porządkujący i wpływać na przejrzystość uzasadnienia. Na uwzględnienie zasługuje*

skrócenie części wstępnej do minimum. Ocena dowodów raczej zbyt zwięzła i może stanowić podstawę do zarzutów apelacyjnych. Rozważania prawidłowe przy prostej, powtarzalnej sprawie. W przypadku bardziej skomplikowanych, nie obejdzie się jednak bez głębszej analizy orzecznictwa i doktryny. Jako sędzia orzekający w wydziale odwoławczym, oprócz tej uwagi co do oceny dowodów, uznałbym, że uzasadnienie spełnia wymogi k.p.c. i poddaje się kontroli instancyjnej. (Odpowiedź nr 81095)

Respondenci, którzy ogólnie ocenili zaproponowany model w stopniu „średnim” najczęściej swoją opinię uzasadniali tym, że zaproponowany model „poza brakiem części historycznej, wprowadzeniem punktów i skróconą oceną dowodów, niczego nowego nie wnosi” (n=15, 45,5%). Ponadto statystycznie przeszło co trzeci badany z tej grupy wskazał, że modelowe uzasadnienie „powinno być jeszcze krótsze (nawet tak krótka część historyczna jest zbędna)” (n=11, 33,3%). Poza tym ankietowani, którzy ocenili „średnio” zaproponowany model, dość często swą opinię uzasadniali „brakiem oceny dowodów” (n=7, 21,2%), tym, że „piszą podobnie, to dla nich nic nowego” (n=6, 18,2%), a także tym, że „punkty czynią uzasadnienie bardziej komunikatywne” (n=6, 18,2%):

- *W mojej ocenie uzasadnienie nadal jest rozbudowane ponad miarę, co będzie powodem jego dalszego „rozciągania” w trakcie sporządzania uzasadnień w konkretnej, zwłaszcza obszernej, sprawie. Za wyjątkiem części historycznej, która zasadnie została skrócona do niezbędnego minimum, pozostałe partie uzasadnienia zostały zachowane i pozostają niezmienione w stosunku do obecnie obowiązującego modelu. Założenie pisania uzasadnienia w punktach oznaczałoby dla mnie odnoszenie się do poszczególnych zarzutów z pominięciem wszelkich opisowych „łączników” stosowanych dla nadania tekstowi cech spójnej całości. (Odpowiedź nr 81026)*
- *Każde usprawnienie skracające czas sporządzania uzasadnienia jest pożądane, jednakże wypracowany model w zasadzie nic nie skraca, wskazane punkty służą tylko przejrzystości tekstu, ale nie wpływają na zmniejszenie objętości uzasadnienia. (Odpowiedź nr 81158)*
- *Załączony wzór uzasadnienia odpowiada brzmieniu art. 327 k.p.c. Niestety zakres uzasadnienia wymagany przez k.p.c. istotnie odbiega od uzasadnień orzeczeń sądów w krajach zachodnioeuropejskich. Sędzia nadal musi tłumaczyć w uzasadnieniu przebieg procesu i przeprowadzone dowody, oraz dlaczego w jego ocenie są wiarygodne, a także przyczyny dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W mojej ocenie dodane punkty w niewielkim stopniu ułatwiają sporządzenie uzasadnienia i poprawiają jego zrozumiałość dla stron. (Odpowiedź nr 82313)*

Uczestnicy badania, którzy ogólnie ocenili wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu w sprawach cywilnych w stopniu „bardzo niskim” lub „raczej niskim” najczęściej swoją ocenę uzasadniali tym, że zaproponowany model „poza brakiem części historycznej, wprowadzeniem punktów i skróconą oceną dowodów, niczego nowego nie wnosi” (n=15, 57,8%). Niemal jeden na trzech respondentów, który ocenił „bardzo nisko” lub „raczej nisko” zaproponowany model, swoją ocenę uzasadnił „brakiem oceny dowodów” (n=7, 26,9%), natomiast niemal jedna piąta respondentów z tej grupy wskazała, że „uzasadnienie powinno być jeszcze krótsze (nawet tak krótka część historyczna jest zbędna)” (n=5, 19,2%):

- *Nie różni się od spotykanych przeze mnie uzasadnień - z wyjątkiem "części historycznej", której przepisy k.p.c. w ogóle nie przewidują. Sędziowie skandynawscy uzasadniają wyroki na pół kartki, również w sprawach skomplikowanych i do tego należy dążyć. Również np. forma ankiety - co strona udowodniła a czego nie albo które przepisy mają zastosowanie powinno być wystarczające jeśli chcemy budować autorytet sądu - nie skłaniają do szacunku elaboraty. Sąd II instancji również rozpoznaje sprawę, zatem nie odnosi się jedynie do uzasadnienia wyroku Sądu I instancji. (Odpowiedź nr 81000)*
- *Ten model uzasadnienia jest obecnie praktykowany w sądach powszechnych. Jediną nowością są punkty uzasadnienia, choć w praktyce tak właśnie uzasadnienia są konstruowane bez dodatkowego nazewnictwa. Niezrozumiałe jest dla mnie uzasadnienie punktu: ocena dowodów. Nie ma tam dla mnie oceny dowodów tylko ustalenie jakie kwestie są sporne w sprawie a jakie nie są. Raczej spodziewałam się czegoś bardziej nowatorskiego i jeszcze bardziej zwięzłego. Zdania występujące w uzasadnieniu są złożone i przez to umyka istota. Osobiście lubię czytać opinie biegłych z zakresu medycyny. Są tam pojedyncze krótkie zdania oddające całą istotę bez „ponieważ, aczkolwiek”. Każda strona postępowania zna akta a przynajmniej powinna znać lub ma do nich dostęp, a zatem niepotrzebne wydaje się wskazywanie miejsca położenia dowodu (dokumentu). (Odpowiedź nr 81036)*
- *Państwa uzasadnienie jest dokładnie takie, jak już piszą sędziowie. Nie wnosi nic nowego do dotychczasowego modelu pisania uzasadnień. Jego zaprezentowanie jako czegoś nowego jest nieco żenujące. (Odpowiedź nr 81077)*

Tabela 12 prezentuje rozkład liczebności osób wg kategorii "uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych".

Tabela 12: Rozkład liczebności osób wg kategorii "uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych" (n=144)

Uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych:	Bardzo nisko lub Raczej nisko	Średnio	Bardzo wysoko lub Raczej wysoko	Łączna liczba wskazań	Udział % w odniesieniu do liczby osób badanych
Spełnia wymogi k.p.c., popieram (dobrze, że pominięto część historyczną)	0	1	52	53	36,8%
Poza brakiem części historycznej, wprowadzeniem punktów i skróconą oceną dowodów, niczego nowego nie wnosi	15	15	8	38	26,4%
Brak oceny dowodów	7	7	13	27	18,8%
Powinno być jeszcze krótsze (nawet tak krótka część historyczna jest zbędna)	5	11	9	25	17,4%
Punktory czynią uzasadnienie bardziej komunikatywne	1	6	12	19	13,2%
Piszę podobnie, to nic nowego dla mnie	3	6	7	16	11,1%
Zrozumiałe dla stron	0	0	14	14	9,7%
Obecna praktyka wynika z oczekiwań sądów odwoławczych	2	3	3	8	5,6%
Część historyczna może być skrócona, ale powinna jednak być	3	1	3	7	4,9%
Taka forma sprawdza się tylko w prostych sprawach	0	3	2	5	3,5%
Brak przytoczenia treści przepisów	1	2	2	5	3,5%
Proponowany model zawiera błędy językowe oraz redakcyjne	1	1	2	4	2,8%
Należy wprowadzić formularz uzasadnienia	1	1	2	4	2,8%
Stan faktyczny powinien być pisany w punktach	1	2	0	3	2,1%
Konieczna jest zmiana mentalności sędziów	1	0	1	2	1,4%
Odrzucam zaproponowany model, model obecny jest prawidłowy	2	0	0	2	1,4%
Nie należy wprowadzać formularza uzasadnienia	0	0	1	1	0,7%

Jeden na trzech badanych z regionu „centralnego” ocenia „raczej nisko” lub „bardzo nisko” wypracowany w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych, według kategorii „ogólna ocena”. Tożsame zdanie ma mniej niż jeden na czterech ankietowanych z regionów: południowo-zachodniego (n=5, 19,2%), południowego (n=2, 18,2%), północno-zachodniego (n=5, 17,6%), oraz mniej niż jeden na ośmiu badanych orzekających w regionach: wschodnim (n=4, 12,9%) i północnym (n=3, 13,6%).

Mniej więcej, co trzeci ankietowany sędzia cywilny z regionów: wschodniego (n=10, 32,3%) północno-zachodniego (n=10, 29,4%) oraz południowego (n=3, 27,3%) ogólnie ocenił „średnio” zaproponowany model uzasadnienia sądu. Podobne zdanie ma jeden na pięciu badanych z regionów centralnego (n=4, 20,0%) oraz południowo-zachodniego (n=5, 19,2%). Najmniejszy odsetek ocen „średnio” odnotowano w grupie badanych z regionu południowego, wyniósł on 4,5%. Jest to jednocześnie grupa badanych, w której respondenci najczęściej zaznaczali odpowiedź „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” dokonując „ogólnej oceny modelu”.

Ponad czterech na pięciu respondentów z regionu północnego (n=18, 81,3%) w ten sposób oceniło model. Na drugim miejscu w hierarchii badanych grup wg regionów i odsetka udzielonych odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” są respondenci z regionu północno-zachodniego, bowiem 61,5% ankietowanych z tej grupy zazaczyło taką odpowiedź. Wśród badanych z pozostałych regionów odsetek ten był niższy i znajdował się w przedziale od 50,0% do 54,8% (Wykres 26).

Wykres 26: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają badani sędziowie cywilni

Wykres 27: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni

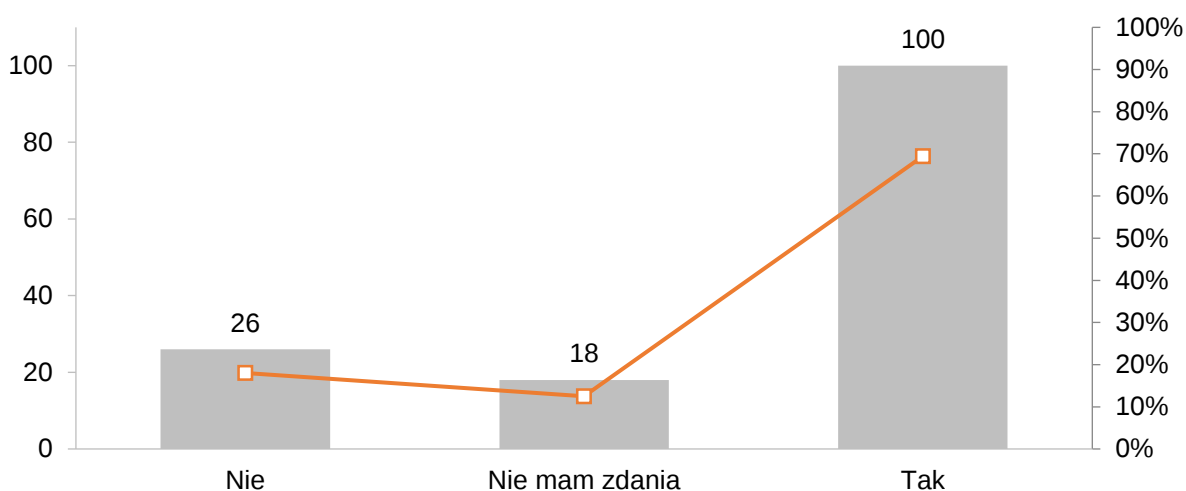

4. Ocena możliwości upowszechnienia stosowania w sądach wypracowanego modelu uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych

W tym punkcie przedstawiono wyniki analiz, które stanowią odpowiedź na dwa pytania badawcze: a) „Czy w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach cywilnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach?”, b) „W jakim stopniu proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych mógłby przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia (w opinii osób, które uważają, że mogą one być powszechnie stosowane w sądach)?”.

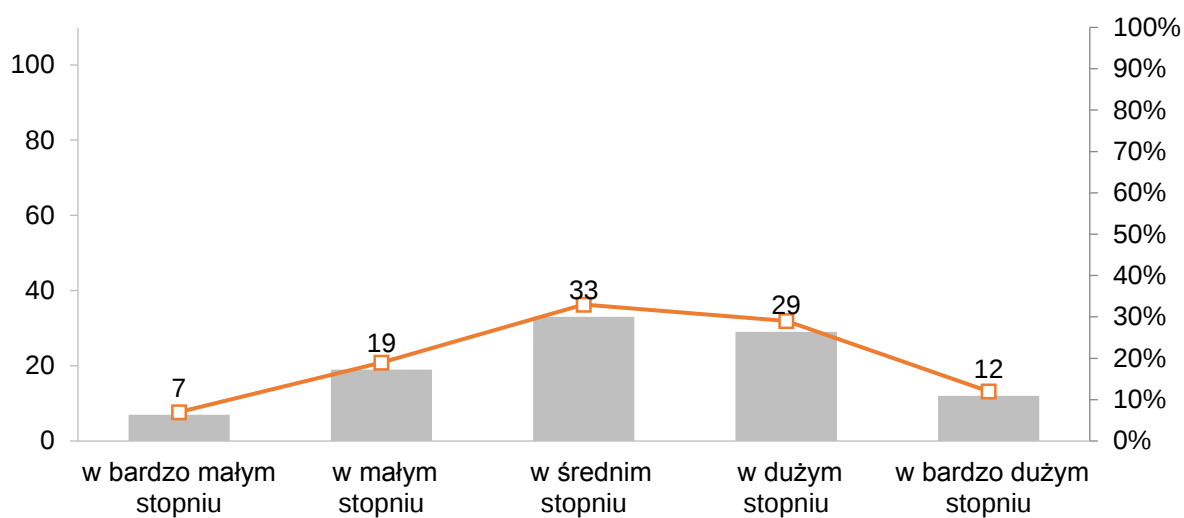
Zdecydowana większość badanych sędziów wyraża pogląd, że proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia w sprawach cywilnych mógłby być powszechnie stosowany. Pogląd taki wyraziło 100 uczestników badania, co stanowi 69,4% ogółu respondentów (78,0% badanych sędziów sądów okręgowych i 66,0% badanych sędziów sądów rejonowych). Wśród uczestników badania jedna na osiem osób (n=18, 12,5%) odpowiedziała, że „nie ma zdania” na ten temat. Jednocześnie niemal jeden na pięciu uczestników badania (n=26, 18,1%) wyraził opinię, że model ten nie mógłby być powszechnie stosowany w sądach (Wykres 28).

Wykres 28: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii "czy proponowany model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach?" (n=144)

Uczestnicy badania, którzy wyrazili pogląd, że proponowany model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach, mają zróżnicowane zdanie na temat, „w jakim stopniu proponowany przez Krajową Szkołę model mógłby przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?”. Spośród 100 osób, które uważają, że model ten może być stosowany w sądach powszechnych niespełna jeden na ośmiu respondentów (n=12, 12,0%) ocenia, że „mógłby on przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia” „w bardzo dużym stopniu”. Niemal jedna trzecia respondentów (n=29, 29,0%) wskazała odpowiedź „w dużym stopniu”, zaś 33 osoby (33,0%) zaznaczyły odpowiedź „w średnim stopniu”. Pozostałe 26 osób ocenia, że model mógłby przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia „w małym stopniu” (n=19, 19,0%) lub „w bardzo małym stopniu” (n=7, 7,0%) (Wykres 29).

Wykres 29: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „w jakim stopniu w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?” (n=100)

Rozdział III: Wyniki badania opinii sędziów karnych na temat modelowego uzasadnienia

1. Uwagi wprowadzające

Niniejszy rozdział zawiera analizę zebranych danych w badaniu opinii sędziów orzekających w wydziałach karnych. Wyniki zaprezentowano za pomocą wykresów i tabel oraz poddano interpretacji.

2. Ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych:

W tym punkcie przedstawiono wyniki analiz, które stanowią odpowiedź na pytanie badawcze – jak Pan/i ocenia wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu w sprawach karnych pod kątem: a) zgodności art. 424 k.p.k.², b) komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego, przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów), c) zwięzłości, d) poprawności językowej, e) poprawności edycji tekstu?

Na wykresach poniżej zaprezentowano rozkłady liczebności osób wg kategorii „ocena” pod kątem:

- „zgodności z art. 424 k.p.k.”
- „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego”,
- „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)”,
- „zwięzłości”,
- „poprawności językowej”,
- „poprawności edycji tekstu”.

Ponadto oceny te poddano analizie kontyngencji, a wyniki z przeprowadzonych analiz przedstawiono w formie tabelarycznej.

2.1 Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.”

Przeszło cztery piąte ankietowanych sędziów karnych oceniło „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu w sprawach karnych wg kategorii „zgodność z art. 424 k.p.k.”. Analiza rozkładu liczebności ocen wg uczestników badania wskazuje na to, że najwięcej osób zaznaczyło ocenę „raczej wysoko” (n=49, 59,8%). Niemal, co czwarty badany ocenił „bardzo wysoko” (n=19, 23,2%) modelowe uzasadnienie w sprawach karnych pod kątem „zgodności z art. 424 k.p.k.”, co ósmy uczestnik badania wskazał ocenę „średnio” w analizowanym zakresie, zaś niespełna jedna na dwadzieścia ankietowanych

osób „raczej nisko”. Żadna z badanych osób nie oceniła modelowego uzasadnienia pod tym kątem na poziomie „bardzo niskim” (Wykres 30).

Wykres 30: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych) wg kategorii „zgodność z art. 424 k.p.k.” (n=82)

Analizując dane zebrane w ramach badania wg kategorii „zgodność modelu z art. 424 k.p.k.”, w zależności od szczebla sądu, w którym orzekają osoby badane, zauważono, że odsetek wskazań „bardzo wysoko” jest większy o 5,4 punkty procentowe w przypadku badanych orzekających w sądach rejonowych, niż w przypadku badanych orzekających w sądach okręgowych. Podobny wniosek wyciągnięto na podstawie porównań odpowiedzi „raczej wysoko”. W tym przypadku odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” wśród respondentów z sądów rejonowych był wyższy o 4,3 punkty procentowe, niż wśród respondentów orzekających w sądach okręgowych. Procentowy udział odpowiedzi „średnio” w obu tych grupach badanych ukształtował się na podobnym poziomie i wynosił ok 12%. Uczestnicy badania orzekający w sądach okręgowych (n=2,12,5%) częściej zaznaczali ocenę „raczej nisko” niż ankietowani z sądów rejonowych (n=2, 3,0%) (Tabela 13). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 13: Ocena zgodności z art. 424 k.p.k. w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	12,5%	12,5%	56,3%	18,8%	100,0%
Sąd Rejonowy	0,0%	3,0%	12,1%	60,6%	24,2%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	4,9%	12,2%	59,8%	23,2%	100,0%

W ramach analizowanej kategorii łączny odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” był wyższy o 6,7 punkty procentowe wśród badanych sędziów orzekających w drugiej

instancji, niż wśród sędziów orzekających w pierwszej instancji. Ponadto w grupie ankietowanych sędziów drugiej instancji odsetek odpowiedzi „średnio” był o 1,3 punktu procentowego niższy niż wśród uczestników badania z pierwszej instancji. Żaden z respondentów z drugiej instancji nie zaznaczył odpowiedzi „raczej nisko” lub „bardzo nisko” (Tabela 14). Z uwagi na duże różnice w liczbie osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 14: Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	0,0%	5,5%	12,3%	57,5%	24,7%	100,0%
II	0,0%	0,0%	11,1%	77,8%	11,1%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	4,9%	12,2%	59,8%	23,2%	100,0%

W ramach badania zauważono, że oceny „raczej nisko” pochodzą wyłącznie od respondentów orzekających w trzech regionach Polski: północnym, północno-zachodnim oraz południowym. Porównując procentowe udziały odpowiedzi w tych trzech regionach zauważono, że najczęściej ocenę „raczej nisko” zaznaczali badani z północnej części Polski, bowiem w grupie respondentów z tego regionu ponad jedna na cztery osoby badane oceniła „raczej nisko” proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach karnych wg kategorii „zgodność z art. 424 k.p.k.”. W grupie badanych z regionu południowego odsetek odpowiedzi „raczej nisko” był o 9,7 punktu procentowego niższy niż w grupie badanych z regionu północnego, natomiast w grupie respondentów z regionu południowo-zachodniego był on niższy o 5,4 punktu procentowego niż wśród badanych z regionu południowego.

W ramach analizowanej kategorii żadna z osób badanych z regionu północnego nie oceniła modelu „średnio”. Analizując oceny „średnio”, zauważono, że najczęściej wskazywali je badani z regionu centralnego, gdzie odsetek osób, które udzieliły takiej odpowiedzi wyniósł 21,4% badanych z tego regionu. Na podstawie szczegółowej analizy można powiedzieć, że uczestnicy badania z regionu centralnego, którzy wskazywali ocenę „średnio” orzekają wyłącznie na terenie apelacji łódzkiej. W grupie badanych z regionu wschodniego odsetek odpowiedzi „średnio” wyniósł 14,3% i był on niższy o 7,1 punktu procentowego niż w regionie centralnym. Ankietowani z regionu wschodniego, którzy wskazywali oceny „średnio” wykonują czynności na terenie apelacji rzeszowskiej i białostockiej. Nieznacznie mniejszy niż wśród badanych z regionu wschodniego odsetek wskazań „średnio” zaobserwowano wśród badanych z regionu południowego (12,5%) i południowo-zachodniego (13,0%). W grupie badanych z regionu północno-zachodniego procentowy udział odpowiedzi „średnio” wyniósł 7,1%. Badani z tego regionu, którzy wskazywali odpowiedź „średnio”, orzekają wyłącznie na terenie apelacji szczecińskiej.

Odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” udzielali ankietowani orzekający na terenie całej Polski. Analizując łączne odsetki takich odpowiedzi, zauważono, że najczęściej odpowiedź „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wskazywali ankietowani z regionu południowo-zachodniego, w grupie których odsetek takich wskazań wyniósł 87,0%. Mniejszy o 1,3 punktu procentowego łączny udział wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano w grupie badanych z regionów: wschodniego i północno-zachodniego. Wśród badanych z pozostałych regionów Polski odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” również ukształtował się na wysokim poziomie i wynosił on nie mniej niż 75,0% (Wykres 31).

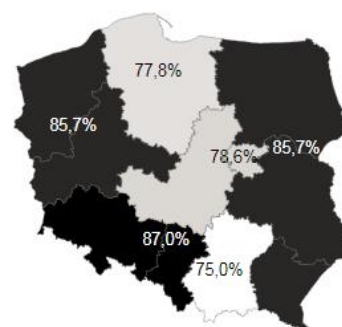
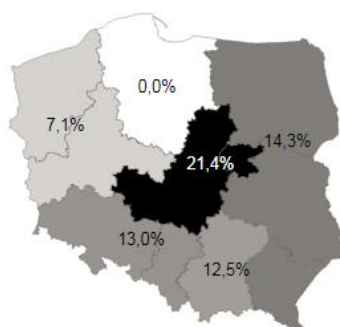
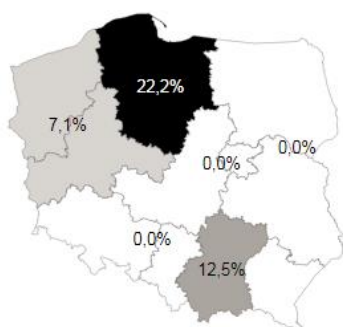
Każdy ankietowany sędzia orzekający na terenie 4 apelacji: warszawskiej, lubelskiej, poznańskiej i wrocławskiej ocenia zaproponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu pod kątem analizowanej kategorii „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” (Wykres 32).

Wykres 31: Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Odsetek wskazań „raczej nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

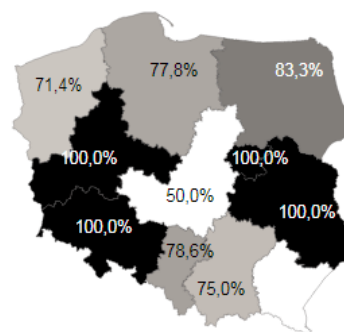
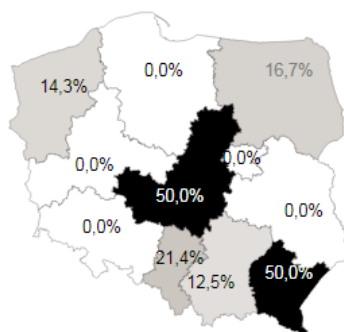
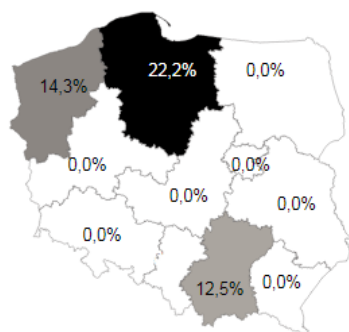

Wykres 32: Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

Odsetek wskazań „raczej nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

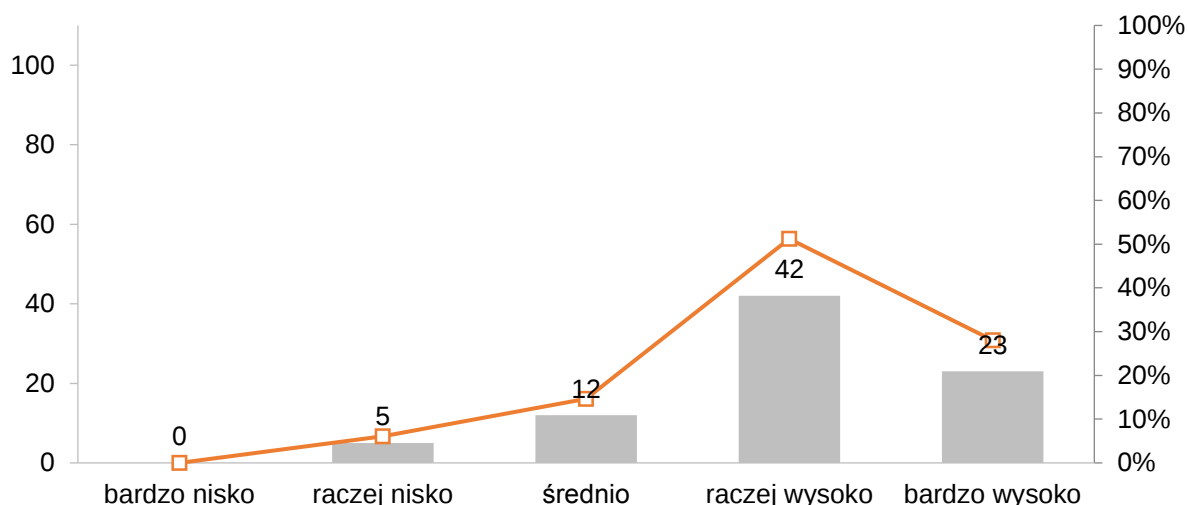
Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

2.2 Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego”

Uczestnicy badania w zdecydowanej większości oceniają „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model orzeczenia sądu w sprawach karnych pod kątem „komunikatywności rozumianej jako zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także nieposiadających wykształcenia prawniczego”. Niemal jedna na trzy osoby badane wskazała ocenę „bardzo wysoko” w analizowanym zakresie (n=23, 28,0%), zaś przeszło co drugi uczestnik badania (n=42, 51,2%) zaznaczył odpowiedź „raczej wysoko”. Ponad jedna siódma respondentów udzielając odpowiedzi w zakresie analizowanej kategorii, wskazała ocenę „średnio”, a ponad jedna na dwadzieścia ankietowanych osób „raczej nisko”. Podobnie jak w przypadku kategorii „zgodność modelu z art. 424 k.p.k.” również i w przypadku analizowanej kategorii żadna z osób badanych nie wskazała oceny „bardzo nisko” (Wykres 33).

Wykres 33: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” (n=82)

Analizując dane zebrane w ramach badania wg kategorii „komunikatywność (.)”, w zależności od szczebla sądu, w którym orzekają osoby badane, zauważono, że łączny odsetek wskazań „bardzo wysoko” i „raczej wysoko” wśród respondentów z sądów rejonowych był wyższy o 5,3 punkty procentowe, niż wśród respondentów orzekających w sądach okręgowych. Procentowy udział odpowiedzi „średnio” w grupie badanych z sądów rejonowych był wyższy o 10,4 punktów procentowych, niż w grupie badanych z sądów okręgowych. Uczestnicy badania orzekający w sądach okręgowych (n=3, 18,8%) częściej zaznaczali ocenę „raczej nisko” niż ankietowani z sądów rejonowych (n=2, 3,0%). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną (Tabela 15).

Tabela 15: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	18,8%	6,3%	50,0%	25,0%	100,0%
Sąd Rejonowy	0,0%	3,0%	16,7%	51,5%	28,8%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	6,1%	14,6%	51,2%	28,0%	100,0%

Każdy ankietowany sędzia karny orzekający w drugiej instancji ocenił proponowany model uzasadnienia w sprawach karnych pod kątem „komunikatywności” na poziomie „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim”. Wśród osób badanych z tej grupy przeważały oceny „raczej wysoko”, które wskazało 88,9% ankietowanych sędziów z drugiej instancji. Porównując oceny sędziów z pierwszej i drugiej instancji zauważono, że łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” w grupie sędziów z pierwszej instancji był o 23,3 punktów procentowych niższy niż w grupie sędziów z drugiej instancji. Ponadto odnotowane w ramach badania

oceny „raczej nisko” oraz „średnio” pochodzą wyłącznie od uczestników badania orzekających w pierwszej instancji. Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną (Tabela 16).

Tabela 16: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	0,0%	6,8%	16,4%	46,6%	30,1%	100,0%
II	0,0%	0,0%	0,0%	88,9%	11,1%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	6,1%	14,6%	51,2%	28,0%	100,0%

Podobnie jak w przypadku kategorii „zgodność z art. 424 k.p.k.” również w przypadku analizy odpowiedzi dotyczących oceny „komunikatywności” proponowanego modelu zauważono, że odsetek odpowiedzi „raczej nisko” był najwyższy w grupie osób badanych z regionu północnego, wynosił on 22,7%. W grupach badanych z regionów: wschodniego, centralnego oraz północno-zachodniego był on niższy o 15,6 punktów procentowych niż w grupie osób badanych z regionu północnego. Ankietowani orzekający na południu i południowym zachodzie Polski nie wskazali w zakresie analizowanej kategorii ocen „raczej nisko”.

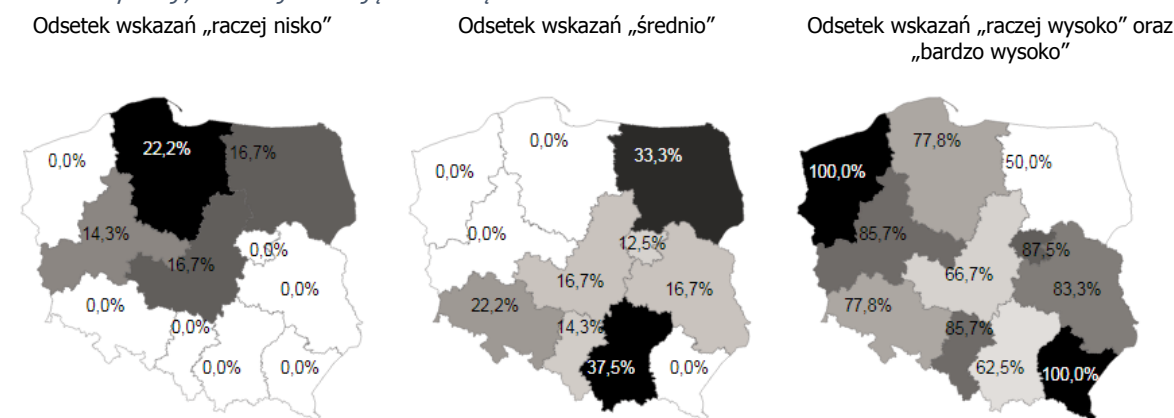
Żadna z ankietowanych osób z dwóch regionów Polski: północnego i północno-zachodniego nie oceniła „średnio” zaproponowanego przez Krajową Szkołę modelowego uzasadnienia sądu. Największy odsetek odpowiedzi „średnio” odnotowano w grupie badanych z regionu południowego, wyniósł on 37,5%. Wśród badanych z regionu wschodniego odsetek odpowiedzi „średnio” był niższy o 16,1 punktów procentowych, niż w grupie ankietowanych z regionu południowego. Natomiast w grupie badanych z regionu południowo-zachodniego procentowy udział odpowiedzi „średnio” był niższy o 4 punkty procentowe niż w grupie badanych z regionu wschodniego. Odpowiedź „średnio” zaznaczyło również 14,3% ankietowanych z regionu „centralnego”.

Największy odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano w grupie badanych z regionu północno-zachodniego. Niemal każdy ankietowany (n=13, 92,9%) z tego regionu ocenił zaproponowany przez Krajową Szkołę model orzeczenia sądu w sprawach karnych, jako „komunikatywny (...)” w stopniu „raczej wysokim”, bądź „bardzo wysokim”. Drugą grupą badanych, w której odnotowano wysoki procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” są respondenci z regionu południowo-zachodniego (n=19, 82,6%), dalsze miejsca w tej hierarchii zajmują ankietowani z północnej (77,8%) centralnej (78,6%) i wschodniej (71,4%) części Polski. Najmniejszy łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” odnotowano w regionie „południowym” (Wykres 34).

Wykres 34: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni

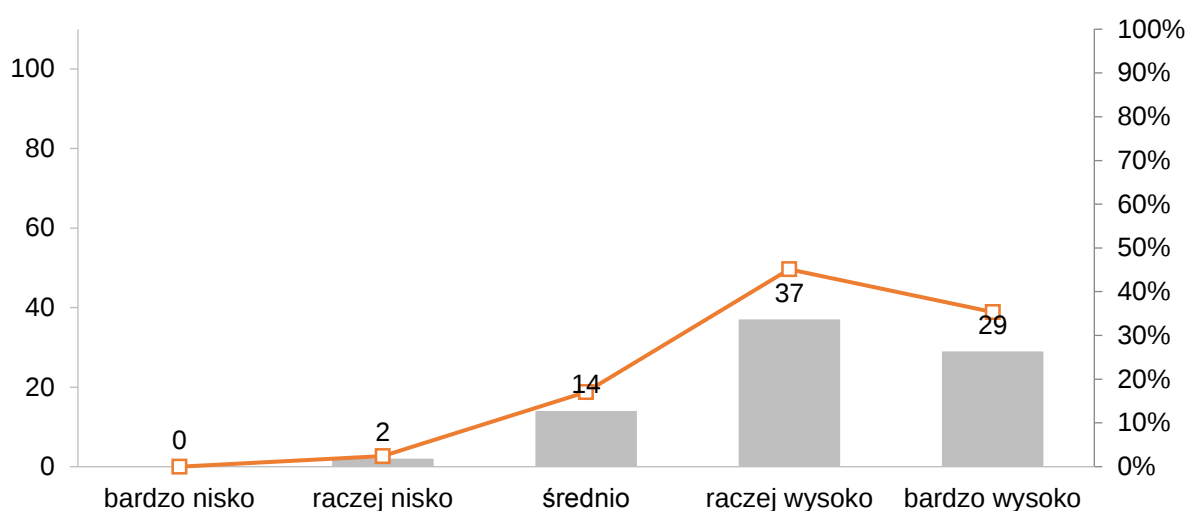
Wykres 35: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

2.3 Ocena „przejrzystości (formy uzasadnienia, przy użyciu punktów)”.

Ponad czterech na pięciu ankietowanych sędziów karnych oceniło „bardzo wysoko” lub „raczej wysoko” proponowany model uzasadnienia sądu wg kategorii „przejrzystość (...)”. Na podstawie rozkładu udzielonych odpowiedzi można powiedzieć, że przeszło, co trzeci badany (n=29, 35,4%) zaznaczył odpowiedź „bardzo wysoko”, zaś niemal, co drugi „raczej wysoko” (n=37, 45,1%). W opinii ponad jednego na sześciu respondentów (n=14, 17,1%) „przejrzystość (...)” modelowego uzasadnienia sądu została oceniana „średnio”, zaś pozostałe dwie badane osoby (2,4%) oceniły ją „raczej nisko”. Podobnie jak w przypadku poprzednio analizowanych kategorii, żaden z respondentów nie wskazał oceny „bardzo nisko” (Wykres 36).

Wykres 36: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” (n=82)

W opinii ponad czterech piątych badanych sędziów sądów rejonowych (n=55, 83,4%), proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach karnych pod kątem „przejrzystości (...)”, został oceniony na poziomie „raczej wysokim” (n=31, 47,0%), bądź „bardzo wysokim” (n=24, 14,6%). Pozostałe osoby badane z tej grupy wskazały ocenę „średnio” (n=11, 16,7%). Wśród badanych sędziów sądów okręgowych odnotowano o 14,6 punktów procentowych mniejszy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, niż wśród badanych sędziów sądów rejonowych. Ponadto w grupie badanych sędziów sądów okręgowych odnotowano wyższy o 2,1 punktów procentowych odsetek wskazań „średnio” oraz wyższy o 12,5 punktów procentowych łączny odsetek wskazań „raczej nisko” (Tabela 17). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 17: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	

Sąd Okręgowy	0,0%	12,5%	18,8%	37,5%	31,3%	100,0%
Sąd Rejonowy	0,0%	0,0%	16,7%	47,0%	36,4%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	2,4%	17,1%	45,1%	35,4%	100,0%

Ośmiu na dziewięciu ankietowanych sędziów karnych orzekających w drugiej instancji oceniło zaproponowany model uzasadnienia w sprawach karnych pod kątem „przejrzystości (...)” na poziomie „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim”. Wśród osób badanych z tej grupy przeważały oceny „raczej wysoko”, które wskazało 66,7% ankietowanych sędziów z drugiej instancji. Tylko jeden badany orzekający w drugiej instancji wskazał ocenę „średnio” (11,1%).

Porównując oceny sędziów z pierwszej i drugiej instancji zauważono, że łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” w grupie sędziów z pierwszej instancji był o 9,4 punktów procentowych niższy niż w grupie sędziów z drugiej instancji. Sędziowie orzekający w pierwszej instancji statystycznie częściej oceniali model w analizowanym zakresie na poziomie „średnim” (n=13, 17,8%) niż sędziowie orzekający w drugiej instancji. Ponadto odnotowane w ramach badania oceny „raczej nisko” pochodzą wyłącznie od uczestników badania orzekających w pierwszej instancji. Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną (Tabela 18).

Tabela 18: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)”, w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	0,0%	2,7%	17,8%	42,5%	37,0%	100,0%
II	0,0%	0,0%	11,1%	66,7%	22,2%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	2,4%	17,1%	45,1%	35,4%	100,0%

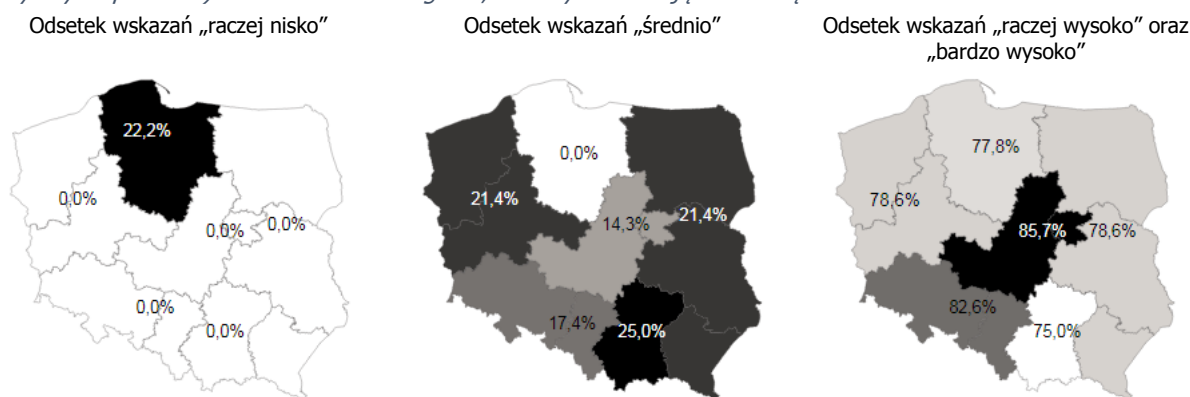
Na podstawie analizy wyników badania można powiedzieć, że respondenci, którzy zaznaczyli ocenę „raczej nisko”, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące „przejrzystości (...)” zaproponowanego przez Krajową Szkołę modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu, orzekają w sądach okręgowych w północnej Polsce. Ankietowani orzekający w pozostałych regionach Polski nie zaznaczali odpowiedzi „raczej nisko”.

Żadna z ankietowanych osób z regionu północnego nie oceniła „średnio” zaproponowanego przez Krajową Szkołę modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu. Największy odsetek odpowiedzi „średnio” odnotowano w grupie badanych z regionu południowego, wyniósł on 25,0% (n=2). Wśród badanych z regionów wschodniego i północno-zachodniego odsetek odpowiedzi „średnio” był niższy o 3,6 punktów procentowych niż w grupie ankietowanych z re-

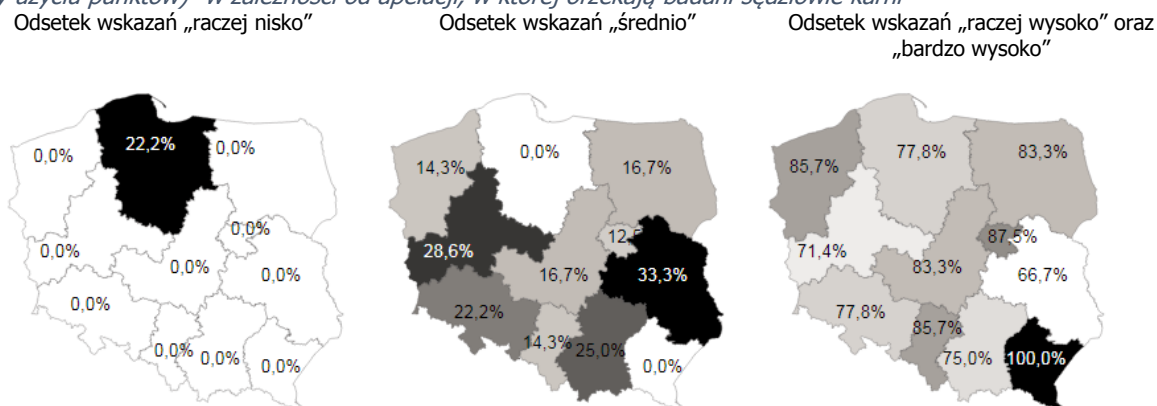
gionu południowego. Natomiast w grupie badanych z regionu południowo-zachodniego procentowy udział odpowiedzi „średnio” był niższy o 4 punkty procentowe niż w grupie badanych z regionu wschodniego i północno-zachodniego. Odpowiedź „średnio” zaznaczyło również 14,3% ankietowanych z regionu „centralnego” (n=2).

Największy odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano w grupie badanych z regionu centralnego. Zdecydowana większość ankietowanych (n=12, 85,7%) z tego regionu oceniła zaproponowany przez Krajową Szkołę model orzeczenia sądu w sprawach karnych, jako „przejrzysty(…)” w stopniu „raczej wysokim”, bądź „bardzo wysokim”. Drugą grupą badanych, w której odnotowano wysoki procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, są respondenci z regionu południowo-zachodniego (n=19, 82,6%), dalsze miejsca w tej hierarchii zajmują ankietowani z wschodniej (n=11, 78,6%), północno-zachodniej (n=11, 78,6%) i północnej (n=7, 77,8%) części Polski. Najmniejszy łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” odnotowano w regionie „południowym” (n=6, 75%) (Wykres 37).

Wykres 37: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni

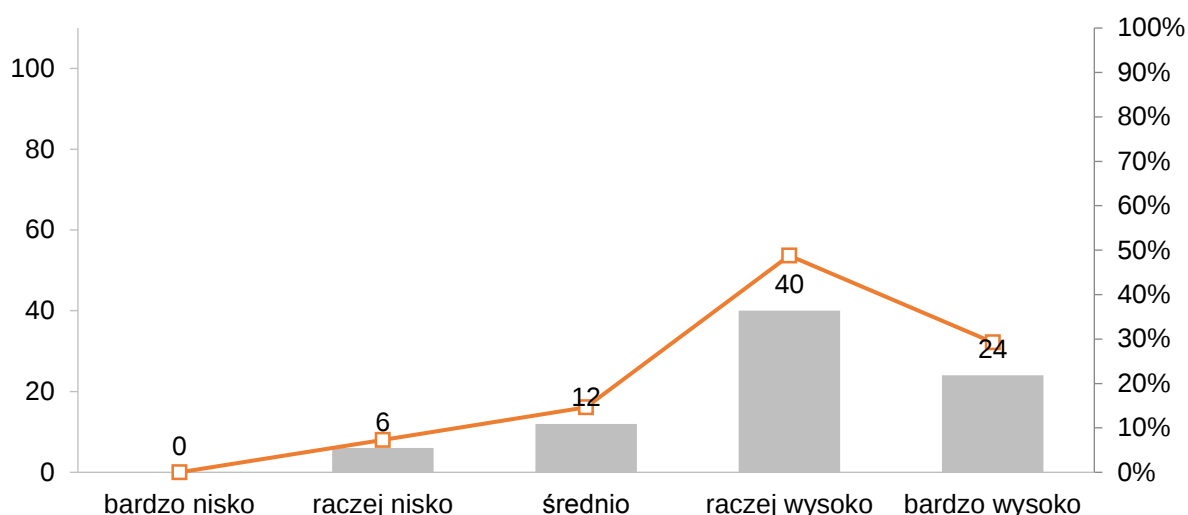
Wykres 38: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

2.4 Ocena „związłości”

Uczestnicy badania w zdecydowanej większości oceniają „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wypracowany w Krajowej Szkole model orzeczenia sądu w sprawach karnych pod kątem „związłości”. Niemal jedna na trzy osoby badane wskazała ocenę „bardzo wysoko” w analizowanym zakresie (n=24, 29,3%) zaś niemal co drugi uczestnik badania (n=40, 48,8%) zaznaczył odpowiedź „raczej wysoko”. Niemal jedna siódma respondentów udzielając odpowiedzi w zakresie analizowanej kategorii, wskazała ocenę „średnio” (n=12, 14,6%), a ponad jedna na dwadzieścia ankietowanych osób „raczej nisko” (n=6, 7,3%). Podobnie jak w przypadku wcześniej analizowanych kategorii, również i w tym przypadku żadna z osób badanych nie wskazała oceny „bardzo nisko” (Wykres 39).

Wykres 39: Rozkład liczebności osób wg kategorii „związłość” (n=82)

W opinii ponad czterech piątych badanych sędziów sądów rejonowych (n=53, 80,3%), proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach karnych pod kątem „związłości” został oceniony na poziomie „raczej wysokim” (n=34, 51,5%) bądź „bardzo wysokim” (n=19, 28,8%). Niemal jeden na ośmiu respondentów orzekających w sądzie rejonowym wskazał ocenę „średnio” (n=8, 12,1%). Pozostali badani z tej grupy wskazali ocenę „raczej nisko” (n=5, 7,6%). Wśród badanych sędziów sądów okręgowych odnotowano o 11,5 punktów procentowych mniejszy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” niż wśród badanych sędziów sądów rejonowych. Ponadto w grupie badanych sędziów sądów okręgowych odnotowano wyższy o 12,9 punktów procentowych odsetek wskazań „średnio” oraz niższy o 1,3 punktów procentowych łączny odsetek wskazań „raczej nisko” (Tabela 19). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 19: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „związłość” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Jednostka	Ocena	
-----------	-------	--

	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	Łączny udział %
Sąd Okręgowy	0,0%	6,3%	25,0%	37,5%	31,3%	100,0%
Sąd Rejonowy	0,0%	7,6%	12,1%	51,5%	28,8%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	7,3%	14,6%	48,8%	29,3%	100,0%

Niemal czterech na pięciu ankietowanych sędziów karnych orzekających w pierwszej instancji oceniło zaproponowany model uzasadnienia w sprawach karnych pod kątem „zwięzłości” na poziomie „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim”. Wśród uczestników badania z tej grupy przeważały oceny „raczej wysoko”, wskazało je 49,3% ankietowanych sędziów z pierwszej instancji (n=36). Zdaniem 13,7% (n=10) ankietowanych z pierwszej instancji, proponowany przez Krajową Szkołę model jest „zwięzły” w stopniu „średnim”, natomiast w opinii pozostałych 6,8% (n=1) ankietowanych z tej grupy, w stopniu „raczej niskim”. Porównując oceny sędziów z pierwszej i drugiej instancji zauważono, że łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” w grupie sędziów z drugiej instancji był o 12,8 punktów procentowych niższy niż w grupie sędziów z pierwszej instancji. Sędziowie orzekający w drugiej instancji statystycznie częściej oceniali model w analizowanym zakresie na poziomie „średnim” (n=2, 22,2%) oraz „raczej niskim” (n=1, 11,1%) niż sędziowie orzekający w pierwszej instancji. Z uwagi na duże różnice w liczbie osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną (Tabela 20).

Tabela 20: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	0,0%	6,8%	13,7%	49,3%	30,1%	100,0%
II	0,0%	11,1%	22,2%	44,4%	22,2%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	7,3%	14,6%	48,8%	29,3%	100,0%

W ramach badania zauważono, że oceny „raczej nisko” w ramach analizowanej kategorii pochodzą wyłącznie od respondentów orzekających w trzech regionach Polski: północno-zachodnim (7,1%), południowo-zachodnim (13,0%) oraz wschodnim (14,3%).

Jednocześnie żadna z ankietowanych osób z regionu północnego nie oceniła „średnio” zaproponowanego przez Krajową Szkołę modelowego uzasadnienia sądu wg kategorii „zwięzłość”. Największy odsetek odpowiedzi „średnio” w tej kategorii odnotowano w grupie badanych z regionu południowego, wyniósł on 50,0%. Wśród badanych z regionu centralnego odsetek odpowiedzi „średnio” był niższy o 28,6 punktów procentowych, niż w grupie ankietowa-

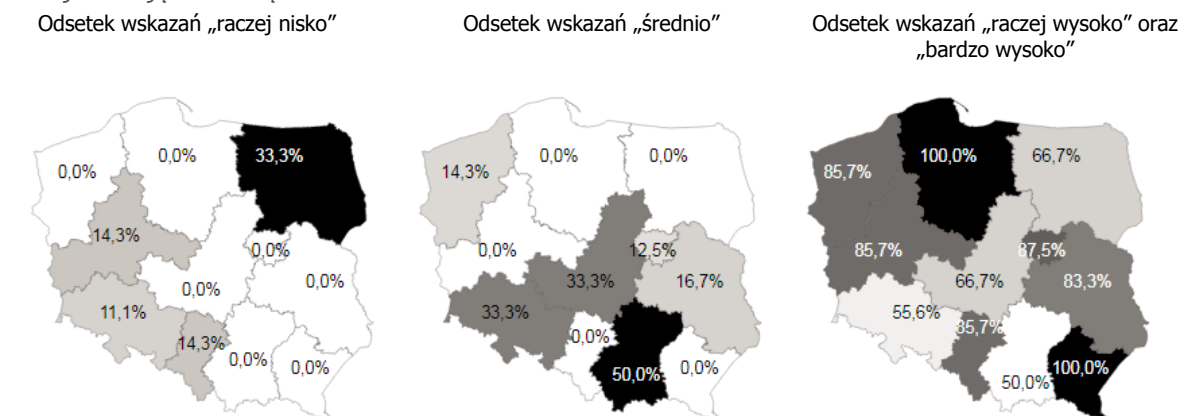
nych z regionu południowego. Natomiast w grupie badanych z regionu południowo-zachodniego procentowy udział odpowiedzi „średnio” był niższy o 8,4 punkty procentowe niż w grupie badanych z regionu centralnego. Odpowiedź „średnio” zaznaczyło również 7,1% ankietowanych z regionu wschodniego oraz północno-zachodniego.

W grupie badanych sędziów z regionu północnego odnotowano wyłącznie odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”. Drugą grupą badanych, w której odnotowano wysoki procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, są respondenci z regionu północno-zachodniego (n=12, 85,7%), dalsze miejsca w tej hierarchii zajmują ankietowani z wschodniej (n=11, 78,6%), centralnej (n=11, 78,6%) i południowo-zachodniej (n=17, 73,9%) części Polski. Najmniejszy łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” odnotowano w regionie południowym (n=4, 50%) (Wykres 40).

Wykres 40: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni

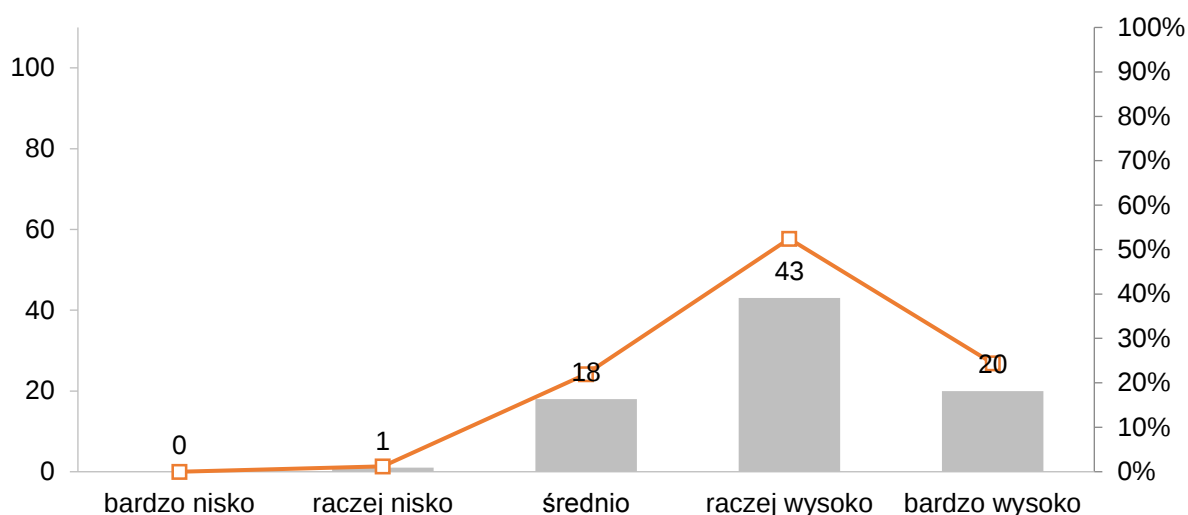
Wykres 41: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

2.5 Ocena „poprawności językowej”

Ponad trzech na czterech uczestników badania (n=63, 76,8%) oceniło „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” zaproponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach karnych pod kątem „poprawności językowej”. W opinii jednej na cztery osoby badane zaproponowany model jest poprawny w analizowanym zakresie w stopniu „bardzo wysokim” (n=20, 24,4%), ponad połowa uczestników badania (n=43, 52,4%) oceniła go „raczej wysoko”, ponad jedna piąta „średnio” (n=18, 22,0%), natomiast jedna osoba „raczej nisko” (1,2%). Podobnie jak w przypadku wcześniej analizowanych kategorii, również i w tym przypadku żadna z osób badanych nie wskazała oceny „bardzo nisko” (Wykres 42).

Wykres 42: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych) wg kategorii „poprawność językowa” (n=82)

W opinii ponad czterech piątych badanych sędziów sądów rejonowych (n=53, 80,3%), proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach karnych pod kątem „poprawności językowej” został oceniony na poziomie „raczej wysoko” (n=37, 56,1%) bądź „bardzo wysoko” (n=16, 24,2%). Niemal jeden na pięciu respondentów orzekających w sądzie rejonowym wskazał ocenę „średnio” (n=12, 18,2%). Tylko jeden ankietowany sędzia sądu okręgowego wskazał ocenę „raczej nisko” (1,5%). Wśród badanych sędziów sądów okręgowych odnotowano o 17,8 punktów procentowych mniejszy odsetek wskazań „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” niż wśród badanych sędziów sądów rejonowych. Ponadto w grupie badanych sędziów sądów okręgowych odnotowano wyższy o 19,3 punktów procentowych odsetek wskazań „średnio” oraz nie odnotowano wskazań „raczej nisko” (Tabela 21). Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną.

Tabela 21: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	0,0%	37,5%	37,5%	25,0%	100,0%
Sąd Rejonowy	0,0%	1,5%	18,2%	56,1%	24,2%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	1,2%	22,0%	52,4%	24,4%	100,0%

Analizując odsetki odpowiedzi udzielone przez respondentów z pierwszej i drugiej instancji zauważono, że łączny odsetek ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” w obu tych grupach ukształtował się na podobnym poziomie i wynosił ok. 77%. Statystycznie częściej odpowiedź „bardzo wysoko” i rzadziej odpowiedź „raczej wysoko” zaznaczali ankietowani z pierwszej instancji niż z drugiej. W badaniu odsetek ocen „średnio” ukształtował się niemal na identycznym

poziomie zarówno w grupie sędziów z pierwszej instancji, jak i w grupie sędziów z drugiej instancji. Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną (Tabela 22).

Tabela 22: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa”, w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	0,0%	1,4%	21,9%	50,7%	26,0%	100,0%
II	0,0%	0,0%	22,2%	66,7%	11,1%	100,0%
Łączny udział %	0,0%	1,2%	22,0%	52,4%	24,4%	100,0%

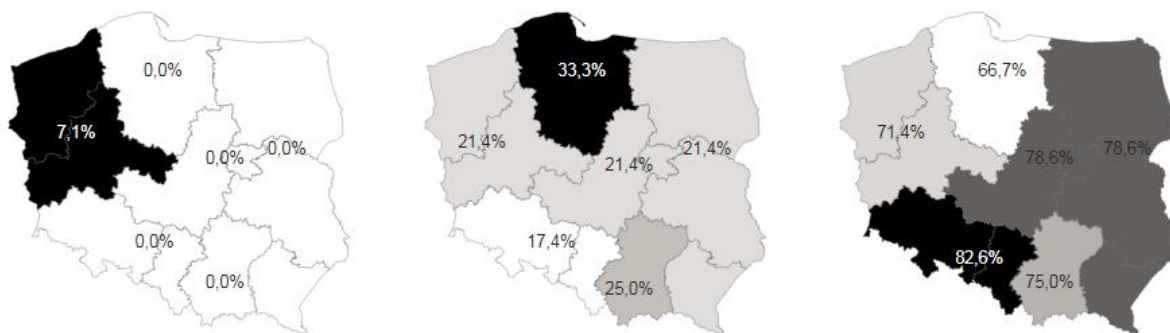
Analiza odpowiedzi udzielonych przez uczestników badania wg kategorii „poprawność językowa” wskazuje, że odpowiedź „raczej nisko” zaznaczył wyłącznie jeden respondent orzekający w północno-zachodniej Polsce, na terenie apelacji poznańskiej. Odpowiedzi „średnio” udzielali uczestnicy badania ze wszystkich regionów Polski. Największy odsetek takich odpowiedzi zaobserwowano wśród uczestników badania z regionu północnego, wyniósł on 33,3% (n=3), natomiast o 8 punktów procentowych mniejszy niż w regionie północnym odsetek odpowiedzi „średnio” odnotowano w południowej Polsce (n=2, 25%). Respondenci z trzech regionów: wschodniego (n=3, 21,4%), centralnego (n=3, 21,4%) oraz północno-zachodniego (n=3, 21,4%), statystycznie z taką samą częstością oceniali „średnio” zaproponowany model uzasadnienia orzeczenia sądu pod kątem „poprawności językowej”. Najmniejszy procentowy udział odpowiedzi „średnio” (n=4, 17,4%) i jednocześnie największy procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” (n=19, 82,6%) zaobserwowano w grupie badanych z regionu południowo-zachodniego. Odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” wśród ankietowanych z regionu wschodniego i centralnego ukształtował się na tożsamym poziomie i wyniósł 78,6%. O 3,6 punktów procentowych mniejszy niż w regionach wschodnim i centralnym odsetek ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano w grupie respondentów z regionu południowego (n=6, 75%). Mniejszy niż w grupie badanych z regionu południowego łączny procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” odnotowano wśród badanych z regionów północno-zachodniego (n=10, 71,4%) i północnego (n=6, 66,7%) (Wykres 43).

Wykres 43: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Odsetek wskazań „raczej nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

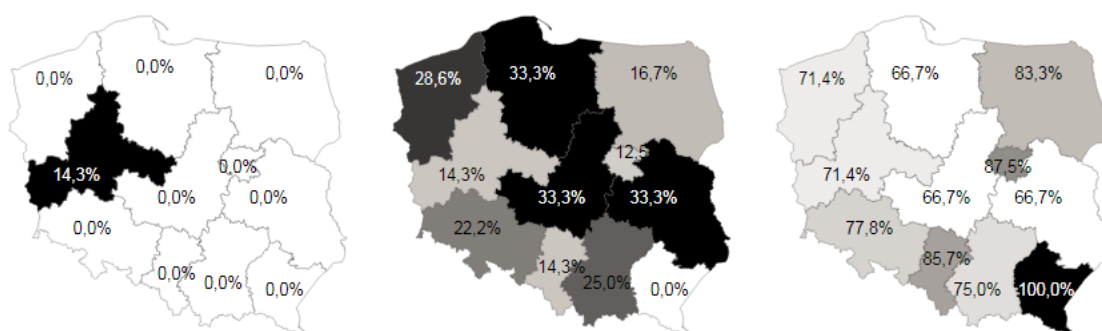

Wykres 44: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

Odsetek wskazań „raczej nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

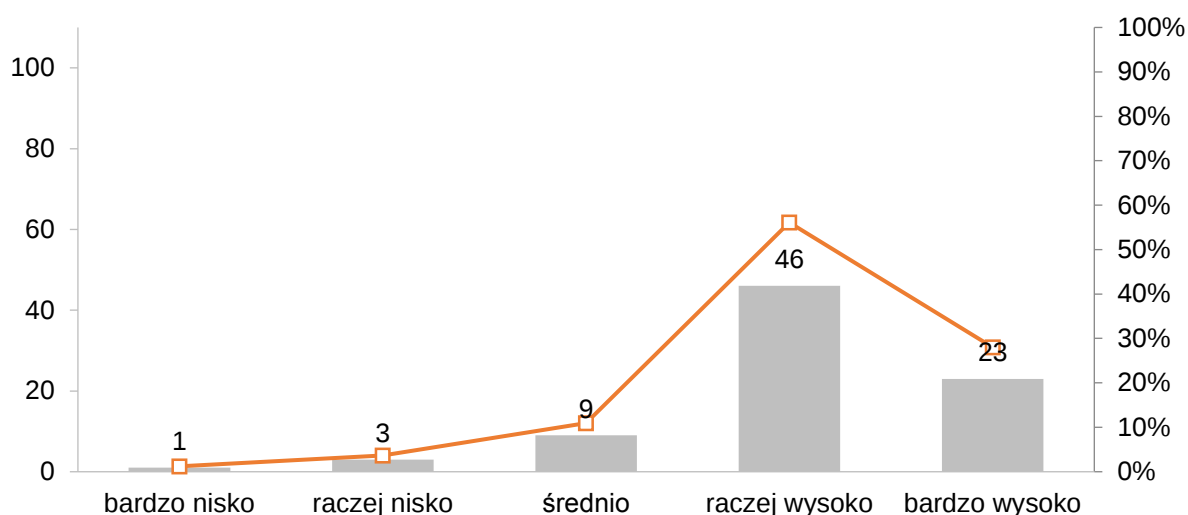
Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

2.6 Ocena „poprawności edycji tekstu”

Ponad czterech na pięciu uczestników badania (n=69, 84,1%) oceniło „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” zaproponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia sądu w sprawach karnych pod kątem „poprawności edycji tekstu”. W opinii niemal jednej na trzy osoby badane zaproponowany model jest poprawny w analizowanym zakresie w stopniu „bardzo wysokim” (n=23, 28,0%), niemal trzy piąte uczestników badania (n=46, 56,1%) oceniło go „raczej wysoko”, 9 osób (11,0%) „średnio”, 3 osoby (3,7%) „raczej nisko”, natomiast 1 osoba (1,2%) „bardzo nisko” (Wykres 45).

Wykres 45: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych) wg kategorii „poprawność edycji tekstu” (n=82)

Analizując dane zebrane w ramach badania wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od szczebla sądu, w którym orzekają osoby badane nie zauważono istotnych różnic w częstotliwości poszczególnych ocen respondentów orzekających w sądach rejonowych i okręgowych (Tabela 23).

Tabela 23: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Jednostka	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
Sąd Okręgowy	0,0%	6,3%	12,5%	56,3%	25,0%	100,0%
Sąd Rejonowy	1,5%	3,0%	10,6%	56,1%	28,8%	100,0%
Łączny udział %	1,2%	3,7%	11,0%	56,1%	28,0%	100,0%

Ośmiu na dziewięciu ankietowanych sędziów karnych orzekających w drugiej instancji oceniło zaproponowany model uzasadnienia w sprawach karnych pod kątem „poprawności edycji tekstu” na poziomie „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim”. Wśród osób badanych z tej grupy przeważały oceny „raczej wysoko”, ocenę taką wskazało 77,8% ankietowanych sędziów z drugiej instancji. Tylko jeden badany orzekający w drugiej instancji wskazał ocenę „średnio” (11,1%).

Porównując oceny sędziów z pierwszej i drugiej instancji zauważono, że łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” w grupie sędziów z pierwszej instancji był o 5,4 punktów procentowych niższy niż w grupie sędziów z drugiej instancji. Sędziowie orzekający w pierwszej instancji statystycznie równie często jak sędziowie orzekający w drugiej instancji oceniali zaproponowany model uzasadnienia orzeczenia sądu wg analizowanej kategorii jako „średni”. Odnotowana w ramach badania ocena „raczej nisko” pochodzi od jednego uczestnika

badania orzekającego w pierwszej instancji. Z uwagi na duże różnice w liczebności osób badanych w tych grupach, należy zachować ostrożność interpretacyjną (Tabela 24).

Tabela 24: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „poprawność edycji tekstu”, w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni

Instancja	Ocena					Łączny udział %
	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	
I	1,4%	4,1%	11,0%	53,4%	30,1%	100,0%
II	0,0%	0,0%	11,1%	77,8%	11,1%	100,0%
Łączny udział %	1,2%	3,7%	11,0%	56,1%	28,0%	100,0%

Jeden na ośmiu badanych z regionu południowego (n=1, 12,5%) ocenił wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia orzeczenia sądu pod kątem „poprawności edycji tekstu” w stopniu „raczej niskim” lub „bardzo niskim”. Rzadziej w ten sposób, modelowe uzasadnienie oceniali ankietowani z regionu wschodniego (n=1, 7,1%), centralnego (n=1, 7,1%) oraz południowo-zachodniego (n=1, 4,3%). Jednocześnie żaden uczestnik badania z regionu północnego, północno-zachodniego nie zaznaczył w zakresie analizowanej kategorii odpowiedzi „raczej nisko” lub „bardzo nisko”.

Ponad jeden na pięciu ankietowanych sędziów karnych z regionu północnego (n=2, 22,2%) oceniło „poprawność edycji tekstu” modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych, jako „średnią”. Odsetek odpowiedzi „średnio” wśród uczestników badania z regionu centralnego wyniósł 14,3% (n=2), natomiast wśród uczestników badania z regionu południowo-zachodniego 13,0% (n=3). Wśród badanych z regionów wschodniego oraz północno-zachodniego odsetek ocen „średnio” ukształtował się na tożsamym poziomie. Jednocześnie oceny takiej nie zaznaczył żaden ankietowany z regionu południowego.

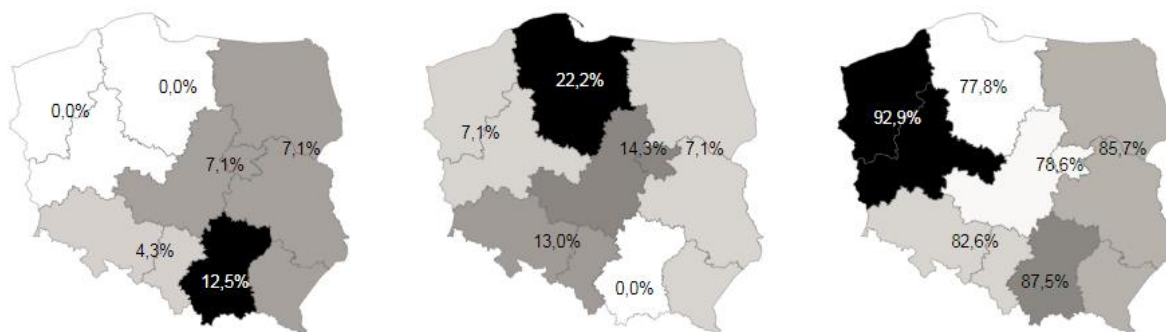
W grupie badanych sędziów z regionu północno-zachodniego odnotowano najwyższy odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”, wyniósł on 92,9% (n=13). Drugą grupą badanych, w której odnotowano wysoki procentowy udział odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” są respondenci z regionu południowego (n=7, 87,5%), dalsze miejsca w tej hierarchii zajmują ankietowani ze wschodniej (n=12, 85,7%) i południowo-zachodniej części Polski (n=19, 82,6%). Najmniejszy łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” odnotowano w regionie centralnym (n=11, 78,6%) i południowym (n=7, 77,8%) (Wykres 46).

Wykres 46: Ocena modelowego uzasadnienia orzeczenia w sprawach karnych, wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni

Odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

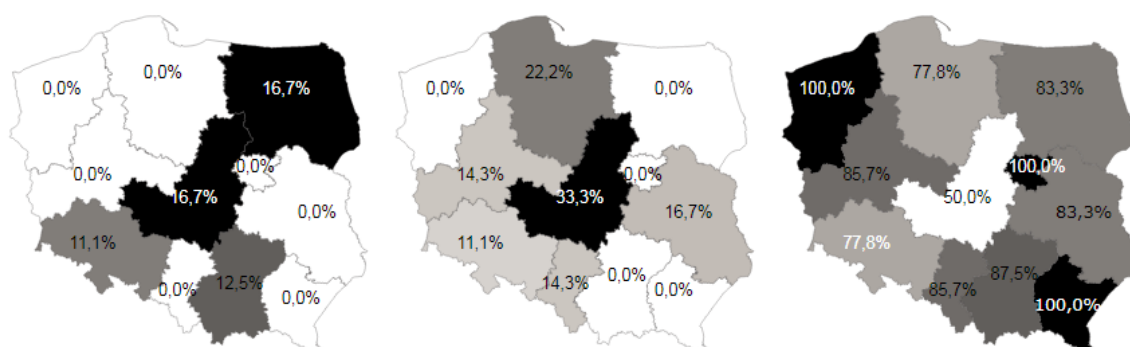

Wykres 47: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

Odsetek wskazań „raczej nisko” oraz „bardzo nisko”

Odsetek wskazań „średnio”

Odsetek wskazań „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko”

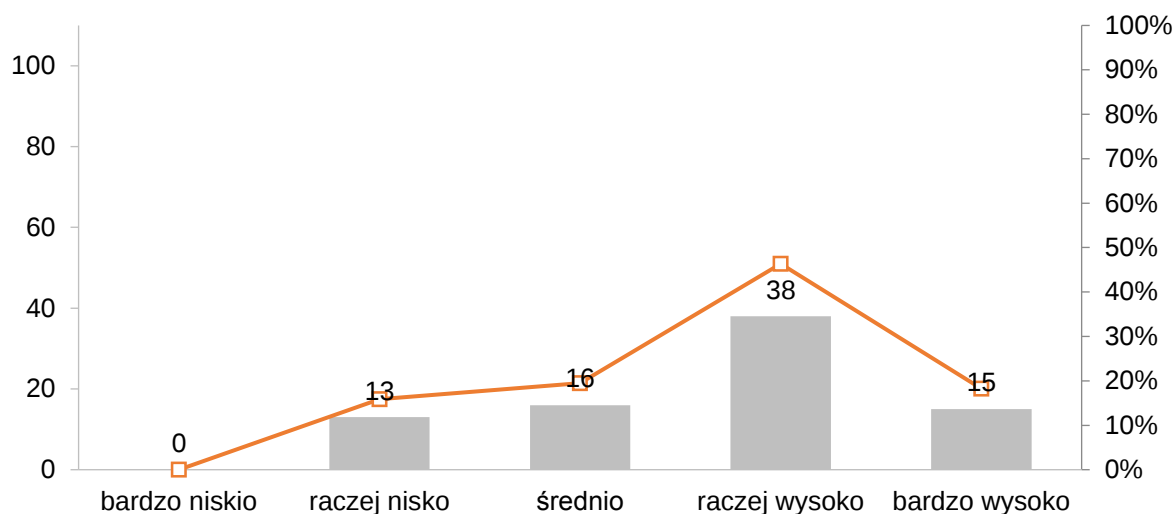

3. Ogólna ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych

W tym punkcie przedstawiono wyniki analiz, które stanowią odpowiedź na pytanie badawcze – *jak ogólnie ocenia Pan/i wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu w sprawach karnych? Prosimy o krótkie uzasadnienie Pana/i opinii.*

Niemal dwóch na trzech badanych sędziów karnych ogólnie ocenia wypracowany w Krajowej Szkole model „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko”. W ramach tej kategorii 15 osób (18,3%) oceniło model „bardzo wysoko”, natomiast 38 (46,3%) „raczej wysoko”. W opinii 16 osób (19,5%) model ten w analizowanym zakresie został oceniony „średnio”, zaś przez pozostałe 13 osób „raczej nisko” (15,9%). Żadna z osób ankietowanych nie zaznaczyła oceny „bardzo nisko” (Wykres 48).

Wykres 48: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” (n=82)

Osoby, które „ogólnie oceniły modelowe uzasadnienie w sprawach karnych” w stopniu „raczej niskim” najczęściej ocenę tę uzasadniały tym, że: a) „nie zawiera niczego innowacyjnego (jedyna różnica to punkty)” (n=10, 76,9%), b) „jest zbyt zwarte w zakresie oceny dowodów” (n=4, 30,3%):

- *Niczym się nie różni od dotychczasowego, przedtabelkowego systemu, poza punktami, które i tak można było stosować. Modelowe uzasadnienie jest oparte na wyjątkowo prostym casusie, przy zbornym materiale dowodowym. Co do zasady w podobnych sytuacjach spotyka się uzasadnienia co do kary, nie do faktów.* (Odpowiedź nr 81046)
- *Zaprezentowany wzór uzasadnienia - w prostym układzie prawnym i faktycznym - w zakresie formy, przejrzystości (punkty), edycji - niczym nie odbiega od dotychczas stosowanego w mojej praktyce standardu tradycyjnego uzasadnienia. Przy skomplikowanych sprawach, gdzie zachodzi konfiguracja wielopodmiotowa/wieloprezedmiotowa, a przede wszystkim konieczność oceny kilku opinii biegłych (np. o wypadki drogowe), uzasadnienie - w zaproponowanym modelu - i tak będzie obszerne i czasochłonne, aby spełnić wymagania ustawowe. Uważam, że zaproponowany model nie wnosi absolutnie nic nowatorskiego do tzw. tradycyjnego modelu uzasadnienia wyroku. Przy skomplikowanych sprawach formularze zaś okazują się nieadekwatne do sporządzenia części motywacyjnej orzeczenia, spełniającej wymogi ustawowe. Ostatecznie zakres uzasadnienia (szczególnie w zakresie oceny dowodów, przesłanek wymiaru kary) i tak będzie indywidualną kwestią jego autora, jego predyspozycji językowych i sprawności pisanja. Praktyka odwoławcza wskazuje, że „esencjonalne” uzasadnienia (np. poprzestanie na stwierdzeniu jak w modelu, że zeznania XY uznano za wiarygodne, bez wyjaśnienia przesłanek, dla których sąd przyjął taką ocenę) mogą implikować ujemne konsekwencje na etapie postępowania odwoławczego. Uważam, że sam pomysł - jakkolwiek bardzo obiecujący - po zapoznaniu się okazał się wysoce*

rozczarowujący, gdyż niczego nie upraszcza, nie czyni bardziej czytelnym (bo chyba w całej tej „reformie” uzasadnień o wprowadzenie podziału na punkty nie chodzi) i nie oszczędza czasu sędziego. (Odpowiedź nr 81059)

- *Uzasadnienie w zasadzie różni się od tradycyjnego modelu tym, że bardziej lakonicznie potraktowano większość elementów niezbędnych. Taka skrótność nie oznacza większej przejrzystości. Wręcz przeciwnie. Ocena zeznań świadków, czy subsumpcji (krótsze niż część dotycząca kosztów procesu) nie sprzyja tej jasności i przejrzystości. Są oczywiście elementy, które można by potraktować krócej (np. okoliczności łagodzące i obciążające można wymienić od myślników, można pomijać treść przepisów), ale niektóre należy uwypuklić. (Odpowiedź nr 81383)*

Podobnie swą opinię uzasadniali respondenci, którzy wskazali „ogólną ocenę” jako „średnią”. W ocenie ponad połowy ankietowanych z tej grupy „uzasadnienie modelowe nie zawiera niczego innowacyjnego (jedyna różnica to punkty)” (n=9; 56,3%). Jednocześnie trzech na ośmiu ankietowanych z tej grupy jest zdania, że modelowe uzasadnienie jest „zbyt zwięzłe w zakresie oceny dowodów” (n=6; 37,5%). Poniżej przytoczono wybrane uzasadnienia respondentów, którzy ogólnie ocenili „średnio” zaproponowany przez KSSiP model uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych:

- *Wprowadzenie punktów dla poszczególnych części uzasadnienia nie stanowi szczególnego przełomu w organizacji sporządzania uzasadnienia, zwłaszcza, że według takiego schematu, tyle że bez wyszczególnionych punktów, uzasadnienia były sporządzane. Ograniczenie oceny wiarygodności dowodów w postaci zeznań świadków do stwierdzenia, że są wiarygodne, wydaje się zbyt daleko idącym uproszczeniem, w szczególności, że na kwestie związane z przyznaniem wynagrodzenia dla obrońcy z urzędu poświęcono pokaźny akapit. (Odpowiedź nr 81081)*
- *Przedstawiony projekt jest w zasadzie powrotem do stanu poprzedniego i nie wnosi nic nowego. Dobre uzasadnienie może być sporządzone zarówno w starej formie jak i w tabelce. W przedstawionym modelu stanowczo zbyt mało miejsca poświęcono na ocenę dowodów, a zbyt dużo na kwestię kary. Moim zdaniem rozwiązaniem jest modyfikacja tabelki obowiązujących obecnie. (Odpowiedź nr 81268)*
- *W mojej ocenie niewiele różni się od uzasadnień sporządzonych przed wejściem w życie formularzy. W przypadku jednego oskarżonego i jednego czynu, podobnie jak ma to miejsce przy użyciu formularza, możliwe jest uzyskanie efektu zwięzłości i mniejszej czasochłonności, natomiast w moim przekonaniu uzyskanie tego samego efektu może się okazać trudniejsze lub wręcz niemożliwe w przypadku spraw wieloczynowych lub przy bardziej*

skomplikowanej konfiguracji osobowej. W moim przekonaniu również zbędne jest odnośnienie się do takich dowodów jak karta karna, protokoły oględzin, przeszukania itp. o ile dowody nie budzą żadnych wątpliwości. (Odpowiedź 81054)

Warto zauważyć również, że jeden na czterech ankietowanych, który ocenił modelowe uzasadnienie w sprawach karnych, jako „średnie” wskazał również, że: a) „formularze nie sprawdzają się w procesach poszlakowych i o skomplikowanej ocenie dowodów oraz w sprawach wieloosobowych i wieloczynowych”; b) „formularze sprawdzają się tylko w prostych sprawach K i wykroczeniowych”; c) „powinien być wybór: formularz albo tradycyjna forma”:

- *Niezbędne jest opracowanie nowej formy sporządzania uzasadnień w sprawach karnych, ewentualnie pozostawienie sędziemu referentowi wyboru formy sporządzania uzasadnienia (tradycyjna/formularz), jedynie jednak rezygnacja z części historycznej uzasadnienia (powielanie stanu faktycznego, który wynika z akt sprawy i treści zarzutu) przyczyniłaby się do zwiększenia przejrzystości uzasadnień oraz przyspieszenia rozpoznawania spraw. (Odpowiedź nr 80981)*
- *Problemem jest rozmieszczenie graficzne poszczególnych zdań i wskazania karty dowodu - to się nie pokrywa w linijkach. Wg mnie każde zdanie, równoważnik zdania, powinno być w oddzielnej rubryce - ramce i miejsce obok na wskazanie karty akt. Można by też poprawić formularz, tak żeby było to w tej samej kolumnie. Moim zdaniem wzór ten sprawdza się bardzo przy prostych uzasadnieniach - jeden oskarżony i kilka czynów. Kiedy jest więcej oskarżonych, zarzutów, to mnóstwo uwagi wymaga wypełnienie właściwych rubryk i w odniesieniu do każdego z oskarżonych. Może warto by było wprowadzić zmianę i pozostawić to do decyzji sędziego jak chce napisać uzasadnienie. Formularz bardzo upraszcza treść uzasadnienia, pozwala na szybsze jego napisanie ze wszystkimi wymogami i jest czytelne dla stron. Tylko, że w sytuacji jak dotyczy jednego oskarżonego lub maksymalnie dwóch. Prostsza jest ocena dowodów. (Odpowiedź nr 81965)*

Spośród 56 osób, które „ogólnie oceniły” zaproponowany model uzasadnienia w sprawach karnych w stopniu „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim”, 35 osób (66,0%) wskazało, że załączone do ankiety uzasadnienie jest „zgodne z k.p.k., zwięzłe i zrozumiałe”. Ponadto zauważono, że 26 na 56 osób, które zaznaczyły ogólną ocenę „raczej wysoką” lub „bardzo wysoką”, w części otwartej ankiety wypowiedziało się negatywnie na temat formularzy. Najczęściej osoby te wskazywały, że a) „formularze oceniają bardzo krytycznie” (n=15), b) „proponowany model uzasadnienia jest zdecydowanie lepszy niż formularze” (n=9); c) „formularze nie sprawdzają się w procesach poszlakowych i o skomplikowanej ocenie dowodów oraz w sprawach wieloosobowych i wieloczynowych” (n=6):

- *Pozytywnie oceniam kierunek zmiany. Uzasadnienie spełnia wymogi przewidziane w k.p.k. a jednocześnie jest przejrzyste i zrozumiałe, nie tylko dla sądu II instancji, ale przede wszystkim dla stron, które będą mogły poznać tok rozumowania sądu merytorycznego i ewentualnie postawić zarzuty apelacyjne, co przy aktualnych formularzach zazwyczaj jest co najmniej bardzo utrudnione o ile nie niemożliwe. Zwięzłość tzw. modelowego uzasadnienia pozwala również na ocenę zasadności orzeczenia przez sąd odwoławczy. Zdecydowanie na plus należy ocenić powrót do poprzedniej formuły, tj. sprzed formularzy, które należy ocenić bardzo krytycznie, i pojawienie się tzw. części ustalającej, co ma niebagatelne znaczenie także z punktu widzenia sądu odwoławczego, gdyż uzasadnienia sporządzane na formularzach tego niezwykle istotnego elementu są pozbawione i sprowadzają się jedynie do przepisania zarzutu lub czynu przypisanego sprawcy, bez wskazania istotnych okoliczności jego popełnienia. Projekt powinien niezwłocznie zastąpić formularze - także przed sądem II instancji, gdyż aktualna forma uzasadnień bardzo poważnie ogranicza prawa stron do rzetelnego procesu !!! (Odpowiedź nr 80997)*
- *Uzasadnienie w tej formie pozwoli stronom (zwłaszcza działającym bez profesjonalnej pomocy prawnej) zrozumieć, co sąd w sprawie ustalił i dlaczego, formularze funkcjonujące obecnie są moim zdaniem kompletnie niezrozumiałe, oskarżeni w ogóle nie potrafią ich czytać, dostają dokument, który im nic nie mówi. (Odpowiedź nr 81248)*
- *To modelowe uzasadnienie jest znacznie lepsze niż formularz ministerialny, który ułatwia sporządzanie uzasadnienia wyłącznie w sprawach prostych, jednozarzutowych, gdzie nie dochodzi do zmian w stosunku do zarzutów zawartych w akcie oskarżenia. W przypadku spraw wieloosobowych, wielozarzutowych uzasadnienie na formularzu staje się kompletnie nieczytelne (Odpowiedź 82012).*

Wśród respondentów, którzy „ogólnie ocenili” „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” modelowe uzasadnienie zaobserwowano również opinie, że: a) „nie zawiera ono niczego innowacyjnego (jedyna różnica to punkty)” (n=8), b) „jest zbyt zwięzłe w zakresie oceny dowodów” (n=5), c) „zawiera zbyt dużą część o kosztach” (n=6):

- *Proponowany model nie jest dla mnie niczym nowym. Od zawsze stosuję taki model i tak samo moi koledzy i koleżanki, z tym, iż ocena dowodów nie ma swego punktu, ale i tak jest wyodrębniona po ustaleniach faktycznych, a dalej jest ocena prawna, ale nazwana Sąd zważył co następuje. Później jest co do kary i tak samo co do kosztów. Więc w zasadzie jest to ten sam model. W przedstawionym uzasadnieniu zdecydowanie za dużo napisano jednak o kosztach. Cały 2 akapit o kosztach obrony trzeba pominąć i wystarczy na-*

pisać tylko ile któremu adwokatowi się zasądziło. Pewne wątpliwości budzi także jednozdaniowe sformułowanie, iż świadka uznano za wiarygodnego bez wskazania czemu i co na jego podstawie ustalono. Choć to może zależeć od okoliczności sprawy, których tu nie znamy. Podobnie bez słowa wyjaśnienia pozostawiono ocenę dowodów z dokumentów, ani nie wskazano co z nich wynikało. Cały problem niegdyśszych uzasadnień wiązał się z dowolnością uchyleń, co nie podlegało kontroli. Obecnie art 455a k.p.k. i nowy 437 par 2 oraz skarga z 539a są zdecydowanym krokiem naprzód. Dalej jednak zdarzają się wręcz skandaliczne uchylenia niezgodne z przepisami i potrzebne byłoby badanie właśnie owych uchyleń, bo zdecydowanie nadużywane jest pojęcie powtórzenie przewodu sądowego w całości. Sam formularz jest kiepski i niestety czasami powoduje duże kłopoty, nie mówiąc już o fakcie, iż przez zły układ tabel połowa kartki jest pusta. (Odpowiedź nr 81021)

- Zbyt zwięzłe sformułowania dotyczące dania bądź niedania wiary wyjaśnieniom i zeznaniom uczestników procesu, jednocześnie zbędnie rozbudowane w zakresie dotyczącym kary i środków karnych poprzez cytowanie treści przepisów. To samo odnosi się do kosztów. (Odpowiedź nr 81067)*
- Przedstawiony przykład uzasadnienia odpowiada dotychczasowym zasadom sporządzania uzasadnienia wyroku karnego w sprawie nieskomplikowanej faktycznie, prawnie i co do oceny dowodów. Brak w nim zbędnych elementów i ogólnikowych sformułowań, nieodnoszących się do konkretnej sprawy. Z pewnością brakuje w nim szerszej motywacji odnośnie do oceny dowodów. Przed wprowadzeniem obowiązku sporządzania uzasadnienia na formularzu tak właśnie wyglądały uzasadnienia, jest to forma czytelna i odpowiadająca ustawowym wymogom. (Odpowiedź 81205)*

Tabela 25 prezentuje rozkład liczebności osób wg kategorii „uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach karnych”.

Tabela 25: Rozkład liczebności osób, wg kategorii „uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” (n=82)

Uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach karnych:	Raczej nisko	Średnio	Bardzo wysoko lub Raczej wysoko	Łączna liczba wskazań	Udział % w odniesieniu do liczby osób badanych
MODELOWE UZASADNIENIE W SPRAWACH KARNYCH					
Zgodne z k.p.k., zwięzłe, zrozumiałe	1	1	35	37	45,1%
Uzasadnienie modelowe nie zawiera niczego innowacyjnego (jedyna różnica to punkty)	10	9	8	27	32,9%
Zbyt zwięzłe w zakresie oceny dowodów	4	6	5	15	18,3%
Zbyt duża część o kosztach	3	3	6	12	14,6%
Sam tak pisałem przed wprowadzeniem formularzy	1	2	3	6	7,3%
Uzasadnienie modelowe jest nadmiernie rozbudowane	2	1	2	5	6,1%
Uzasadnienie modelowe w sprawach wieloczynowych i podmiotowych będzie równie obszerne jak dotychczas stosowane (przed formularzem)	3	0	0	3	3,7%
Uzasadnienie modelowe nadaje się tylko do spraw prostych i nieskomplikowanych	0	2	0	2	2,4%
Uzasadnienie modelowe powinno zastąpić formularze	0	0	2	2	2,4%
Zbyt rozbudowana część dotycząca kary.	0	1	1	2	2,4%
FORMULARZE UZASADNIEN					
Formularze oceniam bardzo krytycznie	2	3	15	20	24,4%
Formularze nie sprawdzają się w procesach poszlakowych i o skomplikowanej ocenie dowodów oraz w sprawach wieloosobowych i wieloczynowych	5	4	6	15	18,3%
Formularze sprawdzają się tylko w prostych sprawach K i wykroczeniowych	3	4	3	10	12,2%
Powinien być wybór: formularz albo tradycyjna forma	3	4	2	9	11,0%
Zdecydowanie lepsza forma niż formularze	0	0	9	9	11,0%
Zła jakość programu ZEUS	5	2	2	9	11,0%
Formularze zawierają błędy językowe	2	1	2	5	6,1%
Lepszym rozwiązaniem jest formularz	2	1	1	4	4,9%
Formularze ograniczają prawo do sądu	0	0	2	2	2,4%
Należy dopracować formularze i wdrożyć je w wykroczeniach	0	0	1	1	1,2%

W ramach badania zauważono, że ponad jedna trzecia respondentów z regionu południowego oceniła „raczej nisko” wypracowany w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury model uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych, według kategorii „ogólna ocena”. Tożsame zdanie wyraził więcej niż jeden na pięciu ankietowanych z regionów: północnego (n=2, 22,2%) i północno-zachodniego (n=3, 21,4%) oraz jeden na siedmiu badanych orzekających w regionie wschodnim (14,3%).

Mniej więcej co czwarty ankietowany sędzia karny z regionów: południowego i południowo-zachodniego „ogólnie ocenił” „średnio” zaproponowany model uzasadnienia orzeczenia sądu. Podobne zdanie wyraził jeden na pięciu badanych z regionów centralnego (n=3, 21,4%) oraz wschodniego (n=3, 21,4%), a także jeden na siedmiu ankietowanych z regionu północno-zachodniego (n=2, 14,3%). Ankietowani z północnej Polski nie wskazali ocen „średnio” w zakresie analizowanej kategorii. Jest to jednocześnie grupa badanych, w której respondenci najczęściej zaznaczali odpowiedź „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” dokonując „ogólnej oceny modelu”. Niemal czterech na pięciu respondentów z regionu północnego (n=7, 77,8%) w ten sposób oceniło modelowe uzasadnienie w sprawach karnych. Na drugim miejscu w hierarchii

badanych grup wg regionów i odsetka udzielonych odpowiedzi „raczej wysoko” i „bardzo wysoko” znaleźli się respondenci z regionu centralnego (n=11, 71,4%), dalsze miejsca w tej hierarchii zajęli ankietowani z południowo-zachodniej (n=15, 65,2%), wschodniej (n=9, 64,3%) i północno-zachodniej (n=9, 64,3%) części Polski. Najmniejszy łączny odsetek odpowiedzi „raczej wysoko” oraz „bardzo wysoko” odnotowano w regionie południowym (n=3, 37,5%) (Wykres 49).

Wykres 49: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają badani sędziowie karni

Wykres 50: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni

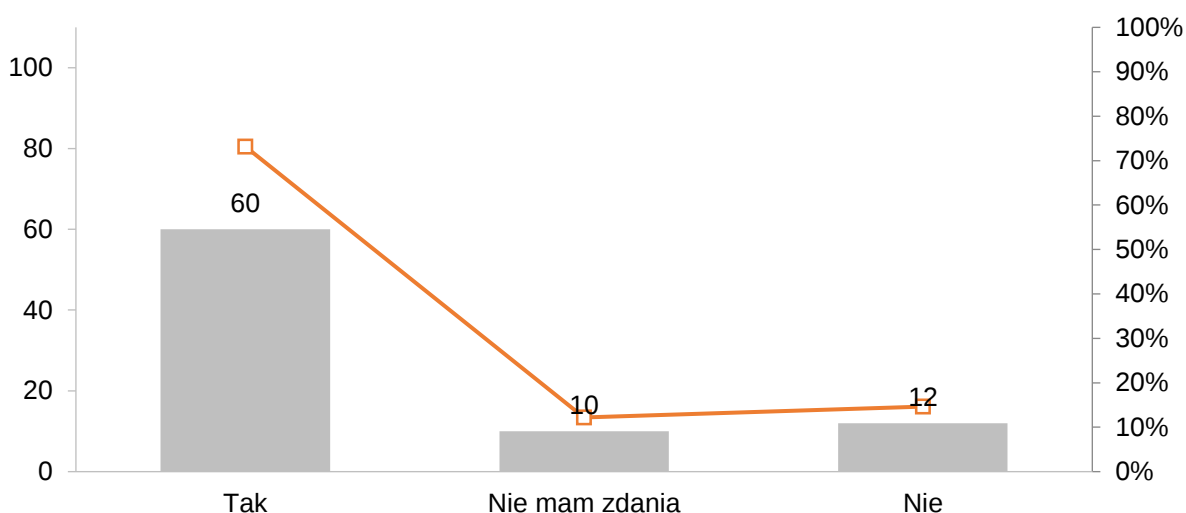

4. Ocena możliwości upowszechnienia stosowania w sądach wypracowanego modelu uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych

W tym punkcie przedstawiono wyniki analiz, które stanowią odpowiedź na dwa pytania badawcze: a) „Czy w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby być powszechnie stosowany w sądach?” b) „W jakim stopniu proponowane przez Krajową Szkołę modele uzasadnień mogłyby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia (w opinii osób, które uważają, że mogą one być powszechnie stosowane w sądach)?”.

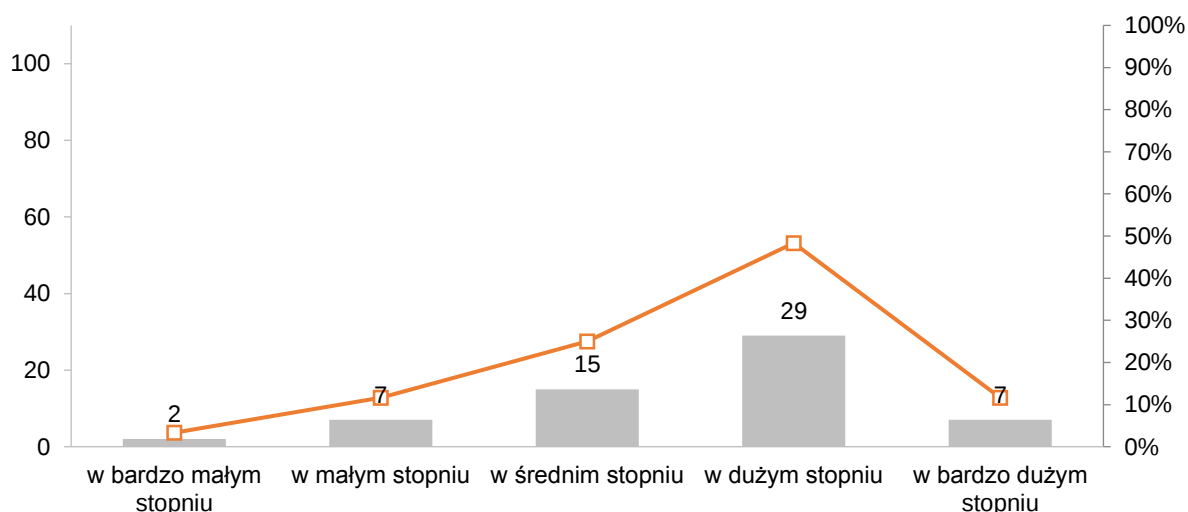
Zdecydowana większość badanych sędziów wyraża pogląd, że proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia w sprawach karnych mógłby być powszechnie stosowany. Pogląd taki wyraziło 60 uczestników badania, co stanowi 73,2% ogółu respondentów (78,8% badanych sędziów sądów rejonowych i 50,0% badanych sędziów sądów okręgowych). Wśród uczestników badania jedna na osiem osób (n=10, 12,2%) odpowiedziała, że „nie ma zdania” na ten temat. Jednocześnie niemal jeden na siedmiu uczestników badania (n=12, 14,6%) wyraził opinię, że model ten nie mógłby być powszechnie stosowany w sądach (Wykres 51).

Wykres 51: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „czy proponowany model uzasadnienia sądu w sprawach karnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach?” (n=82)

Uczestnicy badania, którzy wyrazili pogląd, że proponowany model uzasadnienia sądu w sprawach karnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach, mają zróżnicowane zdanie na temat „w jakim stopniu proponowany przez Krajową Szkołę model mógłby przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?”. Spośród 60 osób, w opinii których zaproponowany model uzasadnienia sądu może być stosowany w sądach powszechnych, niespełna jeden na ośmiu respondentów (n=7, 11,7%) ocenił, że „mógłby on przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia” „w bardzo dużym stopniu”. Niemal połowa respondentów (n=29, 48,3%) wskazała odpowiedź „w dużym stopniu”, natomiast 15 osób (25,0%) zaznaczyło odpowiedź „w średnim stopniu”. Pozostałe 9 osób oceniło, że model mógłby przyczynić się do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia „w małym stopniu” (n=7, 11,7%) lub „w bardzo małym stopniu” (n=2, 3,3%) (Wykres 52).

Wykres 52: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii, „w jakim stopniu w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?” (n=60)

5. Ocena sporządzania uzasadnień orzeczeń sądowych w sprawach karnych na formularzu

Na podstawie art. 22 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019.1694) wprowadzono w życie obowiązek sporządzania uzasadnień wyroku sądu pierwszej instancji, w tym wyroku nakazowego i wyroku łącznego, oraz wyroku sądu odwoławczego i wyroku wydanego w postępowaniu o wznowienie postępowania, na formularzu według ustalonego wzoru. Po ponad roku obowiązywania tego przepisu poddano ocenie przez sędziów karnych sporządzanie uzasadnień sądowych na obowiązujących formularzach⁸ pod kątem „komunikatywności dla ich odbiorców”, „przejrzystości” oraz „zrozumiałości”. Ponadto zbadano, jak respondenci oceniają „ilość czasu potrzebnego na sporządzenie uzasadnienia na formularzu w porównaniu do sporządzenia uzasadnienia tradycyjnego”.

Spośród 82 badanych osób żaden z respondentów nie wskazał, że „formularze uzasadnień są wystarczająco komunikatywne dla ich odbiorców” w „stopniu bardzo wysokim”. Niespełna jeden na dziesięciu uczestników badania (n=8, 9,8%) zaznaczył odpowiedź „w dużym stopniu”, zaś przeszło, co piąty (n=18, 22,0%), wyraził opinię, że w „średnim stopniu”. Niemal czterech na sześciu uczestników badania wyraziło opinię, że formularze są komunikatywne w „małym stopniu” (n=18, 22,0%) lub „w bardzo małym stopniu” (n=38, 46,3%).

Przeprowadzona analiza wskazuje, że podobnie jak „komunikatywność formularzy” ankietowani ocenili ich „przejrzystość”, bowiem różnice w liczebności poszczególnych ocen w tych kategoriach były mniejsze niż 5%.

⁸ Formularze wprowadzone zostały na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 grudnia 2019 r. (Dz.U. 2019.2349).

Na podstawie wyników badania wydaje się, że w opinii osób badanych nieznacznie lepiej od „komunikatywności” i „przejrzystości formularzy” została oceniona ich „zrozumiałość”. Oznacza to, że w ramach tej kategorii odnotowano najwyższy procentowy udział odpowiedzi „w dużym stopniu” (n=10, 12,2%) oraz „w średnim stopniu” (n=24, 29,3%) i najniższy „w bardzo małym stopniu” (n=29, 35,7%). Opinie osób badanych na temat formularzy zostały przytoczone w punkcie 3 - Ogólna ocena wypracowanego w Krajowej Szkole modelowego uzasadnienia orzeczenia sądu w sprawach karnych.

Tabela 26 prezentuje rozkład liczebności osób wg kategorii „ocena sporządzania uzasadnień orzeczeń sądowych w sprawach karnych na formularzu” (n=82).

Tabela 26: Rozkład liczebności osób wg kategorii „ocena sporządzania uzasadnień orzeczeń sądowych w sprawach karnych na formularzu” (n=82)

Kategoria	Ocena					Łączna liczba wskazań
	w bardzo małym stopniu	w małym stopniu	w średnim stopniu	w dużym stopniu	w bardzo dużym stopniu	
Formularze uzasadnień w sprawach karnych są wystarczająco komunikatywne dla ich odbiorców	38	18	18	8	0	82
Formularze uzasadnień w sprawach karnych są wystarczająco przejrzyste	35	16	22	9	0	82
Formularze uzasadnień w sprawach karnych są wystarczająco zrozumiałe	29	19	24	10	0	82

W ramach badania poproszono ankietowanych o ocenę, ile czasu zajmuje im sporządzanie uzasadnień na formularzu w porównaniu ze sporządzeniem uzasadnienia tradycyjnego. Niemal połowa uczestników badania (n=39, 47,6%) wypowiedziała się, że „mniej czasu, ale tylko w sprawach prostych (jeden oskarżony, jeden – kilka zarzutów)”, zaś jedna ósma badanych sędziów karnych (n=10, 12,2%) oceniła, że zajmuje „mniej czasu niż sporządzenie uzasadnienia tradycyjnego niezależnie od tego, czy sprawa ma charakter prosty, czy złożony”. Przeszło jeden na czterech respondentów wyraził opinię, że sporządzanie uzasadnień na formularzu w porównaniu ze sporządzeniem uzasadnienia tradycyjnego zajmuje „więcej czasu niezależnie od charakteru sprawy” (n=22, 26,8%), zaś więcej niż jeden na dziesięciu badanych oceniło, że potrzebuje „więcej czasu, ale tylko w złożonych sprawach (wielu oskarżonych, wiele zarzutów)”. Spośród 82 osób tylko 2 osoby uważają, że na sporządzenie uzasadnienia zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 grudnia 2019 r. należy poświęcić „tyle samo czasu, co na uzasadnienie tradycyjne (niezależnie od charakteru sprawy)”.

Tabela 27: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „sporządzanie uzasadnień na formularzu w porównaniu ze sporządzeniem uzasadnienia tradycyjnego” (n=82)

ODPOWIEDŹ	LICZBA WSKAZAŃ	UDZIAŁ %
mniej czasu, ale tylko w prostych sprawach (jeden oskarżony, jeden – kilka zarzutów)	39	 47,6
więcej czasu niezależnie od charakteru sprawy	22	 26,8
mniej czasu niż sporządzenie uzasadnienia tradycyjnego niezależnie od tego, czy sprawa ma charakter prosty czy złożony	10	 12,2
więcej czasu, ale tylko w złożonych sprawach (wielu oskarżonych, wiele zarzutów)	9	 11,0
tyle samo czasu co uzasadnienie tradycyjne niezależnie od charakteru sprawy	2	 2,4
ŁĄCZNIE	82	100,0

Wnioski

Zaproponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu zarówno w sprawach cywilnych jak i karnych został zasadniczo oceniony jako dobry. W odniesieniu do poszczególnych rodzajów uzasadnień oraz kryteriów ich oceny wyniki badań przedstawiają się następująco.

Trzy czwarte badanych sędziów cywilistów model uzasadnienia pod kątem zgodności z art. 327¹ k.p.c. ocenia „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko”. Można zatem przyjąć, że zdecydowana większość badanych uznaje, że rozbudowana część historyczna uzasadnienia nie stanowi elementu niezbędnego z punktu widzenia jego jurydycznej poprawności. W ocenie większości badanych zaletą modelowego uzasadnienia niewątpliwie jest także: a) „poprawność językowa” (84,0% ankietowanych oceniło ją „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko”), b) „poprawność edycji tekstu”, c) „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” (74,35%). Jednocześnie większość uczestników tego badania uważa, że proponowany wzorzec uzasadnienia mógłby być powszechnie stosowany w sądach. Zauważono, że znaczna część osób, która wyraża takie zdanie, jednocześnie twierdzi, że taki model mógłby przyczynić się do skrócenia czasu potrzebnego na sporządzenie uzasadnienia co najmniej w istotnym stopniu.

Na podstawie przeprowadzonego badania wydaje się, że model uzasadnienia orzeczenia w sprawie cywilnej lepiej oceniają sędziowie sądów okręgowych, niż orzecznicy z sądów rejonowych. Sędziowie z sądów okręgowych w ramach każdej analizowanej kategorii statystycznie częściej oceniali bowiem modelowe uzasadnienie na poziomie „raczej wysokim” lub „bardzo wysokim” niż sędziowie z sądów rejonowych. Z uwagi na duże rozbieżności w liczebności tych grup trudno tu jednak o stanowczą konkluzję.

Z badań wynika również, że ocena przez respondentów poszczególnych cech modelowego uzasadnienia, uzależniona jest od regionu Polski, w którym orzekają osoby badane. Wypracowany w Krajowej Szkole model uzasadnienia w sprawach cywilnych pod kątem „zgodności z art. 327¹ k.p.c.”, „komunikatywności (...)”..., statystycznie częściej oceniany jest „raczej wysoko” lub „bardzo wysoko” wśród badanych orzekających w regionach położonych po wschodniej, niż zachodniej stronie Wisły.

Zasadniczo podobnie oceniono modelowe uzasadnienie w sprawie karnej. Zdecydowana większość badanych orzeczników w sprawach karnych (ponad 75%) w ramach każdej badanej kategorii (za wyjątkiem ogólnej oceny) wskazała ocenę „raczej wysoką” lub „bardzo wysoką”. W szczególności dotyczyło to zgodności modelu z art. 424 k.p.k. Także zatem i sędziowie kar niści w większości uznają, że tzw. część historyczna uzasadnienia nie jest jego niezbędnym elementem.

Warto również zwrócić uwagę, że badani z wydziałów karnych statystycznie częściej wskazywali na możliwość upowszechnienia zaproponowanej formuły w sądach (tak uważa 73,2% badanych sędziów karnych w stosunku do 69,4% badanych sędziów cywilistów).

W przypadku orzeczników w sprawach karnych model lepiej oceniony został w każdej kategorii przez sędziów z sądów rejonowych, niż z sądów okręgowych (odwrotnie do sytuacji jaką zaobserwowano w badaniu sędziów cywilnych).

Badania potwierdziły praktyczną użyteczność uzasadnienia modelowego. Jego upowszechnienie się będzie skutkowało oszczędnością czasu pracy poświęconego sporządzeniu uzasadnienia. Trudno oczywiście precyzyjnie określić jak długo zajmuje sporządzenie rozbudowanej części historycznej. Z pewnością jednak jest to od kilkunastu minut w prostych sprawach do kilkudziesięciu, a niekiedy nawet i więcej, w sprawach złożonych. Ilość uwolnionego czasu w przeliczeniu na cały wymiar sprawiedliwości może być zatem pokaźna. Upowszechnienie uzasadnienia modelowego będzie miało także swoje pozytywne skutki społeczne. Można bowiem prognozować, że większa komunikatywność uzasadnień spowoduje wzrost poziomu społecznej legitymizacji wymiaru sprawiedliwości i poprawę wizerunku sądów. Promocja uzasadnienia modelowego powinna odbywać się przede wszystkim poprzez szkolenia dla sędziów oraz ich asystentów oraz zapoznanie z wnioskami wynikającymi z Raportu (np. poprzez powiadomienie na platformie e-KSSiP), informacje prasowe, itd.

Ocena formularzy uzasadnień w sprawach karnych wypadła ambiwalentnie. Niemal co czwarta osoba badana wypowiedziała się, że formularze ocenia bardzo krytycznie. Przeprowadzone badanie wskazuje na to, że większość osób badanych uważa że formularze uzasadnień w sprawach karnych są „w małym” lub „bardzo małym stopniu”: a) komunikatywne, b) wystarczająco przejrzyste, c) wystarczająco zrozumiałe. Niemal jednej trzeciej respondentów sporządzenie uzasadnienia formularzowego zajmuje więcej czasu niezależnie od charakteru sprawy. Prawie połowa ankietowanych uważa zaś, że sporządzenie uzasadnienia na formularzu zajmuje mniej czasu, lecz tylko w prostych sprawach, kiedy mamy do czynienia z jednym oskarżonym i jednym lub kilkoma zarzutami. W ocenie znacznej części osób badanych formularze: a) nie sprawdzają się w procesach poszlakowych o skomplikowanej ocenie materiału dowodowego oraz sprawach wieloosobowych i wieloczynowych, b) sprawdzają się tylko w prostych sprawach i wykroczeniowych. Warto dodać, że w ocenie statystycznie istotnej części badanych sędzia powinien mieć wybór pomiędzy formularzem a tradycyjną formą uzasadnienia.

Spis wykresów

Wykres 1: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii „apelacja, na terenie której osoby badane pełnią funkcje orzecznicze” (n=144)	12
Wykres 2: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii "jednostka i instancja, w której orzekają osoby badane” (n=144)	13
Wykres 3: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilistów wg kategorii "staż orzeczniczy" (n=144).....	13
Wykres 4: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii „apelacja, na terenie której osoby badane pełnią funkcje orzecznicze” (n=82).....	14
Wykres 5: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii "jednostka i instancja, w której orzekają osoby badane” (n=82).....	14
Wykres 6: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów karnych wg kategorii "staż orzeczniczy" (n=82)	15
Wykres 7: Rozkład liczebności osób w badaniu sędziów cywilnych wg kategorii - "ocena zgodności z art. 327 ¹ k.p.c.” (n=144).....	18
Wykres 8: „Ocena zgodności z art. 327 ¹ k.p.c.” w zależności od regionu, w którym orzekają osoby badane – sędziowie cywilni	20
Wykres 9: „Ocena zgodności z art. 327 ¹ k.p.c.” w zależności od apelacji, w której orzekają osoby badane – sędziowie cywilni	20
Wykres 10: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „komunikatywność – zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” (n=144)	21
Wykres 11: Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni.....	22
Wykres 12: Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od apelacji, w którym orzekają badani sędziowie cywilni.....	23
Wykres 13: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” (n=144).....	23
Wykres 14: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni.....	26
Wykres 15: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni	26

Wykres 16: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych) wg kategorii "zwięzłość" (n=144)	27
Wykres 17: Ocena „zwięzłości” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni.....	28
Wykres 18: Ocena „zwięzłości” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni.....	29
Wykres 19: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „poprawność językowa” (n=144)	30
Wykres 20: Ocena „poprawności językowej” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni	31
Wykres 21: Ocena „poprawności językowej” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni.....	32
Wykres 22: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii „poprawność edycji tekstu” (n=144)	33
Wykres 23: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają badani sędziowie cywilni	34
Wykres 24: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni	35
Wykres 25: Rozkład liczebności osób wg kategorii "ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych" (n=144)	36
Wykres 26: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają badani sędziowie cywilni	40
Wykres 27: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie cywilni	40
Wykres 28: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii "czy proponowany model uzasadnienia sądu w sprawach cywilnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach?" (n=144).....	41
Wykres 29: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów cywilnych), wg kategorii, „w jakim stopniu w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?" (n=100).....	42
Wykres 30: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych) wg kategorii "zgodność z art. 424 k.p.k." (n=82)	44
Wykres 31: Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni.....	47

Wykres 32: Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	47
Wykres 33: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” (n=82)	48
Wykres 34: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni.....	50
Wykres 35: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	50
Wykres 36: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” (n=82).....	51
Wykres 37: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni.....	53
Wykres 38: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni	53
Wykres 39: Rozkład liczebności osób wg kategorii „zwięzłość” (n=82)	54
Wykres 40: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni	57
Wykres 41: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	57
Wykres 42: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych) wg kategorii „poprawność językowa” (n=82)	58
Wykres 43: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni.....	59
Wykres 44: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	60
Wykres 45: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych) wg kategorii „poprawność edycji tekstu” (n=82).....	61

Wykres 46: Ocena modelowego uzasadnienia orzeczenia w sprawach karnych, wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od regionu, w którym orzekają badani sędziowie karni	62
Wykres 47: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni	63
Wykres 48: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” (n=82)	64
Wykres 49: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” w zależności od regionu Polski, w którym orzekają badani sędziowie karni	70
Wykres 50: „Ogólna ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” w zależności od apelacji, w której orzekają badani sędziowie karni	70
Wykres 51: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „czy proponowany model uzasadnienia sądu w sprawach karnych mógłby być powszechnie stosowany w sądach?” (n=82)	71
Wykres 52: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „w jakim stopniu w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?” (n=60)	72

Spis tabel

Tabela 1: „Ocena zgodności z art. 327 ¹ k.p.c.” w zależności od sądu, w którym orzekają osoby badane – sędziowie cywilni	18
Tabela 2: „Ocena zgodności art. 327 ¹ k.p.c.” w zależności od instancji, w której orzekają osoby badane– sędziowie cywilni	19
Tabela 3: Ocena „komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni	21
Tabela 4: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni.....	25
Tabela 5: Ocena „przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni	25
Tabela 6: Ocena „zwięzłości” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni	27
Tabela 7: Ocena „zwięzłości” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni.....	28
Tabela 8: Ocena „poprawności językowej” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni	30
Tabela 9: Ocena „poprawności językowej” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni	31
Tabela 10: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie cywilni.....	33
Tabela 11: Ocena „poprawności edycji tekstu” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie cywilni	34
Tabela 12: Rozkład liczebności osób wg kategorii "uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach cywilnych" (n=144)	39
Tabela 13: Ocena zgodności z art. 424 k.p.k. w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni	44
Tabela 14: Ocena „zgodności z art. 424 k.p.k.” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	45
Tabela 15: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni.....	48

Tabela 16: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „komunikatywność - zrozumiałość dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych, którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	49
Tabela 17: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni	51
Tabela 18: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „przejrzystość (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)”, w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	52
Tabela 19: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni	54
Tabela 20: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „zwięzłość” w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	55
Tabela 21: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni	58
Tabela 22: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność językowa”, w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	59
Tabela 23: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych wg kategorii „poprawność edycji tekstu” w zależności od sądu, w którym orzekają badani sędziowie karni	61
Tabela 24: Ocena modelowego uzasadnienia w sprawach karnych, wg kategorii „poprawność edycji tekstu”, w zależności od instancji, w której orzekają badani sędziowie karni.....	62
Tabela 25: Rozkład liczebności osób, wg kategorii „uzasadnienie ogólnej oceny modelowego uzasadnienia w sprawach karnych” (n=82).....	69
Tabela 26: Rozkład liczebności osób wg kategorii „ocena sporządzania uzasadnień orzeczeń sądowych w sprawach karnych na formularzu” (n=82)	73
Tabela 27: Rozkład liczebności osób (w badaniu sędziów karnych), wg kategorii „sporządzanie uzasadnień na formularzu w porównaniu ze sporządzeniem uzasadnienia tradycyjnego” (n=82)	74

Spis załączników

Załącznik 1: Ankieta badająca opinię sędziów na temat wypracowanego przez Krajową Szkołę z sędziami sądów rejonowych modelu uzasadnień orzeczeń sądu w sprawach cywilnych	85
Załącznik 2: Modelowe uzasadnienie w sprawach cywilnych	87
Załącznik 3: Wersja pierwotna uzasadnienia w sprawach cywilnych	94
Załącznik 4: Ankieta badająca opinię sędziów na temat wypracowanego przez Krajową Szkołę z sędziami sądów rejonowych modelu uzasadnień orzeczeń sądu w sprawach karnych.....	105
Załącznik 5: Uzasadnienie modelowe w sprawach karnych	107
Załącznik 6: Uzasadnienie pierwotne w sprawie karnej	114
Załącznik 7: Obszary apelacji przypisane na potrzeby badania do regionów Polski.....	132

Bibliografia

1. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, t.j. Dz.U.2020.0.1575.
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.- Kodeks postępowania karnego, Dz.U.2021.534 ze zm.
3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wzorów formularzy uzasadnień wyroków oraz sposobu ich wypełniania z dnia 28 listopada 2019 r., Dz.U. 2019.2349.

Załączniki

Załącznik 1: Ankieta badająca opinię sędziów na temat wypracowanego przez Krajową Szkołę z sędziami sądów rejonowych modelu uzasadnień orzeczeń sądu w sprawach cywilnych

Szanowna Pani Sędzio/Szanowny Panie Sędzio

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury zwraca się z prośbą o wzięcie udziału w badaniu ankietowym realizowanym w ramach projektu badawczego „W poszukiwaniu optymalnego modelu uzasadnienia orzeczenia sądu”. Jego celem jest poznanie Pana/i opinii na temat wypracowanego przez Krajową Szkołę z sędziami sądów rejonowych modelu uzasadnień orzeczeń sądu. Integralną częścią ankiety jest przykład modelowego uzasadnienia sądu, w odniesieniu do którego odnoszą się zamieszczone w niniejszym kwestionariuszu pytania.

Udział w ankiecie jest całkowicie dobrowolny i anonimowy. Udzielając odpowiedzi prosimy pamiętać, że nie ma odpowiedzi dobrych czy złych, a właściwe są te, które oddają Państwa pogląd na daną sprawę. Istotne są tu Państwa odczucia i ocena.

Dziękujemy za udział w badaniu.

Metryczka:

Płeć	☐ kobieta ☐ mężczyzna
Staż orzeczniczy (w latach):	☐ 1-4 ☐ 5-8 ☐ 9-12 ☐ 13-16 ☐ 17-20 ☐ 21-24 ☐ 25 i więcej
Wydział:	☐ cywilny odwoławczy ☐ karny odwoławczy
Apelacja:	☐ gdańska ☐ wrocławska ☐ łódzka ☐ krakowska ☐ poznańska ☐ lubelska ☐ katowicka ☐ białostocka ☐ szczecińska ☐ rzeszowska ☐ warszawska

1. Proszę o wskazanie jak Pan/i ocenia wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienia sądu pod kątem:

	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko
Zgodności z art. 327 ¹ k.p.c.	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego	☐	☐	☐	☐	☐
Przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)	☐	☐	☐	☐	☐
Zwiężłości	☐	☐	☐	☐	☐
Poprawności językowej	☐	☐	☐	☐	☐
Poprawności edycji tekstu	☐	☐	☐	☐	☐

2. Jak ogólnie ocenia Pan/i wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu? Prosimy o krótkie uzasadnienie Pana/i opinii.

Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko
☐	☐	☐	☐	☐

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

3. Czy w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby być powszechnie stosowany w sądach?

- ☐ Tak (proszę o udzielenie odpowiedzi na pytanie 4)
- ☐ Nie
- ☐ Nie mam zdania

4. W jakim stopniu w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?

w bardzo małym stopniu	w małym stopniu	w średnim stopniu	w dużym stopniu	w bardzo dużym stopniu
☐	☐	☐	☐	☐

Sygnatura akt: I C/17

Uzasadnienie

Powód Andrzej K. wniósł o zasądzenie od pozwanej XXXXX spółki akcyjnej 10 000 zł zadośćuczynienia za błąd medyczny z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 18 września 2016 r. do dnia zapłaty.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

1. Ustalenia faktyczne

8 grudnia 2015 r. powód zgłosił się na Izbę Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K., skarżąc się na ból kolana, które uszkodził sobie 30 listopada 2015 r. Dyżurujący lekarz ortopeda Władysław M. po zapoznaniu się z opisem RTG prawego kolana oraz obejrzeniu obu nóg powoda zdiagnozował nadłamanie guzowatości piszczeli. Zalecił usztywnienie kolana bandażem elastycznym, okłady z Altacetu, leki przeciwbólowe, kontrolę w poradni chirurgicznej. 30 grudnia 2015 roku Andrzej K. był ponownie konsultowany ortopedycznie przez lekarza Władysława M. Lekarz potwierdził swą diagnozę – złamanie guzowatości piszczeli. Zalecił krioterapię oraz rehabilitację.

(dowód: dokumentacja medyczna powoda k. 41–64, 123-255).

Diagnoza Władysława W. była błędna. RTG z 4 grudnia 2015 r. był jednoznaczny i wskazywał na złamanie kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej. Takie złamanie wymagało bezwzględnego unieruchomienia kończyny nogi w opatrunku gipsowym udowym z zakazem jej obciążania. Postępowanie Władysława W. było nieprawidłowe, ponieważ powinien on unieruchomić nogę w taki sposób lub rozważyć operację – zespolenie kości. Powoda nieprawidłowo leczono również na Oddziale Wewnętrznym Szpitala Wojewódzkiego w K. od 18 do 23 grudnia 2015 roku – nie zalecono wówczas bowiem konsultacji ortopedycznej. Podczas wizyty w Poradni Chirurgicznej 30 grudnia 2015 r. nie zalecono

unieruchomienia. Podczas pobytu na Szpitalnym Oddziale Ratunkowym Szpitala Wojewódzkiego w K. 3–19 stycznia 2016 r. nie przeprowadzono diagnostyki pomimo tego, że w USG ujawniono zmiany lito-płynowej okolicy przyśrodkowej powierzchni dalszej uda.

(dowód: opinia biegłego ortopedy Roberta M. k. 275–280).

Po-RTG z 17 marca 2016 r. i konsultacji ortopedycznej z 19 marca 2016 r. nastąpiło właściwe rozpoznanie złamania kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej i zastosowano właściwe leczenie do rozpoznania –protezooplastykę stawu kolanowego. Od 10 do 17 października 2017 r. Andrzej K. przebywał na Oddziale Urazowo-Ortopedycznym Szpitala Wojewódzkiego w K. 11 października 2017 roku został tam poddany operacji. Po zabiegu wystąpiły powikłania – dwukrotne zwichnięcie protezy. Od 8 do 28 listopada 2017 r. powód był ponownie w szpitalu. 16 listopada 2017 r. przeszedł tam operację – alloplastykę rewizyjną stawu kolanowego prawego.

(dowód: dokumentacja medyczna powoda k. 41–64, 123–255, opinia biegłego ortopedy Roberta M. k. 275–287, przesłuchanie powoda k. 108–112, 356–358) (dowód: ad. 00:18:46).

Powód odczuwał ból, który od zdarzenia do 16 listopada 2017 r. miał różne nasilenie – około 4–8 punktów w dziesięciostopniowej skali bólu według skali VAS.

Od 30 listopada 2015 r. do 16 listopada 2017 r. powód wymagał przez około 3–4 godziny dziennie pomocy osób trzecich w życiu codziennym, poruszaniu się, robieniu zakupów, sprzątaniu, dźwiganiu.

Zdarzenie z 30 listopada 2015 r., zła diagnoza i nieodpowiednie leczenie spowodowały u Andrzeja K. wiele cierpień fizycznych i psychicznych. Przed operacją Andrzej K. był bardzo sprawny fizycznie, a nieprawidłowe leczenie, ograniczyło jego sprawność. Teraz sprawność fizyczna powoda jest znacznie niższa. Andrzej K. musiał zrezygnować z uprawiania sportu oraz z większości prac w go-

spodarstwie domowym. Bardzo rzadko wychodzi z domu, ponieważ jego mieszkanie znajduje się na piętrze, a powód ma problem z chodzeniem po schodach. Andrzej K. do dziś odczuwa ból prawej nogi. Jego prawe kolano jest nadal opuchnięte. Zażywa leki przeciwbólowe. Ma problemy ze snem. Porusza się o kulach.

Powód jest emerytowanym strażakiem. Mieszka w W. razem z żoną Agnieszką K. i trójką małoletnich dzieci. Na utrzymaniu jego i żony pozostaje także ich małoletnia wnuczka, której są opiekunami prawnymi.

(dowód: przesłuchanie powoda k. 108–112, 356–358, zeznania Agnieszki K. k. 112–114).

Od 30 listopada 2015 r. do 16 listopada 2017 r. powód wymagał pomocy osób trzecich w czynnościach życia codziennego, w szczególności poruszaniu się, robieniu zakupów, sprzątaniu, dźwiganiu, przez około 3-4 godziny dziennie. Po 16 listopada 2017 r., w związku z powtórnią protezoplastyką stawu kolanowego oraz rehabilitacją, Andrzej K. wymagał pomocy osób trzecich, w okresie około sześciu tygodni, przez około 2-3 godziny dziennie.

(dowód: przesłuchanie powoda k. 108–112, 356–358, zeznania Agnieszki K. k. 112–114, opinia biegłego ortopedy Roberta M. k. 275).

Stawka za godzinę sprawowanej nad powodem opieki wynosi 10 zł.

(dowód: załączniki do pisma z 6 sierpnia 2018 r. (k. 326–345).

Obecnie zdrowie Andrzeja K. jest stabilne, a leczenie zakończone. Powód może jednak wymagać czasami pomocy osób trzecich – 1–2 godziny w tygodniu przy ciężkich pracach fizycznych. Może także odczuwać ból na poziomie około 1-2 punktów w dziesięciostopniowej skali bólu wg VAS. Może także pracować zarobkowo, jeśli nie będzie musiał dużo chodzić i stać oraz dźwigać (wskazana praca lekka w zmiennej pozycji ciała). Andrzej K. nie odzyska jednak sprawności sprzed zdarzenia.

(dowód: opinia biegłego z 30.04.2018 r. k. 275–28).

3. Ocena dowodów

W sprawie sporne było to, czy lekarz Władysław W. popełnił błąd medyczny i zakres krzywdy. Okoliczności te zostały ustalone na podstawie dowodu z opinii biegłego Roberta M. oraz zeznań Agnieszki K. i powoda.

4. Ocena prawna

Sprawcą szkody powoda i jednocześnie osobą zobowiązaną do jej naprawienia jestSPZOZ, w której zatrudniony jest Władysław W. Pozwana jednak, jako ubezpieczyciel sprawcy szkody, odpowiada w granicach jego odpowiedzialności (art. 822 § 1 k.c.).

Odpowiedzialność odszkodowawcza placówki medycznej wynika z art. 415 k.c. i art. 430 k.c. Do jej powstania konieczne jest zaistnienie łącznie trzech przesłanek: powstania szkody, rozumianej jako uszczerbek w dobrach prawnie chronionych osoby poszkodowanej; winy sprawcy; związku przyczynowego pomiędzy poniesionym uszczerbkiem, a konkretnym zachowaniem sprawcy, przy czym zachowanie może przejawiać się zarówno w działaniu, jak i zaniechaniu.

Powód wywodził odpowiedzialność pozwanego zakładu ubezpieczeń ze zdarzenia z 8 grudnia 2015 r., na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K., polegającego na nierozpoznanu u niego przez lekarza Władysława M., specjalistę ortopedę, złamania kłykcia przyśrodkowego piszczeli, postawieniu błędnej diagnozy i niewdrożeniu prawidłowego leczenia. O zawinieniu lekarza może decydować nie tylko zarzucanie mu braku wystarczającej wiedzy i umiejętności praktycznych, odpowiadających aprobowanemu wzorcowi należytej staranności, ale także niezręczność i nieuwaga przeprowadzonego zabiegu, jeżeli oceniając obiektywnie nie powinny one wystąpić w konkretnych okolicznościach. Diagnoza Władysława M. była niezgodna z powszechną wiedzą. W efekcie wizyta powoda na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K. 8 grudnia 2015 r. nie tylko nie doprowadziła do wyleczenia, ale skutkowałą wdrożeniem nieprawidłowego leczenia, pogorszenia jego zdrowia, cierpienia fizyczne i psychiczne. Nie budzi wątpliwości, że zachodzi związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem lekarza

Władysława M. a następstwami tego zachowania dla powoda. W sprawie spełnione zatem zostały wymagane przepisami art. 415 k.c. i 430 k.c. przesłanki odpowiedzialności deliktowej placówki medycznej, objętej ochroną ubezpieczeniową w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę (art. 445 § 1 w zw. z art. 444 § 1 k.c.). Zadośćuczynienie jest rekompensatą materialną za cierpienia fizyczne i psychiczne. Takie cierpienia bardzo trudno zmierzyć i nie można ich prosto przeliczyć. Okolicznościami decydującymi o przyznaniu świadczenia powinien być przede wszystkim stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność i czas oraz nieodwracalność następstw wypadku.

Odpowiednie zadośćuczynienie dla powoda to 30 000 zł. Określając je na takim poziomie, sąd wziął pod uwagę następujące okoliczności:

- cierpienia związane z i leczeniem – powód odczuwał intensywny ból wiążący się z nierozpoznanym oraz nieprawidłowo leczonym złamaniem kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej, skutkującym destrukcją stawu kolanowego z powodu przemieszczenia się ołamu kostnego;
- powód wymagał opieki osób trzecich oraz pomocy w życiu codziennym: w poruszaniu się, robieniu zakupów, sprzątaniu, dźwiganiu;
- zdarzenie z 3 grudnia 2015 roku oraz błędna diagnostyka i nieodpowiednie leczenie stanowiły dla powoda źródło stresu, niedogodności związanych z pobytami w szpitalu i wizytami w przychodniach, dojazdami do lekarzy i szpitali, koniecznością zażywania leków, ograniczeniem w wykonywaniu zajęć domowych, a także z niepokojem o własne zdrowie, świadomością bycia obciążeniem dla rodziny.

Na skutek zdarzenia zmieniło się życie powoda, który do tego momentu był osobą bardzo aktywną – uprawiał sport, wykonywał wiele prac w gospodarstwie domowym. Powód musiał z tego zrezygnować.

Ograniczenia w życiu, będące konsekwencją wadliwego leczenia, zarówno te krótkie (np. noszenie opatrunku, konieczność korzystania z pomocy innych osób), jak i te, które są trwałe – powód nie powróci już do sprawności sprzed wypadku).

Powód domagał się także zasądzenia 29 940 zł za opiekę, jakiej wymagał po opuszczeniu szpitala. To żądanie jest w większości uzasadnione. Powód wymagał opieki przez 759 dni, przy czym przez 709 dni po 4 godziny, co przy przyjętej stawce 10 zł za godzinę wynosi 28 360 zł oraz przez 42 dni po 3 godziny dziennie, co przy zastosowaniu tej samej stawki daje 1 260 zł. Łącznie należało zasądzić 29 620 zł.

Nieuzasadnione jest żądanie zwrotu kosztów opieki za okres poprzedzający 8 grudnia 2015 r., ponieważ odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela zaczęła się dopiero od dnia wizyty powoda na SOR-ze.

O odsetkach od uwzględnionego zadośćuczynienia orzeczono zgodnie z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., zasądzając odsetki ustawowe za opóźnienie od 31 dnia po potwierdzeniu przez pozwaną otrzymania zgłoszenia szkody, to jest od 18 września 2016 r. Sąd przychylił się do zawartego w pozwie stanowiska strony powodowej co do daty wymagalności roszczenia o zadośćuczynienie, ponieważ powód na etapie postępowania szkodowego swoje roszczenie określił na 80.000,00 zł (pismo powoda z 2 sierpnia 2016 r. - k. 65). Sąd uznał, że 18 września 2016 r. pozwany ubezpieczyciel dysponował już całością materiału zgromadzonego przy likwidacji szkody, pozwalającego ocenić doznaną przez powoda krzywdę. Co do odsetek należnych od zasądzonej kwoty odszkodowania obejmującego koszty opieki – sąd przyjął, że skoro strona pozwana – po otrzymaniu odpisu pisma strony powodowej z 6 sierpnia 2018 r. zawierającego to roszczenie – w piśmie z 22 sierpnia 2018 r. wniosła o jego oddalenie w całości – należy przyjąć, że roszczenie powoda w tym zakresie stało się wymagalne z dniem następnym, tj. 23 sierpnia 2018 r. i od tej daty w wydanym wyroku zasądzone zostały odsetki ustawowe za opóźnienie.

5. Koszty

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.
Na koszty te – należne powodowi od pozwanego – złożyły się: 5400 zł wynagrodzenie pełnomocnika powoda oraz 51 zł opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw.

Sąd, w oparciu o treść art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2018 poz. 300), nakazał pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w K. 4026 zł jako zwrot wydatków Skarbu Państwa, a związanych z wynagrodzeniem biegłego oraz kosztami kopii dokumentacji medycznej powoda oraz 2981 zł jako zwrot kosztów sądowych, od uiszczenia których powód był zwolniony.

Sygn. akt: I C/17

UZASADNIENIE

Powód Andrzej K, pozwem z dnia roku, wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej SA z siedzibą w Warszawie kwoty 10.000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 września 2016 roku do dnia zapłaty. Ponadto zażądał zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, oraz zwolnienia go od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że kwoty 10.000,00 zł dochodzi z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę powstałą w wyniku zdarzenia z dnia 8 grudnia 2015 roku, mającego miejsce na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K., polegającego na nierozpoznanie przez lekarza Władysława M., specjalistę ortopedę, złamania kłykcia przyśrodkowego piszczeli, postawieniu błędnej diagnozy, niewdrożeniu prawidłowego leczenia, zaniechaniu dalszej diagnostyki, co skutkowało opóźnieniem procesu leczenia, a w konsekwencji spowodowało znaczne pogorszenie się stanu zdrowia powoda oraz powstanie nieodwracalnych zmian w organizmie i zmianę trybu życia.

Szpital Wojewódzki w K., w chwili tego zdarzenia, posiadał wykupioną polisę OC dla podmiotu wykonującego działalność leczniczą u pozwanego ubezpieczyciela.

Powód zgłosił SA z siedzibą w Warszawie szkodę niemajątkową w dniu 2 sierpnia 2016 roku, wzywając jednocześnie do zapłaty kwoty 80.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia.

Decyzją z dnia 29 września 2016 roku strona pozwana odmówiła uznania swojej odpowiedzialności za szkodę na osobie powoda. Powód, w związku z wydaniem powyższej decyzji, zgłosił reklamację, żądając uwzględnienia w całości jego roszczenia. Reklamacja pozostała bezskuteczna – decyzją z dnia 21 listopada 2016 roku pozwana podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie.

W odpowiedzi na pozew pozwana SA z siedzibą w Warszawie wniosła o oddalenie powództwa w całości, oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe pozwana wskazała, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczonego u pozwanej zakładu opieki zdrowotnej za szkodę wyrządzoną powodowi w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

W ocenie strony pozwanej - czynności podjęte przez lekarza w procesie diagnozy oraz leczenia powoda były wykonane zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej. To powód, według twierdzeń pozwanej, dopuścił się zaniedbań w leczeniu, lekceważenia swoich dolegliwości poprzez zgłaszanie się do lekarzy w trybie incydentalnym. Pozwana nadto podniosła, że kwota dochodzonego przez powoda zadośćuczynienia jest rażąco wygórowana i nieuzasadniona okolicznościami sprawy. Dodała również, że niezasadne jest żądanie zasądzenia odsetek ustawowych za

opóźnienie od dnia 18 września 2016 roku, to jest od 31. dnia po potwierdzeniu przez pozwaną otrzymania zgłoszenia szkody, ponieważ wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie powstaje w chwilą wyrokowania, niezależnie od tego, czy zobowiązany był wcześniej wzywany do zapłaty.

W toku procesu, pismem z dnia 6 sierpnia 2018 roku (k. 321) powód obok dotychczasowych żądań, wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej dodatkowo:

1) kwoty 20.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 września 2016 roku do dnia zapłaty;

2) kwoty 29.940,00 zł tytułem zwrotu kosztów opieki wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 31. dnia od doręczenia stronie pozwanej odpisu pisma zawierającego rozszerzenie żądania pozwu do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na rozszerzone powództwo pozwana wniosła o jego oddalenie, kwestionując wysokość roszczeń – zadośćuczynienia jako rażąco wygórowanego, a kosztów opieki jako niewykazanych. Podniosła nadto, że brak jest podstawy prawnej do obciążania pozwanej kosztami opieki osoby trzeciej za okres przed zaistnieniem zdarzenia będącego źródłem ewentualnej odpowiedzialności pozwanej (błędu diagnostycznego); wskazała, że powód potrzebowałby pomocy osoby trzeciej również gdyby został prawidłowo zdiagnozowany oraz, że w okresach, w których powód przebywał w szpitalu, miał zapewnioną pomoc osób trzecich przez 24 godziny na dobę w ramach świadczeń finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30.11.2015 roku, podczas pracy w swym gospodarstwie - rąbania drewna, Andrzej K, na skutek uderzenia drewnem, doznał urazu prawego kolana. Uraz ten wywołał ból. W miejscu uderzenia pojawił się siniak i obrzęk.

W dniu 03.12.2015 r. Andrzej K. zgłosił się do lekarza rodzinnego, który – po przeprowadzonym badaniu – stwierdził obrzęk i ograniczenie ruchomości kolana prawego oraz skierował Andrzeja K. na badanie RTG kolana prawego.

Wykonane w dniu 4 grudnia 2015 roku badanie RTG wykazało nieregularne przejaśnienia w obrębie guzka przyśrodkowego prawej kości piszczelowej odpowiadające szczelinom złamania.

W dniu 7 grudnia 2015 roku Andrzej K. odbył kolejną wizytę u lekarza rodzinnego. Podczas tej wizyty lekarz rodzinny poddał analizie wynik badania RTG, wskutek czego skierował powoda do poradni ortopedycznej.

Z uwagi na silny ból oraz narastający obrzęk prawego kolana, jak również długi okres oczekiwania na wizytę u lekarza ortopedy, w dniu 8 grudnia 2015 roku, powód zdecydował się na wizytę na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K.

Dyżurujący w tym dniu lekarz ortopeda Władysław M., po zapoznaniu się z opisem badania RTG kolana prawego oraz obejrzeniu obu nóg poszkodowanego, zdiagnozował nadłamanie guzowatości piszczeli. Zalecił usztywnienie kolana prawego bandażem elastycznym, okłady z Altacetu, przyjmowanie tabletek przeciwbólowych, kontrolę w poradni chirurgicznej.

W dniu 30 grudnia 2015 roku Andrzej K. był ponownie konsultowany ortopedycznie przez lekarza Władysława M. Lekarz ten potwierdził swą wcześniejszą diagnozę – złamanie guzowatości piszczeli. Zalecił krioterapię oraz rehabilitację.

Kolejny pobyt Andrzeja K. w Szpitalu Wojewódzkim w K. miał miejsce w dniach 18-23 grudnia 2015 roku - z powodu cukrzycy oraz w dniu 19 stycznia 2016 roku - z powodu podejrzenia zakrzepicy żył kończyny dolnej prawej. Z kolei w dniu 30 grudnia 2015 roku Andrzej K. był na badaniu kontrolnym w poradni chirurgicznej. Podczas tych wizyt w placówce medycznej nie podjęto czynności mających na celu dalszą diagnostykę lub leczenie urazu kolana.

Po wykonanym w dniu 17 marca 2016 roku badaniu RTG i konsultacji ortopedycznej z dnia 19 marca 2016 roku postawiono w stosunku do powoda rozpoznanie - złamanie kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej i wdrożono adekwatne leczenie do rozpoznania – zakwalifikowano go do protezoplastyki stawu kolanowego.

W tym też dniu (19 marca 2016 roku) powód dowiedział się o wadliwie wygojonym złamaniu kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej.

W okresie od 10 - 17 października 2017 roku Andrzej K. przebywał na Oddziale Urazowo-Ortopedycznym Szpitala Wojewódzkiego w K., gdzie – w dniu 11 października 2017 roku – został poddany zabiegowi operacyjnemu – protezoplastyce stawu kolanowego prawego. Po zabiegu wystąpiły powikłania w postaci dwukrotnego zwicznienia protezy. W okresie 8-28 listopada 2017 roku Andrzej K. ponownie był hospitalizowany na wskazanym wyżej Oddziale. W dniu 16 listopada 2017 roku przeszedł zabieg operacyjny – alloplastykę rewizyjną stawu kolanowego prawego.

Dowód: dokumentacja medyczna powoda k. 41-64, 123-255, opinia biegłego z dnia 30.04.2018r. k. 275-287, przesłuchanie powoda k. 108-112, 356-358, zeznania świadka Agnieszki K. k. 112-114.

W opinii sądowej z dnia 30 kwietnia 2018 roku biegły z zakresu ortopedii i traumatologii lek. med. Robert M. wskazał, że obraz badania RTG z dnia 4 grudnia 2015 roku jest jednoznaczny i wskazuje na złamanie kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej.

Takie złamanie wymaga bezwzględnej unieruchomienia kończyny dolnej w opatrunku gipsowym udowym z bezwzględnym zakazem obciążania kończyny dolnej.

W ocenie biegłego - postępowanie lekarza Władysława M., dyżurującego na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K. w dniu 8 grudnia 2015 roku, było nieprawidłowe, ponieważ powinien on unieruchomić kończynę dolną w opatrunku gipsowym udowym lub rozważyć leczenie operacyjne – zespolenie kości.

Biegły ustalił, że nieprawidłowe leczenie powoda miało również miejsce podczas jego pobytu na Oddziale Wewnętrznym Szpitala Wojewódzkiego w K. w okresie 18-23 grudnia 2015 roku – nie zalecono wówczas bowiem konsultacji ortopedycznej, podczas wizyty w Poradni Chirurgicznej w dniu 30 grudnia 2015 roku – nie zalecono żadnego unieruchomienia, podczas pobytu na Szpitalnym Oddziale Ratunkowym Szpitala Wojewódzkiego w K. w dniach 3-19 stycznia 2016 roku – nie przeprowadzono dalszej diagnostyki pomimo ujawnienia w badaniu USG zmiany lito-płynowej okolicy przyśrodkowej powierzchni dalszej uda.

Dowód: opinia biegłego z dnia 30.04.2018r. k. 275-28.

W związku ze zdarzeniem powód odczuwał dolegliwości bólowe, które w okresie od zdarzenia do dnia 16 listopada 2017 roku mogły kształtować się z różnym nasileniem okresowym na poziomie około 4-8 punktów w dziesięciostopniowej skali bólu według skali VAS.

W okresie od dnia 30 listopada 2015 roku do dnia 16 listopada 2017 roku, powód wymagał pomocy osób trzecich w czynnościach życia codziennego, w szczególności przemieszczaniu się, robieniu zakupów, sprzątaniu, dźwiganiu, przez około 3-4 godziny dziennie.

Po dniu 16 listopada 2017 roku, w związku z powtórą protezoplastyką stawu kolanowego oraz następową rehabilitacją, Andrzej K. wymagał pomocy osób trzecich, w okresie około sześciu tygodni, przez około 2-3 godziny dziennie.

We wskazanych okresach powód nie był zdolny do podjęcia pracy fizycznej.

Dowód: opinia biegłego z dnia 30.04.2018r. k. 275-2, przesłuchanie powoda k. 108-112, 356-358, zeznania świadka Agnieszki K. k. 112-114.

Zdarzenie z dnia 30.11.2015 roku oraz będące jego następstwem błędna diagnostyka i nieodpowiednie leczenie stanowiły to dla Andrzeja K. źródło licznych cierpień fizycznych oraz stresu psychicznego, związanych z dolegliwościami bólowymi, pobytami w szpitalu i wizytami w przychodniach, dojazdami do lekarzy i szpitali, koniecznością zażywania leków, znacznym ograniczeniem w wykonywaniu podstawowych zajęć domowych, a także z niepokojem o własne zdrowie i świadomością bycia obciążeniem dla rodziny, dla której to on miał być wsparciem w okresie przebywania na emeryturze.

Przed operacją Andrzej K. był osobą bardzo sprawną fizycznie, a w związku z nieprawidłowym leczeniem, przez znaczny okres czasu miał ograniczoną sprawność fizyczną. Aktualnie poziom sprawności fizycznej powoda jest znacznie niższy niż dawniej. Andrzej K. musiał zrezygnować z uprawiania sportu oraz z większości prac w gospodarstwie domowym.

Bardzo rzadko wychodzi z domu, bowiem jego mieszkanie znajduje się na piętrze budynku, a powód ma problem z chodzeniem po schodach.

Andrzej K. do chwili obecnej odczuwa ból prawej nogi. Na jego prawym kolanie nadal występuje opuchlizna. Zażywa leki przeciwbólowe. Ma problemy ze snem. Porusza się o kulach.

Powód w dacie powstania urazu kolana miał 45 lat.

Powód jest emerytowanym strażakiem. Mieszka w W., razem z żoną Agnieszką K. i trójką małoletnich dzieci. Na utrzymaniu jego i żony pozostaje także ich małoletnia wnuczka, dla której pełnią funkcję opiekunów prawnych.

Dowód: przesłuchanie powoda k. 108-112, 356-358, zeznania świadka Agnieszki K. k. 112-114.

W okresie od dnia 8 grudnia 2015 roku do dnia 16 listopada 2017 roku długotrwały uszczerbek na zdrowiu powoda w związku z nierozpoznanym oraz nieprawidłowo leczonym złamaniem kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej skutkującym destrukcją stawu kolanowego z powodu przemieszczenia się odłamu kostnego biegły ocenił na 50%. Jediną przyczyną ustalenia tak wysokiego

długotrwałego uszczerbku na zdrowiu były wtórne zmiany zwyrodnieniowe stawu kolanowego z niestabilnością tego stawu wskutek nierozpoznanego złamania kłykcia przysiadkowego kości piszczelowej prawej. Zwłoka związana z niezgłoszeniem się przez Andrzeja K. do szpitala w dniu powstania urazu nie miała wpływu na ustalenie długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Natomiast po dacie 16 listopada 2017 roku kiedy przeprowadzono w stosunku do Andrzeja K. zabieg powtórnej protezoplastyki stawu kolanowego prawego oraz wskutek rehabilitacji uzyskano istotną poprawę stanu zdrowia Andrzeja K. oraz sprawności jego organizmu i narządu ruchu – stawu kolanowego, trwały uszczerbek na zdrowiu biegły ocenił na 5%.

Dowód: opinia biegłego z dnia 30.04.2018r. k. 275-28, opinia uzupełniająca z dnia 02.07.2018r. k. 310-311.

Zabieg protezoplastyki stawu kolanowego prawego w istotny sposób poprawił stan zdrowia powoda oraz sprawność narządu ruchu.

Obecny stan zdrowia Andrzeja K. jest stabilny, a leczenie zakończone. Biegły nie przewiduje trwałych, odległych i negatywnych następstw urazu oraz nieprawidłowego leczenia w przyszłości.

Obecnie Andrzej K. może wymagać okresowej pomocy osób trzecich w wymiarze 1-2 godziny w tygodniu, w ciężkich pracach fizycznych. Może odczuwać dolegliwości bólowe na poziomie około 1-2 punktów w dziesięciostopniowej skali bólu wg VAS. Może podjąć pracę zarobkową z ograniczeniem chodzenia i długotrwałego stania oraz dźwigania (wskazana praca lekka w zmiennej pozycji ciała). Andrzej K. wymaga okresowej systematycznej kontroli ortopedycznej zgodnie z zaleceniami lekarza prowadzącego.

W związku ze zdarzeniem oraz protezoplastyką stawu kolanowego prawego powód nie odzyska sprawności sprzed zdarzenia.

Dowód: opinia biegłego z dnia 30.04.2018r. k. 275-28,

Pismem z dnia 2 sierpnia 2016 roku pełnomocnik Andrzeja K. zgłosił szkodę ubezpieczycielowi Szpitala Wojewódzkiego w K., domagając się od niego wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 80.000,00 zł.

Decyzją z dnia 29 września 2016 rokuSpółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie stwierdziła, że brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności ubezpieczyciela oraz wypłaty świadczenia z umowy odpowiedzialności cywilnej Szpitala Wojewódzkiego w K.

Pełnomocnik Andrzeja K., w związku z treścią powyższej decyzji, zgłosił reklamację, żądając uwzględnienia w całości roszczenia. Reklamacja pozostała bezskuteczna, decyzją z dnia 21 listopada 2016 roku, Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Dowód: pismo pełnomocnika powoda z dnia 02.08.2016r. k. 65-68, decyzja pozwanej z dnia 29.09.2016r. k. 71-72, reklamacja pełnomocnika powoda z dnia 28.10.2016r. k. 73-75, decyzja pozwanej z dnia 21.11.2016r. k. 76-77.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W myśl art. 822 § 1, 2 i 4 k.c. odpowiedzialność za szkody wyrządzone osobom trzecim przez lekarza/placówkę medyczną ponosi także ich ubezpieczyciel, który może zostać pozwany w tym samym lub odrębnym postępowaniu.

Z kolei odpowiedzialność deliktową placówki medycznej należy wywieść z art. 415 k.c. i art. 430 k.c. Jej zaistnienie wymaga wykazania łącznie trzech przesłanek: powstania szkody, rozumianej jako uszczerbek w dobrach prawnie chronionych osoby poszkodowanej; winy sprawcy; związku przyczynowego pomiędzy poniesionym uszczerbkiem, a konkretnym zachowaniem sprawcy, przy czym zachowanie może przejawiać się zarówno w działaniu, jak i zaniechaniu.

Powód wywodził odpowiedzialność pozwanego zakładu ubezpieczeń ze zdarzenia mającego miejsce w dniu 8 grudnia 2015 roku, na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K., polegającego na nierozpoznanie u powoda przez lekarza Władysława M., specjalistę ortopedę, złamania kłykcia przyśrodkowego piszczeli, postawieniu błędnej diagnozy, niewdrożeniu prawidłowego leczenia.

Błąd w sztuce lekarskiej to działanie niezgodne z powszechnie przyjętymi zasadami i wiedzą medyczną zaś, aby mówić o jego zaistnieniu muszą być spełnione następujące przesłanki.

Po pierwsze - konkretne działanie medyczne należy zakwalifikować, jako niezgodne z powszechnie uznanym stanem wiedzy, musi nastąpić ujemny skutek takiego działania i zachodzić adekwatny związek przyczynowy pomiędzy takim działaniem a zaistniałym skutkiem.

O zawinieniu lekarza może decydować nie tylko zarzucanie mu braku wystarczającej wiedzy i umiejętności praktycznych, odpowiadających aprobowanemu wzorcowi należytej staranności, ale także niezręczność i nieuwaga przeprowadzonego zabiegu, jeżeli oceniając obiektywnie nie powinny one wystąpić w konkretnych okolicznościach.

Nie chodzi zatem o staranność wyższą od przeciętnej wymaganej wobec lekarza, lecz o wysoki poziom przeciętnej staranności każdego lekarza jako staranności zawodowej (art. 355 § 2 k.c.) i według tej przeciętnej staranności ocenianie konkretnego zachowania.

Do obowiązków lekarzy oraz personelu medycznego należy podjęcie takiego sposobu postępowania (leczenia), które gwarantować powinno, przy zachowaniu aktualnego stanu wiedzy i zasad staranności, przewidywalny efekt w postaci wyleczenia, a przede wszystkim nie narażanie pacjentów na pogorszenie stanu zdrowia (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 roku, sygn. akt V CSK 287/09*).

W przedmiotowej sprawie strona powodowa wykazała prawdziwość zawartych w pozwie twierdzeń odnośnie błędu medycznego w postaci błędu diagnostycznego i związanego z powyższym - błędnego leczenia.

Dowód z opinii powołanego przez Sąd biegłego z dziedziny ortopedii i traumatologii potwierdza zaistnienie faktu błędnej diagnozy oraz niewłaściwego leczenia urazu kolana.

Według ustaleń biegłego zawartych w rzeczonej opinii - obraz badania RTG z dnia 4 grudnia 2015 roku jest jednoznaczny i wskazuje na złamanie kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej.

Takie złamanie wymagało bezwzględnie unieruchomienia kończyny dolnej w opatrunku gipsowym udowym z bezwzględnym zakazem obciążania kończyny dolnej. Tymczasem lekarz Władysław M. zdiagnozował u powoda nadłamanie guzowatości piszczeli i zalecił jedynie usztywnienie kolana prawego bandażem elastycznym, okłady z Altacetu, przyjmowanie tabletek przeciwbólowych, kontrolę w poradni chirurgicznej.

Wskazany lekarz potwierdził tę diagnozę podczas kolejnej konsultacji powoda w dniu 30 grudnia 2015 roku.

W ocenie biegłego - postępowanie lekarza Władysława M., dyżurującego na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K. w dniu 8 grudnia 2015 roku, było nieprawidłowe, ponieważ powinien on unieruchomić kończynę dolną w opatrunku gipsowym udowym lub rozważyć leczenie operacyjne – zespolenie kości. Nieprawidłowe leczenie powoda miało również miejsce podczas jego pobytu na Oddziale Wewnętrznym Szpitala Wojewódzkiego w K. w okresie 18-23 grudnia 2015 roku – nie zalecono bowiem wówczas konsultacji ortopedycznej, podczas wizyty w Poradni Chirurgicznej w dniu 30 grudnia 2015 roku – nie zalecono żadnego unieruchomienia, podczas pobytu na Szpitalnym Oddziale Ratunkowym Szpitala Wojewódzkiego w K. w dniach 3-19 stycznia 2016 roku – nie przeprowadzono dalszej diagnostyki pomimo ujawnienia w badaniu USG zmiany lito-płynowej okolicy przysiadkowej powierzchni dalszej uda.

W świetle zebranych dowodów Sąd nie znalazł podstaw do odmowy uznania wniosków opinii za wiarygodne. Opinia jest spójna i logiczna. Została sporządzona przez specjalistę z dziedziny ortopedii i traumatologii. Wnioski opinii oparte zostały przez biegłego na dogłębnej analizie zebranej dokumentacji medycznej i badaniu powoda.

W tych warunkach mówić, zatem można o działaniu medycznym (błędnej diagnozie) lekarza Władysława M. niezgodnym z powszechnie uznanym stanem wiedzy, jak i o zaniechaniu tego lekarza w postaci braku unieruchomienia kończyny dolnej w opatrunku gipsowym udowym, nierozważenia leczenia operacyjnego i w związku z tym braku należytej staranności przy wykonywaniu czynności zawodowych.

W efekcie - wizyta powoda na Izbie Przyjęć Szpitala Wojewódzkiego w K. w dniu 8 grudnia 2015 roku nie doprowadziła do wyleczenia powoda, a skutkowałą wdrożeniem nieprawidłowego leczenia, pogorszeniem jego stanu zdrowia, cierpieniami fizycznymi i psychicznymi. Zachowanie lekarza ortopedy wywołało negatywne dla zdrowia powoda, opisane wyżej skutki. Nie ulega wątpliwości, że zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem lekarza Władysława M. a zaistniałymi dla zdrowia powoda następstwami tego zachowania.

Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, że wskutek błędnej diagnozy i braku właściwego leczenia – wydłużył się proces powrotu do zdrowia powoda.

W sprawie spełnione zatem zostały wymagane przepisami art. 415 k.c. i 430 k.c. przesłanki odpowiedzialności deliktowej placówki medycznej objętej ochroną ubezpieczeniową w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

Żądanie pozwu zasądzenia zadośćuczynienia opiera się na treści art. 445 § 1 w zw. z art. 444 § 1 k.c., zgodnie z którego treścią w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepisy kodeksu nie

zawierają żadnych kryteriów, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. Zasady takie wypracowała judykatura, w szczególności orzecznictwo Sądu Najwyższego. W tym zakresie wskazać należy najistotniejsze tezy tych orzeczeń.

Z treści wyroków Sądu Najwyższego z dnia 26.02.1962 r. – OSNCP 1963/5/107, z dnia 24.06.1965 r. – OSPIKA 1966/92, z dnia 22 marca 1978 r. IV CR 79/78 nie publ. wynika, iż zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość ta nie może być jednak nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach.

„Zdrowie jest dobrem szczególnie cennym; przyjmowanie niskich kwot zadośćuczynienia w przypadkach ciężkich uszkodzeń ciała prowadzi do niepożądanej deprecjacji tego dobra” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.07.1997 r. – II CKN 273/97 – nie publ.).

„Zasądzenie zadośćuczynienia, a zwłaszcza jego wysokości uzależnione są od całokształtu ujawnionych okoliczności, w szczególności zaś od trwałości i skutków wypadku lub okresu trwania objawów chorobowych i ich nasilenia, jak i od rodzaju i stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.11.1999 r. – I CKN 1145/99 – nie publ.)

W świetle powyższych orzeczeń i treści przepisu stwierdzić należy, iż brzmienie art. 445 § 1 k.c. pozostawia sądowi orzekającemu znaczną swobodę w określeniu wysokości należnej sumy pieniężnej. Przy czym przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia należy zachować granicę tej wysokości w takim stopniu, aby nie była nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. Przesłanka aktualnej przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa nie może jednak podważać kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia i winna być uwzględniana jedynie pomocniczo (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dn. 30.01.2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005/2/40 oraz w wyroku z dn. 10.03.2006 r., IV CSK 80/05, OSNC 2006/10/175).

Postępowanie dowodowe (opinia biegłego z dnia 30 kwietnia 2018 roku) wykazało, że w okresie od dnia 8 grudnia 2015 roku do dnia 16 listopada 2017 roku długotrwały uszczerbek na zdrowiu Andrzeja K. w związku z nierozpoznanym oraz nieprawidłowo leczonym złamaniem kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej prawej skutkującym destrukcją stawu kolanowego z powodu przemieszczenia się ołamu kostnego wynosił 50%.

Z dowodów w postaci dokumentacji medycznej oraz opinii biegłego wynika, że prawidłowe rozpoznanie schorzenia powoda i wdrożenie adekwatnego do rozpoznania leczenia miało miejsce dopiero w dniu 19 marca 2016 roku.

Od odniesienia przez powoda urazu do zastosowania względem niego właściwego leczenia upłynęły zatem ponad trzy miesiące. Zabiegi operacyjne, które doprowadziły do poprawy stanu zdrowia powoda miały zaś miejsce dopiero w dniach 11 października 2017 roku (protezooplastyka stawu kolanowego prawego), 16 listopada 2017 roku (alloplastyka rewizyjna stawu kolanowego prawego).

Opinia biegłego dowodzi, że w związku ze zdarzeniem oraz protezooplastyką stawu kolanowego prawego Andrzej K. nie odzyska już sprawności sprzed zdarzenia.

Dowody w postaci przesłuchania powoda, zeznań świadka Agnieszki K., opinii biegłego potwierdzają, że w wyniku doznanego urazu i braku prawidłowego leczenia

powód przez długi okres odczuwał silne dolegliwości bólowe, w związku z czym stale przyjmował leki przeciwbólowe (do chwili obecnej je przyjmuje)

Dowody te wykazały także to, że w następstwie zdarzenia z dnia 8 grudnia 2015 roku powód wymagał opieki osób trzecich oraz pomocy w czynnościach życia codziennego, w szczególności przemieszczaniu się, robieniu zakupów, sprzątaniu, dźwiganiu, w okresie od dnia 30 listopada 2015 roku do dnia 16 listopada 2017 roku przez około 3-4 godziny dziennie, zaś w okresie po dniu 16 listopada 2017 roku, w związku z powtórnią protezoplastyką stawu kolanowego oraz następową rehabilitacją, wymagał pomocy osób trzecich, w okresie około sześciu tygodni, przez około 2-3 godziny dziennie.

Za pomocą dowodu z zeznań świadka oraz przesłuchania powoda wykazane zostało, że zdarzenie z dnia 3 grudnia 2015 roku oraz będące jego następstwem błędna diagnostyka z dnia 08.12.2015 r. i dalsze nieodpowiednie leczenie stanowiły dla powoda źródło licznych cierpień fizycznych oraz stresu psychicznego, związanych z dolegliwościami bólowymi, pobytami w szpitalu i wizytami w przychodniach, dojazdami do lekarzy i szpitali, koniecznością zażywania leków, ograniczeniem w wykonywaniu podstawowych zajęć domowych, a także z niepokojem o własne zdrowie, świadomością bycia obciążeniem dla rodziny.

Na istotne podkreślenie zasługuje fakt, iż na skutek zdarzenia uległo zmianie życie powoda, który do tego momentu był osobą bardzo aktywną - uprawiał sport, wykonywał wiele prac w gospodarstwie domowym. Powód musiał zrezygnować z tych aktywności.

W świetle powyższego krzywdę, jakiej doznał powód stanowią zarówno cierpienia fizyczne spowodowane długotrwałym bólem, ograniczeniami w funkcjonowaniu organizmu jak i cierpienia psychiczne, związane z doznany urazem, błędną diagnozą i nieprawidłowym leczeniem, zmianą sposobu życia, ograniczeniami i lękami o przyszłość.

Po rozważeniu wszystkich okoliczności niniejszej sprawy, przy ocenie materiału dowodowego przedstawionego przez strony, Sąd doszedł do przekonania, iż zadośćuczynienie należne powodowi obejmujące kwotę 30.000,00 zł jest odpowiednie – **pkt I wyroku.**

Powód domagał się także zasądzenia kwoty 29.940,00 zł tytułem kosztów związanych z opieką jakiej wymagał po opuszczeniu szpitala i w ocenie Sądu żądanie to było w przeważającej części uzasadnione.

W rozpoznawanej sprawie zgromadzone dowody zarówno z zeznań świadka Agnieszki K., przesłuchania powoda jak i opinii biegłego wskazują, że w okresie od dnia 30 listopada 2015 roku do dnia 16 listopada 2017 roku, powód wymagał pomocy osób trzecich w czynnościach życia codziennego, w szczególności przemieszczaniu się, robieniu zakupów, sprzątaniu, dźwiganiu, przez około 3-4 godziny dziennie.

Po dniu 16 listopada 2017 roku, w związku z powtórnią protezoplastyką stawu kolanowego oraz następową rehabilitacją, Andrzej K. wymagał pomocy osób trzecich, w okresie około sześciu tygodni, przez około 2-3 godziny dziennie. Jak wynika z ocynionych przez Sąd ustaleń w tym zakresie powodowi bezpośrednio po wypadku pomagali członkowie jego rodziny.

Sąd przyznał powodowi odszkodowanie z tytułu kosztów opieki za okres od dnia 8 grudnia 2015 roku, to jest od dnia postawienia błędnej diagnozy.

W ocenie Sądu nieuzasadnione jest żądanie odszkodowania w tym zakresie za okres poprzedzający tę datę, gdyż odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela zaczęła się dopiero od dnia wizyty powoda na SOR-ze.

Sąd uznał przyjętą przez stronę powodową stawkę na poziomie 10,00 zł za godzinę za adekwatną – w świetle dowodów przytoczonych na tę okoliczność przez stronę powodową, a załączonych do pisma z dnia 06.08.2018 r. (vide k.326-345).

W konsekwencji Sąd przyjął, że odszkodowanie w tym zakresie za 759 dni opieki wynosi łącznie 29.620,00 zł (709 dni x 4 godziny x 10,00 zł = 28.360,00 zł; 42 dni x 3 godziny x 10,00 zł = 1.260,00 zł) – **pkt II wyroku.**

Z uwagi na fakt, że z wyjaśnień powoda wynikało, że był odwiedzany przez rodzinę także podczas pobytów w szpitalu i mógł liczyć na ich pomoc m.in. przy zabiegach higienicznych – Sąd uznał, że brak jest podstaw, by z okresu przyjętego do ustalenia odszkodowania obejmującego koszty opieki – wyłączyć okres pobytu powoda w placówkach medycznych.

Jedynie na marginesie należy dodać, że jest faktem powszechnie znanym, że podczas pobytów w szpitalu pomoc ze strony rodziny pacjenta ma miejsce bardzo często i jest bardzo potrzebna, gdyż w realiach polskiej służby zdrowia „całodobowa” opieka szpitala często dotyczy jedynie opieki lekarskiej, a nie – pielęgnacyjnej, czy higienicznej.

O odsetkach od uwzględnionego roszczenia w zakresie zadośćuczynienia orzeczono zgodnie z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., zasądzając odsetki ustawowe za opóźnienie od 31. dnia po potwierdzeniu przez pozwaną otrzymania zgłoszenia szkody, to jest od dnia 18 września 2016 roku. Sąd przychylił się do zawartego w pozwie stanowiska strony powodowej co do daty wymagalności roszczenia z tytułu zadośćuczynienia, bowiem powód na etapie postępowania szkodowego swoje roszczenie określił na 80.000,00 zł (vide – *pismo powoda z dnia 02.08.2016 r. - k. 65*).

Sąd w tym zakresie uznał, że w dacie 18.09.2016 r. pozwany ubezpieczyciel dysponował już całością materiału zgromadzonego w toku likwidacji szkody, pozwalającego właściwie ocenić stopień doznanej przez powoda krzywdy. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 lipca 2014 r. w sprawie I ACa 514/14, *LEX nr 1498927*, wyrok SN z 7.11.2013 roku w sprawie II PK 53/13).

Co do odsetek należnych od zasądzonej kwoty odszkodowania obejmującego koszty opieki – Sąd przyjął, że skoro strona pozwana – po otrzymaniu odpisu pisma strony powodowej z dnia 06.08.2018 r. zawierającego to roszczenie – w piśmie z dnia 22.08.2018 r. wniosła o jego oddalenie w całości – należy przyjąć, że roszczenie powoda w tym zakresie stało się wymagalne z dniem następnym, tj. z dniem 23.08.2018 r. i od tej daty w wydanym wyroku zasądzone zostały odsetki ustawowe za opóźnienie.

Uznając roszczenie powoda w zakresie odszkodowania obejmującego koszty opieki za okres od dnia 30.11.2015 r. (data wypadku) do dnia 07.12.2015 r. (dzień poprzedzający wizytę powoda na SOR-ze) – za niezasadne – orzeczono o jego oddaleniu – **pkt III wyroku.**

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Na koszty te – należne powodowi od strony pozwanej - złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika powoda w kwocie 5.400,00 zł oraz opłaty skarbowe od udzielonych pełnomocnictw w łącznej wysokości 51,00 zł – **pkt IV wyroku.**

Sąd, w oparciu o treść art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. 2018 poz. 300), nakazał pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w K. kwoty 4.026,40 zł - tytułem zwrotu wydatków wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa, a związanych z wynagrodzeniem biegłego oraz kosztami sporządzenia kopii dokumentacji medycznej powoda oraz kwoty 2.981,00 zł - tytułem zwrotu kosztów sądowych, od uiszczenia których powód był zwolniony – ***pkt V i VI wyroku.***

Szanowna Pani Sędzio/Szanowny Panie Sędzio

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury zwraca się z prośbą o wzięcie udziału w badaniu ankietowym realizowanym w ramach projektu badawczego „W poszukiwaniu optymalnego modelu uzasadnienia orzeczenia sądu”. Jego celem jest poznanie Pana/i opinii na temat wypracowanego przez Krajową Szkołę z sędziami sądów rejonowych modelu uzasadnień orzeczeń sądu. Integralną częścią ankiety jest przykład modelowego uzasadnienia sądu, w odniesieniu do którego odnoszą się zamieszczone w niniejszym kwestionariuszu pytania.

Udział w ankiecie jest całkowicie dobrowolny i anonimowy. Udzielając odpowiedzi prosimy pamiętać, że nie ma odpowiedzi dobrych czy złych, a właściwe są te, które oddają Państwa pogląd na daną sprawę. Istotne są tu Państwa odczucia i ocena.

Dziękujemy za udział w badaniu.

Metryczka:

Płeć	☐ kobieta ☐ mężczyzna						
Staż orzeczniczy (w latach):	☐ 1-4	☐ 5-8	☐ 9-12	☐ 13-16	☐ 17-20	☐ 21-24	☐ 25 i więcej
Wydział:	☐ cywilny odwoławczy ☐ karny odwoławczy						
Apelacja:	☐ gdańska	☐ wrocławska	☐ łódzka	☐ krakowska	☐ poznańska	☐ lubelska	☐ katowicka
	☐ szczecińska	☐ rzeszowska	☐ warszawska	☐ białostocka			

5. Proszę o wskazanie jak Pan/i ocenia wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienia sądu pod kątem:

	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko
Zgodności z art. 424 k.p.k	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikatywności - zrozumiałości dla wszystkich uczestników postępowania, także dla tych którzy nie posiadają wykształcenia prawniczego	☐	☐	☐	☐	☐
Przejrzystości (forma uzasadnienia, przy użyciu punktów)	☐	☐	☐	☐	☐
Zwiężłości	☐	☐	☐	☐	☐
Poprawności językowej	☐	☐	☐	☐	☐
Poprawności edycji tekstu	☐	☐	☐	☐	☐

6. Jak ogólnie ocenia Pan/i wypracowane w Krajowej Szkole modelowe uzasadnienie sądu? Prosimy o krótkie uzasadnienie Pana/i opinii.

Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio	Raczej wysoko	Bardzo wysoko
☐	☐	☐	☐	☐

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

7. Czy w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby być powszechnie stosowany w sądach?

- ☐ Tak (proszę o udzielenie odpowiedzi na pytanie 4)
☐ Nie
☐ Nie mam zdania

8. W jakim stopniu w Pana/i opinii proponowany przez Krajową Szkołę model uzasadnienia orzeczenia sądu mógłby się przyczynić do zmniejszenia czasu potrzebnego do sporządzenia uzasadnienia?

w bardzo małym stopniu	w małym stopniu	w średnim stopniu	w dużym stopniu	w bardzo dużym stopniu
☐	☐	☐	☐	☐

9. W jakim stopniu zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi formułowania uzasadnień na formularzach:

	w bardzo małym stopniu	w małym stopniu	w średnim stopniu	w dużym stopniu	w bardzo dużym stopniu
Formularze uzasadnień w sprawach karnych są wystarczająco przejrzyste	☐	☐	☐	☐	☐
Formularze uzasadnień w sprawach karnych są wystarczająco zrozumiałe	☐	☐	☐	☐	☐
Formularze uzasadnień w sprawach karnych są wystarczająco komunikatywne dla ich odbiorców	☐	☐	☐	☐	☐

10. Pana/i zdaniem sporządzanie uzasadnień na formularzu w porównaniu ze sporządzeniem uzasadnienia tradycyjnego z reguły zajmuje:

- ☐ mniej czasu niż sporządzenie uzasadnienia tradycyjnego niezależnie od tego, czy sprawa ma charakter prosty czy złożony
☐ mniej czasu, ale tylko w prostych sprawach (jeden oskarżony, jeden – kilka zarzutów)
☐ tyle samo czasu co uzasadnienie tradycyjne niezależnie od charakteru sprawy
☐ więcej czasu, ale tylko w złożonych sprawach (wielu oskarżonych, wiele zarzutów)
☐ więcej czasu niezależnie od charakteru sprawy

Uwagi końcowe (jeśli ma Pan/i jeszcze jakieś ważne informacje do dodania w kontekście niniejszego badania proszę o wskazanie ich poniżej):

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

Uzasadnienie

1. Ustalenia faktyczne

Jan Nowak 24 listopada 2013 r. około godziny 3 szedł ulicą Kościuszki w Świdniku. Był pod wpływem alkoholu. Minął grupę mężczyzn, w której znajdowali się K. i D. K. zapytał go, dokąd idzie. Jan Nowak odpowiedział, że szuka przystanku lub taksówki i poszedł dalej. K. i D. udali się za Janem Nowakiem. Po chwili D. złapał go ręką za szyję i przewrócił do tyłu. Kiedy Jan Nowak leżał, D. przytrzymał go, a K. przeszukał mu kieszenie.

(zeznania Jana Nowaka k. 4, 96-97, 231, protokół okazania osoby k. 95-98, częściowo wyjaśnienia K. k. 114-115, 165, wyjaśnienia T. k. 126, zeznania T. k. 614v, wyjaśnienia D. k. 171, 569v, zeznania M. k. 594)

K. i D. zabrali Janowi Nowakowi portfel o wartości 20 zł wraz z pieniędzmi w kwocie 70 złotych, telefon komórkowy marki Nokia Asha 203 o wartości 300 złotych, kartę płatniczą, dowód osobisty, bilet okresowy elektroniczny, legitymację studencką.

(zeznania Jana Nowaka k. 4-5, 108, 231, częściowo wyjaśnienia K. k. 115, wyjaśnienia D. k. 171)

K. i D. podzielili się pieniędzmi, K. zabrał kartę płatniczą i ukryli pozostałe przedmioty.

(wyjaśnienia K. k. 165, częściowo wyjaśnienia D. k. 171, częściowo k. 570v)

D. został zatrzymany. Nie był dotychczas karany. Jest bezdzietnym kawalerem. Obecnie pracuje jako pracownik fizyczny z wynagrodzeniem 1.200 zł netto.

(dane z KRK k. 224, 524, 602, dane osobopoznawcze k. 325, porozumienie stron rozwiązujące umowę o pracę k. 485, umowa o pracę k. 486, zaświadczenie o dochodach k. 487, protokół zatrzymania osoby k. 157-158, opinia k. 484, dane o osobie k. 569)

K. został zatrzymany. K. był karany. Jest bezdzietnym kawalerem. K. podjął pracę, w zakładzie pracy ma dobrą opinię. Uczestniczy w terapii resocjalizacyjnej.

(protokół zatrzymania osoby k. 80-81, dane z KRK k. 225-226, 526-527, 603-604, dane osobopoznawcze k. 327, opinia k. 610, informacje z AŚ k. 517, 425, 271-273, dane o osobie k. 568v, wyjaśnienia K. k. 570v)

2. Ocena dowodów

Wyjaśnienia oskarżonych w części zasługiwały na wiarę.

Sąd nie dał wiary pierwszym wyjaśnieniom K., że sam dokonał rozboju, bo przeczą temu zeznania pokrzywdzonego, wyjaśnienia D. i kolejne wyjaśnienia K.

Sąd uznał zeznania pokrzywdzonego Jana Nowaka za wiarygodne z wyjątkiem tego, że to K. przewracał pokrzywdzonego, gdyż zarówno K. (k. 165), jak i D. (k. 171) wskazywali, że to właśnie D. przewrócił pokrzywdzonego. Rozbieżność ta wyniknęła ze stanu nietrzeźwości pokrzywdzonego i sposobu postępowania oskarżonych. Jak wynikało z ostatnich zeznań pokrzywdzonego, był on przytrzymywany w taki sposób, że jego zdolności spostrzegania okoliczności były ograniczone.

Zeznania świadków A. (k. 237) i B. (k. 876) zostały uznane za wiarygodne.

Zeznania świadków P., M., B., J. oraz E. nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż nie wiedzieli nic o zdarzeniu.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty: protokół oględzin (k. 314-315), protokoły zatrzymania osoby (k. 80-81, 157-158), protokół przeszukania (k. 73-77), protokół okazania osoby (k. 96-98), dane z KRK (k. 224, 524, 225-226, 526-527, 602-604), pokwitowanie (k. 316), charakterystyki (k. 325, 327), opinie z miejsc pracy (k. 484, 610), porozumienie (k. 485), umowa o pracę (k. 486), zaświadczenie o dochodach (k. 487), informacje z AŚ (k. 517, 425, 271-273).

Pozostałe ujawnione dowody były nieistotne.

3. Ocena prawna

Sąd uznał, że oskarżeni dopuścili się zarzucanego im czynu z art. 280 § 1 k.k. Przestępstwo rozboju stypizowane jest w art. 280 § 1 K.k. Zgodnie z tym

przepisem odpowiedzialności karnej podlega ten, kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

W nocy 24 listopada 2013 r. K. i D. działając wspólnie i w porozumieniu przy użyciu przemocy polegającej na przytrzymywaniu Jana Nowaka za szyję, przewróceniu go na ziemię, ukradli mu różne przedmioty i dokumenty.

Nie ulega wątpliwości, że obaj oskarżeni obejmowali zamiarem nie tylko podejmowane przez siebie czynności, ale także działania drugiego z napastników, które łącznie składały się na realizację strony przedmiotowej przestępstwa z art. 280 § 1 k.k.

Oskarżeni dopuścili się zarzuczonego im czynu zabronionego z zamiarem bezpośrednim, tj. zmierzając do przywłaszczenia mienia i dokumentów należących do pokrzywdzonego. Wniosek taki wypływa z kontekstu sytuacyjnego i kolejności działań oskarżonych. Przewrócili oni pokrzywdzonego, przeszukali go i zabrali wszystkie znalezione rzeczy, a K. dopytywał też pokrzywdzonego, czy posiada on inne rzeczy. W świetle tych okoliczności sąd stwierdził, że zamiar kierunkowy powstał u oskarżonych przed rozpoczęciem stosowania przemocy.

4. Kara i konsekwencje prawne

Sąd doszedł do przekonania, że stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonych nie był znaczny. Wpływ na taką ocenę miał sposób działania oskarżonych, polegający na użyciu przemocy o małym natężeniu, które nie spowodowało powstania obrażeń ciała u pokrzywdzonego.

Jednocześnie sąd uwzględnił liczbę i rodzaj zabranych przedmiotów, a także ich niewielką wartość. W zakresie sposobu popełnienia czynu zabronionego należało uwzględnić, że oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu, wykorzystując stan nietrzeźwości pokrzywdzonego oraz sytuację zagubienia w porze nocnej, w nieznanym sobie mieście, w jakiej się znalazł.

Sąd uznał, że stopień winy był wysoki. Nie zachodziła żadna okoliczność ją

wyłączająca lub ograniczająca.

Przy wymiarze kary sąd uwzględnił treść art. 53 § 1 i 2 k.k., dbając o to, by orzeczona sankcja była proporcjonalna do stopnia społecznej szkodliwości, nie przekraczała stopnia winy, a także realizowała względy prewencji tak ogólnej, jak i szczególnej. Zasadne było zatem wymierzyć każdemu z oskarżonych karę 2 lat pozbawienia wolności.

Wymierzając oskarżonym kary pozbawienia wolności nie przekraczające 2 lat, sąd musiał rozważyć, czy w ich przypadku można zastosować warunkowe zawieszenie wykonania kary. Sąd miał przy tym na uwadze fakt, iż dla orzeczenia warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności nie ma zasadniczego znaczenia sama wysokość kary. O zawieszeniu wykonania kary decyduje się po ustaleniu jej wymiaru na podstawie odmiennych przesłanek (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 października 2004 roku, II AKa 184/04, KZS 2004/10/14). Zgodnie bowiem z treścią art. 69 k.k., sąd bierze tu pod uwagę przede wszystkim postawę sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, dotychczasowy sposób życia oraz zachowanie się po popełnieniu przestępstwa (§ 2). Sąd ocenia też, czy warunkowe zawieszenie kary będzie wystarczające, żeby orzeczona kara osiągnęła swój cel, a zwłaszcza to, żeby sprawca nie powrócił do przestępstwa (§ 1).

Rozważając te przesłanki w odniesieniu do oskarżonego K., sąd miał na uwadze to, że był on wcześniej karany. Jednak samo to nie może przesądzać o niemożności warunkowego zawieszenia wykonania kary. Należy bowiem dodatkowo uwzględnić, że oskarżony podjął pracę i korzysta z programu resocjalizacyjnego. Sąd uznał zatem, że oskarżony stara się zmienić tryb życia. W takiej sytuacji sąd stwierdził, że warunkowe zawieszenie kary będzie wystarczające dla osiągnięcia wskazanych wcześniej celów kary. Mając to na uwadze, sąd ustalił wymiar zawieszenia na maksymalny dopuszczalny okres 5 lat.

W odniesieniu do oskarżonego D. sąd również warunkowo zawiesił wykonanie wymierzonej mu kary pozbawienia wolności. Sąd uznał, że nie jest konieczne

umieszczanie go w zakładzie karnym. Kodeks karny stwierdza bowiem, że korzystniejsze jest wymierzanie kar wolnościowych. Prowadzi do przekonania, że w przypadku oskarżonego wystarczy wymierzenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, zwłaszcza, że D. nie był dotychczas karany. Orzeczone przez sąd czteroletni okres zawieszenia pozwoli zweryfikować te przypuszczenia.

Sąd orzekł zgodnie z art. 33 § 2 k.k. grzywnę. Oskarżeni dopuścili się bowiem przestępstwa po to, by osiągnąć korzyść majątkową. Orzeczona grzywna sprawi, że oskarżeni bardziej odczują dolegliwość kary. Może to mieć wpływ na ich zachowanie w przyszłości. Orzeczone wymiar 50 stawek dziennych uwzględnia wskazane wyżej okoliczności, brane pod uwagę przy ustalaniu wymiaru kary pozbawienia wolności. Wysokość stawki w kwocie 20 złotych w przypadku D. i 15 złotych w przypadku K. uwzględnia warunki osobiste, rodzinne i majątkowe oskarżonych, a także ich możliwości zarobkowe.

Na podstawie treści art. 63 § 1 k.k. sąd zaliczył na poczet wymierzonych oskarżonym kar grzywny okres ich rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie w postaci zatrzymania – w przypadku K. od 27 do 29 listopada 2013 r., a w przypadku D. w dniu 29 listopada 2013 r. W obu przypadkach sąd ustalił, że jeden dzień pozbawienia wolności odpowiada dwóm stawkom dziennym grzywny.

W zakresie rozstrzygnięcia co do naprawienia szkody i zadośćuczynienia sąd wskazał, że wartość przedmiotów zabranych pokrzywdzonemu wynosiła 390 zł. Jako że pokrzywdzony odzyskał zabrany mu telefon o wartości 300 zł (k. 108), pozostała do naprawienia szkoda majątkowa w wysokości 90 zł.

W zakresie szkody niemajątkowej sąd wskazał, że bez wątpienia doszło u Jana Nowaka do krzywdy. Sąd miał jednak na uwadze, że stopień stosowanej przemocy nie był duży, a pokrzywdzony nie doznał obrażeń ciała. Sąd nie uznał więc, by doznana krzywda uzasadniała zasądzenie od każdego z oskarżonych kwoty

3.000 zł na rzecz pokrzywdzonego, nawet przy uwzględnieniu okoliczności popełnienia czynu. Jan Nowak nie wskazywał w toku postępowania na okoliczności, które by uzasadniały zasądzenie takiej kwoty od każdego z oskarżonych.

Mając powyższe na uwadze sąd na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał każdego z oskarżonych do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego kwoty 45 zł jako naprawienie szkody majątkowej w części, a także kwoty 1000 zł jako częściowe zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

5. Koszty

Oskarżony K. w postępowaniu przygotowawczym i sądowym, zaś D. w postępowaniu sądowym korzystali z pomocy obrońców z urzędu. Sąd uznał zatem za zasadne zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. W. kwoty 1.608,84 zł jako wynagrodzenie za obronę z urzędu wobec oskarżonego K., zaś na rzecz adw. I. K. kwoty 1.239,84 zł jako wynagrodzenie za obronę z urzędu wobec oskarżonego D.

Stosownie do § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, stawka minimalna za obronę przed sądem rejonowym w postępowaniu zwyczajnym wynosi 420 zł, zaś w postępowaniu przygotowawczym objętym śledztwem wynosi 300 zł. Sprawa niniejsza na etapie postępowania sądowego podlegała rozpoznaniu w postępowaniu zwyczajnym, dlatego należało przyznać obrońcom kwotę 420 zł, zaś adw. W. W. kwotę 300 zł za postępowanie przygotowawcze prowadzone w formie śledztwa. Sąd przyznał obrońcom – zgodnie z § 16 rozporządzenia – dodatkowo kwotę 84 zł (stanowiącą 20% z kwoty 420 złotych) za każdy kolejny termin powyżej pierwszego. Łączną uzyskaną w ten sposób kwotę sąd powiększył – stosownie do § 2 ust. 3 cyt. rozporządzenia – o stawkę podatku od towarów i usług, wynoszącą 23 %.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu jest zgodne z art. 624 § 1 k.p.k. i 627

k.p.k.

Sąd zwolnił oskarżonych z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych powyżej kwoty 500 zł, uznając, iż byłoby to dla nich zbyt uciążliwe. Dlatego, uwzględniając ich sytuację majątkową oraz orzeczone w sprawie kary grzywny i obowiązki naprawienia szkody, sąd zasądził od każdego z oskarżonych po 500 zł jako częściowy zwrot kosztów sądowych.

Mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, sąd orzekł jak w wyroku.

Sygn. akt II K 124/14

UZASADNIENIE
wyroku z dnia 2 kwietnia 2015 roku

K. i D. zostali oskarżeni o to, że:

I. w dniu 24 listopada 2013 r. w Świdniku, województwa lubelskiego, działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim użyciu przemocy polegającej na przytrzymywaniu Jana Nowaka za szyję, przewróceniu go na ziemię i przeszukaniu kieszeni jego spodni i kurtki, dokonali kradzieży rzeczy ruchomych w postaci portfela skóropodobnego wartości 20 złotych zawierającego pieniądze w kwocie 70 złotych, telefonu komórkowy marki Nokia Asha 203 z kartą sim obsługiwaną w sieci Play o wartości 300 złotych, karty bankowej Banku Zachodniego WBK, dokumentu stwierdzającego tożsamość w postaci dowodu osobistego oraz dokumentu potwierdzającego prawa majątkowe w postaci biletu okresowego elektronicznego, czym spowodowali łączne straty na szkodę P w kwocie 390 złotych, tj. o czyn z art. 280 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Jan Nowak jest studentem. W dniu 24 listopada 2013 roku około godziny 2.30 Jan Nowak wsiadł do autobusu miejskiego linii nocnej N2, chcąc dotrzeć do akademika na ul. Dobrzańskiego w Lublinie, gdzie mieszkał. Z uwagi na to, że znajdował się pod wpływem alkoholu, zasnął i przejechał właściwy przystanek. Kiedy się obudził, stwierdził, że znajduje się w Świdniku. Przez około pół godziny Jan Nowak szukał przystanku, usiłował też złapać taksówkę, lecz nie udało mu się to.

(zeznania Jana Nowaka k. 4, 230)

Idąc jedną z ulic Świdnika, Jan Nowak minął grupę mężczyzn, w której znajdowali się K. i D. Kiedy ich mijał, został zapytany przez K., gdzie idzie. Nie chcąc wdawać się w dyskusję, Jan Nowak odpowiedział, że szuka przystanku lub taksówki i minął mężczyzn.

(zeznania Jana Nowaka k. 4, 96-97, 231, protokół okazania osoby k. 95-98, częściowo wyjaśnienia K. k. 114-115, 165, wyjaśnienia T. k. 126, zeznania T. k. 614v, wyjaśnienia D. k. 171, 569v, zeznania M. k. 594)

K. i D. udali się za Janem Nowakiem. Po chwili Jan Nowak poczuł jak D. łapie go ręką za szyję i przewraca do tyłu. Kiedy został przewrócony, Jan Nowak poczuł, że kiedy był przytrzymywany przeszukiwane mu są kieszenie przez K.

(zeznania Jana Nowaka k. 4-5, 231, 612-612v, częściowo k. 97, częściowo wyjaśnienia K. k. 115, 165, 570v, częściowo wyjaśnienia T. k. 126-127, 165, częściowo zeznania T. k. 614v-615, wyjaśnienia D. k. 171, 569v, 570v)

K. i D. zabrali Janowi Nowakowi portfel skóropodobny wartości 20 złotych wraz z pieniędzmi w kwocie 70 złotych, telefon komórkowy marki Nokia Asha 203 z kartą sim obsługiwaną w sieci Play o wartości 300 złotych, kartę bankową Banku Zachodniego WBK, dowód osobisty, bilet okresowy elektroniczny, legitymację studencką. Po przeszukaniu kieszeni zapytali Jana Nowaka czy ma coś jeszcze i kiedy Jan Nowak odpowiedział, że to wszystko co ma, został puszczony, zaś D. i K. uciekli.

(zeznania Jana Nowaka k. 4-5, 108, 231, częściowo wyjaśnienia K. k. 115, wyjaśnienia D. k. 171)

K. i D. podzielili się pieniędzmi, K. zabrał kartę bankomatową, zaś pozostałe przedmioty zabrane P zostały ukryte.

(wyjaśnienia K. k. 165, częściowo wyjaśnienia D. k. 171, częściowo k. 570v)

Do wracającego do domu T. podszedł D. i powiedział mu, że dokonali rozboju na Janie Nowaku.

(wyjaśnienia T. k. 127, częściowo zeznania k. 614v)

Jan Nowak po dokonaniu na jego szkodę przestępstwa taksówką udał się do akademika.

(zeznania Jana Nowaka k. 5, 231)

Następnego dnia zabrany telefon został sprzedany przez K. P. spotkał się zaś z K., który posiadał kartę bankomatową należącą do Jana Nowaka, który przekazał kartę T. T. dokonał kilku transakcji kartą, a następnie, po stwierdzeniu, że jest ona zablokowana, przekazał kartę T.

(protokół przeszukania k. 73 -77, wyjaśnienia K. k. 115, 165, 187, wyjaśnienia T. k. 127, częściowo zeznania T. k. 615, k. 613v-615v, zeznania Jana Nowaka k. 136, 613, wyjaśnienia T. k. 147, zeznania T. k. 615v-616, potwierdzenia transakcji k. 233-238, 313)

Jan Nowak odzyskał telefon komórkowy.

(zeznania Jana Nowaka k. 108, protokół oględzin k. 314-315, pokwitowanie k. 316)

D. został zatrzymany. Nie był dotychczas karany. Jest bezdzietnym kawalerem. Obecnie pracuje jako pracownik fizyczny z wynagrodzeniem 1.200 zł netto.

(dane z KRK k. 224, 524, 602, dane osobopoznawcze k. 325, porozumienie stron rozwiązujące umowę o pracę k. 485, umowa o pracę k. 486, zaświadczenie o dochodach k. 487, protokół zatrzymania osoby k. 157-158, opinia k. 484, dane o osobie k. 569)

K. został zatrzymany. K. był karany. Jest bezdzietnym kawalerem. K. podjął pracę, w zakładzie pracy ma dobrą opinię. Uczestniczy w terapii resocjalizacyjnej.

(protokół zatrzymania osoby k. 80-81, dane z KRK k. 225-226, 526-527, 603-604, dane osobopoznawcze k. 327, opinia k. 610, informacje z AŚ k. 517, 425, 271-273, dane o osobie k. 568v, wyjaśnienia K. k. 570v)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Przesłuchany w trakcie postępowania przygotowawczego w charakterze podejrzanego D. przyznał się do stawianego mu zarzutu i złożył wyjaśnienia. Wynika z nich, że w nocy pomiędzy 3 a 4 rano stał pod blokiem PEGIMEK-u w Świdniku razem z T., K. i M., który wysiadł z autobusu razem z tym chłopakiem. K. powiedział do nich, gdy koło nich przechodził pokrzywdzony, aby iść za nim, co też uczynili. Podbiegli do niego z boku, złapał go i przewrócił, K. przeszukał mu kieszenie, wziął portfel i telefon. Pod klatką schodową go otworzyli. Potem poszedł do domu spać, nie wie, gdzie poszedł K., nie wszystko pamięta, bo był pijany (wyjaśnienia k. 169-172, 191-192).

Przesłuchany w trakcie postępowania przygotowawczego w charakterze podejrzanego K. przyznał się do stawianego mu zarzutu i złożył wyjaśnienia. W nocy z 23 na 24 listopada 2013 roku stał pod blokiem na Konopnickiej w Świdniku. W pewnym momencie podszedł do niego pokrzywdzony i zapytał go o drogę na przystanek, wskazał mu ją, ale ten nie wiedział, w którym kierunku ma iść. Poszedł za nim i mu pokazał. W pewnym momencie zapytał go o drobne na doładowanie telefonu, ale powiedział, że nie ma. Potem zabrał mu portfel i telefon, nikt mu w tym nie pomagał. Nie uderzał pokrzywdzonego ani nie szarpał. Portfel przeszukał i wyrzucił przed blokiem, w którym mieszka, zabrał

z niego pieniądze. Telefon następnego dnia sprzedał znajomemu za 50 złotych. Po tej sprzedaży spotkał kolegów m.in. T. i razem z nim chodzili po Świdniku na zakupy, płacił T., nie wie czy gotówką, czy kartą. Przesłuchany ponownie dodał, że podczas napadu był z nim D. Podeszli do pokrzywdzonego od tyłu i D. przewrócił go na ziemię, a on przeszukał mu kieszenie spodni. Potem podzielili się pieniędzmi, telefon zabrał, a portfel wyrzucił. Portfela nie przeglądali (wyjaśnienia k. 112-116, 163-165, 187-188, 256-257).

W postępowaniu sądowym K. przyznał się do stawianego mu zarzutu, odmówił składania wyjaśnień. Potwierdził wyjaśnienia składane w toku postępowania przygotowawczego. Nie pamiętał, by dawał T. kartę. Portfel wyrzucił, wcześniej go przeszukał powierzchownie i zabrał pieniądze z niego, nie pamięta czy widział w nim dokumenty (wyjaśnienia k. 570-570v, 570v-571, 594).

W postępowaniu sądowym D. przyznał się do stawianego mu zarzutu, odmówił składania wyjaśnień, wyraził wolę odpowiadania na pytania. Potwierdził wyjaśnienia składane w toku postępowania przygotowawczego. Pobiegnął za pokrzywdzonym wraz z K., a M. i T. zostali na miejscu. Nie wie co się dalej działo z portfelem i telefonem. Nie korzystał z karty płatniczej i nie wiedział, że zostanie wykorzystana. Nie wie, co się stało z dokumentami, jak wrócił do domu, nie miał przy sobie pieniędzy (wyjaśnienia k. 569-569v, 570v).

Wyjaśnienia oskarżonych w części zasługiwały na wiarę.

Sąd podzielił wyjaśnienia oskarżonych co do tego, że obaj wzięli udział w rozboju na osobie Jana Nowaka. Z wyjaśnień tych wynika, że D. przemocą przewrócił pokrzywdzonego, zaś K. przeszukał pokrzywdzonego. Nie mogły zostać podzielone w świetle zeznań pokrzywdzonego oraz późniejszych wyjaśnień samego K., a także wyjaśnień D. pierwsze wyjaśnienia K., w których wskazywał on, że sam tylko dokonał rozboju na pokrzywdzonym (k. 114-115).

Sąd nie podzielił wyjaśnień K. co do tego, że portfel został przez niego wyrzucony wraz z dokumentami i kartą bankową, przy czym portfel ten wraz z kartą miał zostać następnie znaleziony przez T. (k. 570v-571), co miałoby tłumaczyć wejście w posiadanie karty przez T. Przeczą temu wyjaśnienia T., który wskazywał, że właśnie od K. otrzymał kartę. Sam K. wskazywał w postępowaniu przygotowawczym, że na jednym z nagrań jest właśnie z T. Nie sposób zatem uznać, że najpierw K. wyrzucił portfel, następnie znalazł go T., który następnie udał się z K. do sklepu, gdzie T. płacił kartą. Co więcej, posiadanie przez K. karty bankowej świadczy o tym, że zamiarem zaboru obaj oskarżeni obejmowali także wskazane wyżej dokumenty, zaś poza kartą bankową zostały one następnie ukryte.

Okoliczność, że D. nie pamiętał okoliczności odnoszących się do kwestii dokumentów znajdujących się w portfelu nie przesądza o tym, że oskarżeni nie mieli zamiaru ich zaboru. Wskazać bowiem trzeba, że sam D. wskazywał, że znajdował się w stanie nietrzeźwości. Ponadto bez wątpienia fakt, iż pokrzywdzony był pytany czy posiada jeszcze inne przedmioty, które mogłyby być zabrane przez oskarżonych wskazuje, że zamiarem zaboru zostały objęte przez oskarżonych wszystkie posiadane przez pokrzywdzonego przedmioty, w tym dokumenty znajdujące się w portfelu.

Mając powyższe na względzie, zatem zasadne było w omawianej części uznać wyjaśnienia oskarżonych za nie polegające na prawdzie, a stanowiące jedynie stanowisko procesowe przyjęte na potrzeby niniejszego postępowania.

Dokonując oceny zeznań pokrzywdzonego Jana Nowaka (k. 2-6, 95-98, 99-102, 103-105, 107-108, 131-133, 229-232, 612-612v), Sąd uznał je za wiarygodne w przeważającej części. Pokrzywdzony opisał w jakich okolicznościach znalazł się w Świdniku, a następnie wskazał na podejmowane próby dostania się do akademika studenckiego, w którym zamieszkiwał. Aż do spotkania z grupą mężczyzn relacja Jana Nowaka nie budziła wątpliwości.

Co do samego przebiegu zdarzenia pokrzywdzony nie miał wątpliwości co do tego, że jednym ze sprawców był K. (k. 96-97), rozpoznał go bowiem w trakcie okazania bez wątpliwości, jednakże w świetle wyjaśnień T. (k. 126) i D. (m.in. k. 171) należało uznać, że przed rozbojem oskarżeni znajdowali się w grupie osób. Podobnie co do tego, że to K. przewracał pokrzywdzonego zeznania pokrzywdzonego podlegać musiały weryfikacji jako, że zarówno K. (k. 165), jak i D. (k. 171) wskazywali, że to właśnie D. przewrócił pokrzywdzonego. Powyższe rozbieżności wynikały w ocenie Sądu z dwóch okoliczności – stanu nietrzeźwości pokrzywdzonego oraz dynamiki zdarzenia i sposobu postępowania oskarżonych. Jak wynikało z ostatnich zeznań pokrzywdzonego, był on przytrzymywany w taki sposób, że jego zdolności spostrzegania okoliczności były ograniczone.

Dokonując oceny zeznań A. (k. 625v-626), Sąd uznał je za wiarygodne. W ocenie Sądu brak jest podstaw do twierdzenia, że świadek w jakikolwiek sposób sprzeczny z prawem wpływał na treść wyjaśnień T. w toku postępowania przygotowawczego.

Nie budziły wątpliwości zeznania P. (k. 135-137, 613) w zakresie w jakim wskazywał, że zakupił telefon będący własnością Jana Nowaka, a którego zaboru dokonali oskarżeni. W tym zakresie twierdzenia świadka znalazły potwierdzenie w wyjaśnieniach K. oraz dowodach nieosobowych potwierdzających ujawnienie przedmiotowego telefonu w mieszkaniu zajmowanym przez P.

Oceniając zeznania i wyjaśnienia T. (k. 124-128, 175-177, 292-294, 613v-615, 615v) oraz T. (k. 51-53, 117-119, 138-140, 145-148, 333-335, 615-615v, 616), Sąd uznał, że zasługują one na wiarę w części.

Podzielił Sąd zatem pierwsze twierdzenia T. co do otrzymania od K. karty bankowej należącej do pokrzywdzonego oraz dokonania tą kartą płatności. Nie podzielił zaś Sąd twierdzeń świadka co do tego, że był zmuszany do złożenia

wyjaśnień określonej treści. Bez wątpienia gdyby tak było, w jego wyjaśnieniach znalazłyby się z pewnością okoliczności znacznie bardziej obciążające jego osobę, co jednak nie miało miejsca.

Mając na uwadze treść wyjaśnień T. co do dalszego przekazania karty bankowej T., nie mogły zostać podzielone jego twierdzenia, że kartę tę przekazywał mu P. (k. 52, 119) wezwany przez T. Byłoby to nielogiczne, skoro kartę posiadał T. Wytlumaczenie takiego zachowania podane przez T. podczas przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym jest sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego i nie zostało podzielone przez sąd.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania M. (k. 594-594v). Z zeznań tego świadka wynika, że nie posiadał istotnej wiedzy o przebiegu zdarzenia na szkodę Jana Nowaka Pokrzywdzony również nie wskazywał, by rozboju na jego osobie dokonały inne niż oskarżeni osoby.

Zeznania świadków P. (k. 142-143), M. (k. 341-344), B. (k. 25-28), J. (k. 29-32) oraz E. (k. 33-36) nie stanowiły podstawy ustaleń faktycznych, świadkowie nie posiadali wiedzy w zakresie zarzutu stawianego oskarżonym a polegającego na dokonaniu rozboju.

Na podzielenie zasługiwały dokumenty znajdujące się w aktach sprawy: protokół oględzin (k. 314-315), protokoły zatrzymania osoby (k. 80-81, 157-158), protokół przeszukania (k. 73-77), protokół okazania osoby (k. 96-98), dane z KRK (k. 224, 524, 225-226, 526-527, 602-604), potwierdzenia transakcji (k. 233-238, 313), pokwitowanie (k. 316), charakterystyki (k. 325, 327), opinie z miejsc pracy (k. 484, 610), porozumienie (k. 485), umowa o pracę (k. 486), zaświadczenie o dochodach (k. 487), informacje z AŚ (k. 517, 425, 271-273).

Pozostałe ujawnione dowody nieosobowe nie stanowiły podstawy ustaleń faktycznych, a to z uwagi na to, iż nie odnosiły się do zarzutu rozboju popełnionego przez oskarżonych.

Omyłkowo Sąd nie ujawnił dokumentów złożonych przez obrońcę oskarżonego K. (k. 639-640).

Mając na względzie przedstawiony wyżej stan faktyczny, zasadne było uznać, iż oskarżeni dopuścili się czynu zarzucanego im aktem oskarżenia kwalifikowanego z art. 280 § 1 k.k.

Przestępstwo rozboju stypizowane jest w art. 280 § 1 k.k. Zgodnie z tym przepisem odpowiedzialności karnej podlega ten, kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności. Norma sankcjonująca tego przepisu wskazuje zatem, iż jest to przestępstwo złożone, które za przedmiot zamachu ma dwa dobra chronione prawem i do popełnienia którego konieczne jest zrealizowanie dwóch czynności sprawczych.

Dla rozboju charakterystyczne jest to, że zamach na człowieka jest środkiem do realizacji głównego celu, jakim jest zabór rzeczy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 1975 r., V KR 120/75, OSNKW 1975/12/163). Dlatego w art. 280 k.k. jako dobro główne ochronie podlega ten sam zakres praw majątkowych i posiadania, co przy kradzieży. Dobra uboczne chronione przed użyciem środków rozbójniczych służących popełnieniu kradzieży to: nietykalność cielesna, wolność od strachu, wolność w wymiarze fizycznym, zdrowie przed narażeniem na niebezpieczeństwo (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 14 września 2009 roku, II AKa 124/09, KZS 2010/1/49; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2009 roku, WK 13/09, OSNwSK 2009/1).

W nocy 24 listopada 2013 roku K. i D. działając wspólnie i w porozumieniu przy użyciu przemocy polegającej na przytrzymywaniu Jana Nowaka za szyję, przewróceniu go na ziemię dokonali zaboru mienia na szkodę pokrzywdzonego.

Zgodnie z treścią art. 18 § 1 k.k. przestępstwo może być popełnione również wspólnie i w porozumieniu z drugą osobą. Zagadnienie współsprawstwa było częstym przedmiotem rozważań zarówno doktryny, jak i orzecznictwa. Ugruntowanym poglądem jest ten, wedle którego do dokonania przestępstwa w ramach współsprawstwa nie jest konieczne, by dana osoba bezpośrednio i osobiście zrealizowała wszystkie znamiona czynu zabronionego. Trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z 29 czerwca 2006 roku (V KK 391/05, OSNwSK 2006/1), „z istoty konstrukcji współsprawstwa wynika więc, że każdy ze współsprawców ponosi odpowiedzialność za całość popełnionego (wspólnie i w porozumieniu) przestępstwa, a więc także i w tej części, w jakiej znamiona czynu zabronionego zostały wypełnione zachowaniem innego ze współsprawców”. Podobnie w postanowieniu z 17 września 2008 roku (III KK 274/08, Legalis) Sąd Najwyższy stwierdził, że przypisanie przestępstwa w postaci współsprawstwa oznacza „odpowiedzialność karną za wspólne działanie, choćby sprawca sam nie wypełnił znamion przypisanego czynu, jeżeli tylko działanie innych akceptował i w nim uczestniczył” (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 maja 2003 roku, V KK 346/02, Legalis; postanowienie Sądu Najwyższego z 1 marca 2005 roku, III KK 249/04, OSNKW 2005/7-8/63; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 4 listopada 2004 roku, II AKa 209/04, Prok. i Pr. 2006/6/21; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 grudnia 2004 roku, II AKa 435/04, niepubl.).

Nie ulega zatem wątpliwości, że obaj oskarżeni obejmowali zamiarem nie tylko podejmowane przez siebie czynności, ale także działania drugiego z napastników, które łącznie składały się na realizację strony przedmiotowej przestępstwa z art. 280 § 1 k.k.

Odnosząc się do strony podmiotowej czynu popełnionego przez oskarżonych zważyć należy, iż rozbój w rozumieniu przywołanego wyżej przepisu może być popełniony tylko w zamiarze bezpośrednim. Określony w art. 280 k.k. rozbój jest przestępstwem, które znamionuje się podwójną kierunkowością działania sprawcy. Kierunkowość ta wyraża się w tym, że sprawca działa w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej (kradnie) i że chcąc ten cel osiągnąć stosuje określone w art. 280 § 1 k.k. środki zmierzające przez sparaliżowanie woli ofiary do zaboru mienia znajdującego się w jej posiadaniu. Z tego też względu, użycie przemocy wobec osoby lub groźby natychmiastowego jej użycia albo doprowadzenie człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności musi - zgodnie z art. 280 § 1 k.k. - bądź poprzedzać zabór rzeczy, bądź też nastąpić jednocześnie z nim (wyrok Sądu Najwyższego z 20 listopada 1972 roku, II Rw 1161/72, OSNKW 1973/2-3/40, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 17 lutego 2005 roku, II AKa 16/05, Legalis). Warunkiem odpowiedzialności z art. 280 k.k. jest dążenie (zamiar) sprawcy do zaboru rzeczy (kradzież) poprzez użycie przemocy wobec osoby lub groźby natychmiastowego jej użycia bądź doprowadzenie pokrzywdzonego do stanu nieprzytomności lub bezbronności (wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 1979 roku, I KR 235/79, Legalis).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy zważyć należy, iż oskarżeni dopuścili się zarzuconego im czynu zabronionego z zamiarem bezpośrednim, tj. zmierzając do przywłaszczenia mienia i dokumentów należących do pokrzywdzonego. Wniosek taki wypływa z wszechstronnego rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, zwłaszcza kontekstu sytuacyjnego i sekwencji zachowań oskarżonych. Oskarżeni przeszli płynnie z etapu, w którym powalony na ziemię został pokrzywdzony, do etapu, w trakcie którego pokrzywdzony został przeszukany. Uwzględnić należy to, że K. dopytywał pokrzywdzonego czy posiada on inne rzeczy możliwe do zabrania.

Warunkiem zastosowania art. 280 k.k. jest ustalenie, że sprawca chcąc osiągnąć swój ostateczny cel, jakim jest zabór rzeczy w celu przywłaszczenia, powziął ten zamiar przed lub choćby w trakcie używania przemocy wobec osoby lub grożenia natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzeniem do stanu nieprzytomności lub bezbronności (wyrok Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 1974 roku, VI KRN 37/74, OSNKW 1974/11, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19 kwietnia 2007 roku, II AKa 50/07, Legalis). W świetle tych okoliczności stwierdzić trzeba było, iż zamiar kierunkowy, o którym mowa wyżej, powstał u oskarżonych przed rozpoczęciem stosowania przemocy.

Powyższa argumentacja uzasadnia przyjęcie, iż oskarżeni swym zachowaniem zrealizowali znamiona strony przedmiotowej i podmiotowej występkę stypizowanego w art. 280 § 1 k.k.

Oceniając stopień społecznej szkodliwości, Sąd Rejonowy wziął pod uwagę, że dobrem chronionym w art. 280 k.k. jest życie i zdrowie człowieka, które w ocenie Sądu zasługuje na szczególne uwzględnienie. Wpływ na stopień społecznej szkodliwości miał również sposób działania oskarżonych polegający na użyciu przemocy o stosunkowo małym natężeniu, nie powodującym powstania obrażeń ciała u pokrzywdzonego.

Jednocześnie Sąd miał także w polu widzenia ilość i rodzaj zabranych przedmiotów, a także ich wartość. W zakresie sposobu popełnienia czynu zabronionego należało uwzględnić, że oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu, wykorzystując stan nietrzeźwości pokrzywdzonego oraz sytuację zagubienia w porze nocnej, w nieznanym sobie mieście, w jakiej się znalazł.

Stopień winy należało ocenić jako duży, nie zachodziła żadna okoliczność ją wyłączająca lub ograniczająca. Oskarżeni są osobami dorosłymi. Musieli zatem zdawać sobie sprawę z konsekwencji i znaczenia podejmowanych przez siebie działań, co nie przeszkodziło im w podjęciu określonych decyzji i wykonaniu ich.

Przy wymiarze kary uwzględniono wyznaczniki wskazane w art. 53 k.k. i nast., dbając jednocześnie o to, by orzeczona sankcja była proporcjonalna do ładunku społecznej szkodliwości, nie przekraczała stopnia winy, nadto realizowała względy prewencji tak ogólnej, jak i szczególnej. Zasadne było zatem wymierzyć każdemu z oskarżonych karę 2 lat pozbawienia wolności.

Sąd orzekł po myśli art. 33 § 2 k.k. grzywnę jako dolegliwość uzupełniającą reakcję karną w postaci kary pozbawienia wolności. Oskarżeni dopuścili się bowiem przestępstwa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Orzeczona grzywna sprawi, iż oskarżeni faktycznie odczują dolegliwość wymierzonej kary, co wywrze wpływ na ich zachowanie i skłoni do przestrzegania porządku prawnego na przyszłość. Orzeczonego wymiar 50 stawek dziennych uwzględnia wskazane wyżej okoliczności uwzględnione przy wymiarze kary pozbawienia wolności, zaś wysokość stawki wskazana na kwotę 20 złotych wobec D. i 15 złotych wobec K. uwzględnia warunki osobiste, rodzinne, jak również majątkowe i możliwości zarobkowe oskarżonych, którzy obecnie pracują. Nieuchronny finansowy wymiar kary grzywny pozwoli na zdopingowanie oskarżonych do zmiany dotychczasowego trybu życia.

Wymierzając oskarżonym kary pozbawienia wolności nie przekraczające 2 lat, Sąd zobligowany był do rozważenia kwestii, czy w przypadku oskarżonych możliwe jest zastosowanie instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary. Rozważając tę kwestię, Sąd miał na uwadze fakt, iż dla orzeczenia warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności nie mają zasadniczego znaczenia motywy oznaczenia wysokości kary. O zawieszeniu wykonania kary decyduje się po ustaleniu jej wymiaru na podstawie odmiennych przesłanek (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 października 2004 roku, II AKa 184/04, KZS 2004/10/14). Przepis art. 69 § 1 i 2 k.k. jest bowiem tak skonstruowany, że przy zastosowaniu tej instytucji nakazuje kierować się

względnymi szczególnoprewencyjnymi, zaś społeczne oddziaływanie kary, jej współmierność do szkodliwości społecznej czynu i winy sprawcy, należy uwzględnić przy wymierzaniu kary (art. 53 § 1-3 K.k. - wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 20 listopada 2003 roku, II AKa 391/03, KZS 2004/6/37). Wymierzając karę, sąd kieruje się dyrektywami określonymi w art. 53 k.k. Jednakże w wypadku uznania, że wymierzona kara pozbawienia wolności nie powinna przekraczać 2 lat, to przeszkodą do warunkowego zawieszenia jej wykonania nie może być wzgląd na społeczne oddziaływanie kary. Jedyną przesłanką decydującą o tym, czy kara w takiej wysokości ma być orzeczona w postaci bezwzględnej, czy też z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, jest ocena, w jakiej postaci kara ta osiągnie cele wobec sprawcy przestępstwa, a więc rozstrzygnięcie to musi znajdować uzasadnienie jedynie w pozytywnej lub negatywnej prognozie kryminologicznej. Ani bowiem rodzaj dobra naruszonego przestępstwem, ani skutki przestępczego zachowania nie mogą mieć wpływu na ocenę sądu, czy oskarżony zasługuje na dobrodziejstwo warunkowego zawieszenia wykonania kary. Zgodnie bowiem z treścią art. 69 k.k., warunkowo zawieszając wykonanie kary, sąd bierze pod uwagę przede wszystkim postawę sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, dotychczasowy sposób życia oraz zachowanie się po popełnieniu przestępstwa (§ 2), a także ocenia, czy warunkowe zawieszenie kary będzie wystarczające dla osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa (§ 1). Innymi słowy, na warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej kary zasługują jedynie sprawcy, co do których istnieje pozytywna prognoza resocjalizacyjna na przyszłość. Dotychczasowa postawa i sposób życia muszą zatem wskazywać na to, że mimo niewykonania kary zostaną osiągnięte cele kary, a w szczególności, iż sprawca nie powróci ponownie na drogę przestępstwa.

Rozważając wskazane przesłanki w odniesieniu do osoby oskarżonego K., Sąd miał w polu widzenia fakt uprzedniej jego karalności. Sam ten element nie może być jednak przesądzający dla oceny zasadności warunkowego zawieszenia

wykonania kary. Należy bowiem wskazać, że oskarżony podjął pracę, korzysta z programu resocjalizacyjnego. Sąd uznał zatem, że oskarżony podjął starania w celu zmiany prowadzonego trybu życia. W takiej sytuacji Sąd uznał, że istnieje podstawa do uznania, że warunkowe zawieszenie kary będzie wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobiegnie powrotowi do przestępstwa. Mając powyższe na uwadze, Sąd ustalił okres próby na maksymalny dopuszczalny okres 5 lat.

Rozważając wskazane przesłanki w odniesieniu do oskarżonego D., Sąd warunkowo zawiesił oskarżonemu wykonanie wymierzonej mu kary pozbawienia wolności, uznając, że dla zapewnienia przestrzegania porządku prawnego w przyszłości i zapobieżenia popełnieniu przez nich kolejnych czynów sprzecznych z prawem karnym nie jest konieczne umieszczanie go w zakładzie karnym. Kodeks karny stoi bowiem na gruncie prymatu kar wolnościowych, co prowadzi do przekonania, że wystarczające jest wymierzenie oskarżonemu na obecnym etapie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, zwłaszcza, że D. nie był dotychczas karany. Orzeczony przez Sąd czteroletni okres próby pozwoli Sądowi na weryfikację postawionej powyżej prognozy wobec oskarżonego.

W oparciu o treść art. 63 § 1 k.k. Sąd Rejonowy na poczet wymierzonych oskarżonym kar grzywny zaliczył K. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie w postaci zatrzymania w dniach od 27 do 29 listopada 2013 roku, ustalając, że jeden dzień pozbawienia wolności odpowiada dwóm stawkom dziennym grzywny, zaś D. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie w postaci zatrzymania w dniu 29 listopada 2013 roku, ustalając, że jeden dzień pozbawienia wolności odpowiada dwóm stawkom dziennym grzywny, omyłkowo wskazując, że zaliczony został także okres tymczasowego aresztowania, który to środek wobec tego oskarżonego nie był stosowany.

Jak wynika z akt sprawy K. został zatrzymany w dniach od 27 listopada 2013 roku do dnia 29 listopada 2013 roku oraz był tymczasowo aresztowany od dnia 3 stycznia do 15 maja 2014 roku, jednakże wprowadzone zostały mu do wykonania kary w innych sprawach od 5 grudnia 2013 do 6 września 2014, następnie od 6 do 26 września i od 26 września do 25 listopada 2014 roku 60 (k. 425, 258, 272).

W zakresie rozstrzygnięcia w przedmiocie naprawienia szkody i zadośćuczynienia należy wskazać, że wartość przedmiotów zabranych pokrzywdzonemu wynosiła 390 zł. Jako, że pokrzywdzony odzyskał zabrany mu telefon o wartości 300 zł (k. 108) szkoda majątkowa nie została naprawiona co do kwoty 90 zł.

W zakresie szkody niemajątkowej należy wskazać, że bez wątplenia w tym zakresie doszło do krzywdy u pokrzywdzonego spowodowanej popełnieniem na jego szkodę przestępstwa. Należy jednak mieć na uwadze, że stopień stosowanej przemocy nie był duży, pokrzywdzony nie doznał obrażeń ciała, a zatem doznanej krzywdy nie sposób uznać za uzasadniającą zasądzenie od każdego z oskarżonych kwoty 3.000 zł na rzecz pokrzywdzonego, nawet przy uwzględnieniu okoliczności popełnienia czynu. Jan Nowak nie wskazywał w toku postępowania na okoliczności mogące świadczyć o tym, że doznana przez niego krzywda uzasadnia taką kwotę od każdego z oskarżonych.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał każdego z oskarżonych do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego Jana Nowaka kwoty 45 zł tytułem naprawienia szkody majątkowej w części oraz kwoty 1.000 zł tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W sprawie niniejszej oskarżony K. w postępowaniu przygotowawczym i sądowym, zaś D. w postępowaniu sądowym korzystali z pomocy obrońcy z urzędu. Zasadne zatem było zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. W.

kwoty 1.608,84 zł tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu wobec oskarżonego K., zaś na rzecz adw. I. K. kwoty 1.239,84 zł tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu wobec oskarżonego D.

Stosownie do § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, stawka minimalna za obronę przed sądem rejonowym w postępowaniu zwyczajnym wynosi 420 zł, zaś w postępowaniu przygotowawczym objętym śledztwem wynosi 300 zł. Sprawa niniejsza na etapie postępowania sądowego podlegała rozpoznaniu w postępowaniu zwyczajnym, dlatego należało przyznać obrońcom kwotę 420 zł, zaś adw. W. W. kwotę 300 zł za postępowanie przygotowawcze prowadzone w formie śledztwa. Zasadne było przyznać obrońcom – po myśli § 16 rozporządzenia – dodatkowo kwotę 84 zł (stanowiącą 20% z kwoty 420 złotych), za każdy kolejny termin powyżej pierwszego. Łączną uzyskaną w ten sposób kwotę należało zaś powiększyć – stosownie do § 2 ust. 3 cyt. rozporządzenia – o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach, która obecnie wynosi 23 %.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje oparcie w art. 624 § 1 k.p.k. i 627 k.p.k.

Sąd zwolnił oskarżonych od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych powyżej kwoty 500 zł, uznając, iż byłoby to dla nich zbyt uciążliwe z uwagi na ich sytuację majątkową, a także orzeczone w sprawie kary grzywny i obowiązki naprawienia szkody. Sąd zasądził zatem od każdego z oskarżonych po 500 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów sądowych, w pozostałej części zwolnił oskarżonych od kosztów sądowych, wydatki przejmując na rachunek Skarbu Państwa.

Mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności Sąd Rejonowy orzekł
jak w wyroku.

Załącznik 7: Obszary apelacji przypisane na potrzeby badania do regionów Polski

OSU.V.330.03.2020

Ośrodek Szkolenia Ustawicznego
i Współpracy Międzynarodowej Krajowej
Szkół Sądownictwa i Prokuratury
Dział Badań i Analiz
ul. Krakowskie Przedmieście 62
20-076 Lublin